În grădină (*1905*)

ÎN GRĂDINĂ

Miresme dulci de flori mă-mbată şi mă alintă gânduri blânde… Ce iertător şi bun ţi-i gândul, în preajma florilor plăpânde! Râd în grămadă: flori de nalbă şi albe flori ele mărgărim, De parc-nr fi căzut pe straturi un sto] de fluturi de argint.

Sfioasc-s bolţile spre sară, şi mai sfioasa-i iasomia 3 Pe faţa ci neprihănită se-ngână-n veci melancolia Seninului de zare stinsă, şi-n trandafiri cu foi de ceară Trăiesc mâhnirile şi plânge norocul zilelor de Tară.

Atâtea amintiri uitate cad abătute de-o mireasmăi Parcă-mi arunc-o floare roşie o mână albă de fantasmă, Ş-un chip bălan lâng-o fereastră răsare-n fulger şi se strânge…

D. ANGHEL

ns-atuncea mi-a rămas garoafa pe suflet ca un strop de sânge.

Ca nalba de curat odată eram, şi visuri de argint îmi surâdeau cu drag, cum râde lumina-n foi de mărgarint.

Şi dulci treceau zilele toate, şi-arar dureri dădeau ocoale… Ah, amintirile-s ca fulgii rămaşi uitaţi în cuiburi goale!

ÎN CRADIKA

DUPĂ PLOAIE

S-a dus fartuna-n 7.an ş-acuma se-ntrec niiresmde-n putere: Se-ntrec care cic care parcă, stăpână să

râmiie-anuinc Peste-nuioericul acestei nopţi dulci şi pline de mistere;

Se bat şi florile – se vede ca nimeni n-are tihnă-n lume.

Se războiesc mereu ţi ele să stăpâneascim ceas

„Pământul…

— Uar *cm*^{3} 311 – 1 – 51 încearcă oare o dată-n viaţa lui norocul? În van să le despart-aleargă sub negrele umbrare vântul…

— Birui lor până acuma domncţte singur busuiocul

Ca o biserică miroasă seninul cucerit o clipă, Dar se irc/esc în umbra crinii, vărsându-şi boarea lor profană.

D. ANGHEL

Văzduhu-i greu cât n-ar fi-n stare vâslind să-l taie o aripă.

Un tranda Hr murind se farmă pătind cuprinsul ca o rană.

Şi tot mai grea, mai tare creşte naiva florilor urgie. Se-ntrec care de care parcă să-nvingă ori să moară-n luptă. În van tritmte-un gând de pace un miros blând de iasomie.

Şi. flutură-n deşert în aer, ca un steag alb, o nalbă ruptă.

Hodină nu-i, dar iată-ne luptă că vin şi mândrele verbine.

Un miros voluptuos aleargă adus de vânturi de departe. Şi nu-i mireasmă să n-adoarmă, nici floare nu-i să nuse-ncăine;

Tar noaptea toată deodată miroas-a dragoste şi-a moarte.

Miroas-a moarte ş-a iubire şi creşte-o dulce lenevie

Ca-ntr-un polog frumos în care te-nvinge somnul r *v* tara vrere.

O ceaţă diafană zboară ca peste-un câmp de bătălie.

Acoperind din nou grădina cu-ntunecatde-i mistere.

tiv GRĂDINA

DRAGOSTE

Miroasă iarba pătulită a sânziană ş-a sulcină. Miroasă dulce, cum miroasă un aşternut păstrat de zestre; Şi-n mine, când e întunericc şi când se face iar lumină, Ca-ntr-o odnâe-n care-apune ori bate soarele-n ferestre.

Ifi depărtări s-afundă zarea cu năluciri de munţi în caldă, şi vântu-i bălsămat şi dânsul ca o năframa când o scuturi;

Purcede-un cânt din creangă-n creangă ş-un susur blând clin mladă-n mladă. Pe unde trece el de gânduri urmat de-alaiul lui de fluturi.

T u dormi sub paza unei feregi, iar ierega, mişcat-alenc, Pe somnul tău ş-alintă-n aer gingaşa ei apărătoare.

D. ANGHEL

La vrâsta ta tihnit e somnul, şi ochii-adorm curând sub gene *" i. nd arc cine să te-nchiclă pleoapele c-o sărutare.

Tu dormi şi eu v i sex. pe «înduri, că trec şi zilele de vară

Şi că la anul, poate, h-umea ce-acum aşa de blând ţi-a razimi

De braţul meu, n-o s-o mai razimî, şi gândul ăsta mă omoară.

Că drag mi-i sânul tău ivi clulce şi alb ca miezul unei axlnii…

Cu iarba ne-a crescut amoral, şi cade-acum cu ea sub coasă!

An! gând mâhnii, ce vrei în? Spune – Nu vezi c-afară e lumină şi că-şi deschide draga ochii ca două flori de somnoroasă.

Ş-aruncă-n mine cu mănunchiuri de sânziană şi sulcină?

ÎN GRĂDINA

MURMURUL Fââsf TINEI

În murmurul fmtânei plânge povesica vremtior trecute… De ştii s-asculţi, au? i iar glasul arilor guri ce-s astăzi mute:

S-a potolit atâta viaţă, ş-a ars atâta foc de soare, De ani şi ani, cic când tot curcc vmprâşuind mărgăritare.

De ani şi ani… clar de atuncea grădina. şi schimbat stăpânii cu glasuri gângave alt dată – pe când eram copii bătrânîi Lung sfătuiau în şoapta apei sub cernerea de umbre sure.

Ş-acuma numai apa plă nge. iar noi m-am răzneţit pe-aiure.

Sunt ani şi ani… clar astăzi unde-s copiii gureşi?

L-nde-i oare Copila ce privea uimită la curcubeiele de soare

D. ANGHEL

Ce se l armau în praful apei, ţ, i s-aprindeau din nou măiestre.

Ca iarăşi să se năruiască etern ca visurile noastre?

S înv an. i, şi de atunci în noapte s-au prăvălit grămadă am

Şi dintre toţi cu singur numai, ţinând azi firul

Arianul

Mai rătăcesc ş-ascuk cum cântă pierdut pe-aleele deşarte în murmurul fântânei glasuri ce vin de dincolo de moarte.

Eu singur mai ascult, şi-n umbra întunecata din alee.

Plângând ca un copil ruina l aminelor de curcubeie, Aş vrea, în dorul lor ş-al vostru, acum când nu mai sunt bătrânii.

Să-n mlădii pentru voi un cânrec etern ca murmurai fmiânîi.

1 Corect: Ariadna, personaj mitologic.

ÎN GRĂDINA

DURERI ASCUNSE

Sunt flori care-şi înclină boiul şi mor topite de visare, Mai suav şi ochi ce plâng în noapte şi-adorm când soarele răsare. Mâhnite-s florile acele, dar jalea lor cine-o mai ştie?

Cine-a-nţeles cât plâns ascunde sub ochi o dungă viorie?

Cir p ral" de flori nu cerne vântul de-a lungul zilelor de vară.

şi totuşi veselă-i grădina. Pe-un ram, sfioşi, visau a sară – Doi trandafiri ca doi prieteni, şi azi vârtejul de petale A celui oiilit, în roate, dă celui de pe ram ocoale…

Ca ei, ţii minte, stăm alături)… Dar tu nu poţi să

— 1— «— mai îţi minte 3

Ochii încţ-SAu mai visează-şi foile ce mki-na între

D. A. NGHEL

Erau o

Iar –".

floare voşie-aeuma-s doar un pe mor florile-n neştire, aşa? i sting ochii bum; i care rklc, cir ei's

— a ani. – j", A

Gue-a-nâeks cât plin1

ÎN OBADISA

FARMEC DE NOAPTK

În pragul scărilor rămas-am şi nu-mi mai recunosc grădina. E noapte-o noapte viorie, de parc-ar fi trectat lumina Prin ochii cei mai chist de visuri, prin inima cea mai blajină; E-o dulce noapte alungata centr-un serai, de vreo cadânt.

Un pas nu îndrăznesc, de teamă sa nu rump farmecul uimirii, Se frânge umbra-nduioşată pe-alocuri unde trandafirii S-aprind prin crengi; iar nalba toată şi micşunelele-bătute Par lacrimi mari de nestimată pe-un tort de catifea cusute.

Şi blând s-abate-un vânt, trezit e umbrarul tot şi-n dulce! arma

O. ANGH131

Se ciatm crengile, iar umbra se clatină şi ea. se f armă.

Şi-n luminiş de drum scăpata, pe unde aiurit s-aba le

Nu mai cunoşti de-s flori de umbră sau dacă-s flori adevărate.

Mi-i dor, o, noapte termecaia, de nu ştiu ce mi-i dor… pe-aproape

Parc-au trecut un pas, o şoaptă, uşor ca zgomotul pe ape

De vâsle-ntâmaâe-n neguri prin depărtări, ori ca fiorul

Bătăilor pripit de aripi ce-şi lasă pe adâncuri zborul.

vi/m

ÎN GBADINA

MELANCOLIE

Miresme dulci plutesc în aer sub bolţi umbrive de liane.

Şi-i linişte-n grădina toată şi pace ca-ntr-o săhăstnc în care-ar fi murit viaţa învinsă de melancolie.

Din trandafiri, ici-colo, pică petale albe, diafane.

Ş-u n glas de grier nu s-aude măcar să-nalţe imnul vieţii… Să rupă liniştea ţăstuă în jurul celor ce-au să moară;

Îşi face cuib uitarea tristă şi pacea creşte funerară, Pe unde pasul nu mai calcă şi nu mai canăanta reţii.

Cu visuri, cu gândiri frumoase, cu fantazia mea, cu viaţă» învins de-o milă nesfârşită aş vrea să-npoporez natura; Dar braţele îmi cad trudite şi mută îmi rămâne gura, a mimai linişt61” 1

Sfarfol„dămurit la =» – ”» * «e

„” „cfai cu * * * *! icuraa 1M” d °p5; Sri «;

& *Z*? *iX*Kr

™rt – «™”-” „” hre

E ca o mura adormn» P

Somn bun ş-od & ninatu”, somn-l.

— *C* – * – n l îi li

Somn duh j—”.

Wllutvi…

A», preţuiesc tăcerea morţii – v-cni-va altul poate-odată

C, a. prin povesti să te trezească spuine! a-ţi vorba fermecata.

Eu prea sunt în st… Pe cerat palid s-ap cinci iar zorii diminevii.

Şi-o. mintea mea, ca într-un templu ui care-aa plâns dureri profane.

Se face linişte şi. pace pe-ncetul ca-ntr-o săhăstric în care-ar fi murii viaţa învinsă – cic melancolie, şi unde mimai trandafirii mai cern petale diafauc.

AMINTIRE

…Dar printre-atâtea nopţi uitare în viaţa mea „ţin mime-o noapte, Căci sunt, se vede, anume clipe pe care sufletul le-nsamrtă…

Şi se făcea ca astăzi parcă pe vremea pârgului de toamnă. Cinel te urmează pretutindeni un miros vag de fructe coapte.

Pomătu-ntreg dormea de somnul acelor miluiţi de mana.

Iar sus pe ramuri, albe-neguri dormeau grămezi de somn învinse.

Ca nişte pasări uriaşe ce dorm cu aripele-ntinse.

Stând gata ca să-şi ieie zborul la cea dintâi şoaptă duşmană.

La adăpostul lor noi singuri, ca-n vremea nopţilor albastre» Venisem duşi unul spre altul de un prisos bogat de viaţă".

D. ANGHEL

$ ale noastre vorbe parcă nu noastre, ca de-o

Wif-PPJBHP

ÎN GRĂDINA

ÎN FURTUNĂ

Sâtu seri când murmurul furtunii c-aşa de blând, încât ai spune c'. a s-a ascuns în umbr-un înger şi povesteşte o baladă.

Pe-asifel de seri, fără de voie, pe mină fruntea-mi las să cadă, şi nu ştiu pentru ce atuncea aş vrea să-ngân o rugăciune.

A.j vrea, dar nu mai sunt în stare s-aclun pioasele cuvinte, şi atunci visez învins ele jale, în timp ce vântul aiurează la cel ce mi-au lăsat să moară divina candelă de pază! e stau acum prin întuncrec să lupt cu-aducerileaminte.

Ardea cu toate-aceste pururi în liniştea odăiei mele, şi eu dormeam sub ea în tihnă şi de nimic nu mi-era teamă.

ÎN GBADESA –.27

TOVARĂŞILOR MEI

Atâica fiori yî nu sâni două să-i wbr. ace la un fel veşminte… Citi ochi framoşi nu-şi pierd vederea în horbotă tle-odăjdii sfinte.

Şi cită purpură şi aur pentr-o hlamidă-mpărătcascăj când de ajuns e pentru ele ca soarele să strălucească.

I\t! iea fiori – dar. azi, pe cine îl mai – opreşte-u drum o floare?! „ar" de ghirland de rozc-odată, nu era zi de sărbătoare, şi-un r/ld încununat de-acante, de crengi de dafini şi Han», Spuraca la trecători splendoarea şi faima unei curtezane.

Ion – pretutindeni flori, podoaba cca. mai iubită de lumină, Ur> fir d! românită râde atât de dulce pe-o ruina:

Fantazii (*1909*)

Imn care &

să ajună a Împărecheri ciudate de slove… o, cuvinte! l Ce farmec se deşteaptă când vă rosteşte gura… JDC n-aţi fi fost voi oare, atunci cu ce veşminte iS-ar fi-mbrăcat pe lume şi dragostea şi ura?

ţeavă, ţ c-ar fi făcut un suflet cu tot ce-adună-nâr-însul, i oare braţul volnic, şi buza ce sărută, o forma i

1 i „na, caviui„u" i oare uratm voinic, şi ouza ce saruia, faţa or Dl%Xgeaşi Poart – Sfata Pal – ochii, luminoşii, ce au cu dânşii plânsul, trecut pe-ac u întors cu Q (cvve «Vr fi putut să spuic ce tace-o gură mută?

— J /Ti FTEST. U»

Ivau

Comoara v

Dar cine» **" – Caflor Ueckb Ş-adorm-apoi

Elevne-n

Ctfevv nebun – H

ad & i * * **

„"; vesrmm

deşi. ca o cmuwele

Cuvinte, juvaiere… voi singurele-amante. e mi-aţi păstrat credinţă, clin ce adânci nevoi răsărit, ca-n urmă, ca nişte diamante, în vai în v noi al s-ajungeţi curate pân' la

11 bolta cărei peşteri aţi răsunat voi oare, după vremuri strânse, vers după vers, cu greii, ganga unei strofe pe veci nemuritoare, răsunaţi prin gura şi harfa lui Orfeu:

Cuvinte, juvaiere, ecouri depărtate Al altor suferinţe şi bucurii – cuvinte. Cu voi trăiesc trecutul, şi clipa care bate, şi viaţa care-ncepe dincolo de morminte.

FANTAZH

CEASURILE

În oraşul unde-am stat Ani şi ani, cm d creşte Liniştea pe înserat, Turn cu turn vorbeşte.

Turn cu turn socoale rar, Vieţii numărate: Clipele ce se-ntorc iar în eternitate.

Bate-ntii un ceas sfios Cine ştie unde, şi-n tirau auzi din jos Altul cum răspunde.

Ci n la liniştea, şi-acum Altele rămase, Se-nrâlnesc grăbite-n drum, şi căci peste case.

IlU, > v-j-Supt bolţi aşa clare; Parc-arunci într-un pahar cu mărgăritare.

Pî.să se distram».

1 meu.

Vmapoilageamu Şi cu note socotesc

FANTAZII

MOARTEA NĂSOSULUI

Trăieşte încă floarea frumoasa de ieri sară, Surâcle lângă mine, pe-o margine de cupă; Dar numai eu ştiu taina Narcisuhu ce moare, în amintirea mânii ce s-a întins s-o rupă.

[Trăieşte încă floarea, dar inima mea bate, lrâzând-o cum păleşte din ce în ce mai tare, *puni* alte flori desigur mai meacâre şi bogate) nr. numai eu ştiri taina Narcisului ce moarte.

răieşte floarea încă, dar ra îne-ncet va plânge Alăturea de cupă, petală cu petală, flacăra ce arde în mine se va stinge… a focul care-l uită pe vatra o vestală…

I!

ftă urmăreşte floarea întruna, şi mi-l teamă, în inima-mi se sârmge de-o grijă nenţeleasa; a urmăreşte-îâtr-uoa, şi pare că mă cheamă, a o fiinţă scumpă ce sufere, acasă.

Poezii şi proză

Mă dojeneşte dulce, şi lung mi-aţine drumul.

Trimite după mine neliniştita floare:

Sfioasă îşi trimite pe urma mea parfumul.

Ş-atunci mă-ntorn acasă învins ca de-o mustrare.

— M, l învins mă-ntorn acasă, şi singur rid – dar cinel Nu s-ar întoarce oare cu inima-ngrijată, în apa unei cupe dac-ar avea ca mine, O floare dăruită de-o muia adorată?

III

S-a ofilit Narcisul, şi-s trist de-o zi întreagă… Era ceva din tine în floarea asta dragă; Era ceva desigur, căci altfel n-aş pricepe.

De ce mă simt mai singur acum când noaptea-ncepel

Şi n-o mai văd în umbră, luptând stăruitoare i

S-adune strălucirea luminii care moare.
Avea ceva desigur din faţa ta curată.
Din toată gingăşia ta candidă de fată.
Din tot ce străluceşte şi-aduce bucurie!
O! tu, care mi-ai dat-o s-o am tovărăşie.
De-ai pus un gând într-însa, din clipa asta sfinţi în amintirea tristă a celui care-o cântă;
Tu apără-l de lume, de moarte şi uitare.
Şi cugetă la răul ce-l poate face-o floare.
FANTAZII
IV
În liniştea odăii s-a stins încet-încet…
Nu şi-a fărmat viaţa petală cu petală.
Ci a murit cu faţa din ce în ce mai pală.
Ca un bolnav ce-ngroapă cu dânsul un secret.
Aşa s-a stins în taină, şi nimeni n-a ştiut.
Căci în minuta asta de grea melancolie.
Eu singur stăm de faţă la muta-i agonie.
Şi singur mi-am dat seama atunci ce s-a pierdut.
Iar când a fost ca toate aceste să le scriu, Asemeni unui suflet de moarte dezlegat, L/n blând parfum în aer uşor s-a strecurat, i-a rămas în casă plutind pân în târziu.
V
totuşi te văd încă, năluca mea, ş-acuma… c-nalţ-un braţ în aer, şi iat-o că apare: într-un veşmânt ce-o-nfaşă ca un potir de floare, uitând în mâna dreaptă Narcisul alb ca spuma.
llădie apoi braţul, ş-asupra mease-nclină, a un vlăstar ce-l pleacă un vânt de primăvară, i o mireasmă dulce deodată mă-mpresoară, parc-ar fi deschisă fereastra spre grădină.
FANTAZII
3 – 7
U simt de mine-aproape…
Vuivăbc-ntorsâmbme
— În mine
UMBRE

Ce stranii lucruri dorm în suf. b i şi cum nu uită el nimica Din d ic le închizi într-însul, ca într-o urnă funerară;

E iarna azi şi, fără voie, eu văd o zi de primăvară, şi mă simt iarăşi lângă tins, pierduta, dulcea mea amică…

I

În casa toată urcă pacea unei vieţi întemeiate. Şi la un ceas, un rara apare pe zidul alb, deasupra noastră, în nu-i un ram cu adevărul, ci numai umbra lui albastra, e care-o în înă nevăzută îl isagănă-n mişcări ritmate.

I-acunia preajma-ncepe-un cântec, şi-ncet pe ramura-nclinată

Islind cu aripele-n cruce, se lasă două păsărele, şi nu ştiu gura tor de umbră ce-au spus atuncea dragei mele.

Dar ştiu că clipa asta dulce n-am mai uitat-o niciodată…!

La depărtări şi pretutindeni, se face iarăşi primăvară, j

Şi dulcea fantasmagorie a umbrelor ce-au fost;

I s-asanai

Pe zidul alb, ca şi atuncea, în liniştitul ceas de-ameaxăj în care ne-am iubit o clipă supt ramura imaginară.1

FANTAZII

NOCTURNĂ

Nu bate-n ţerm, nu cântă, nu murmură, nu cheamă, Ci răzimându-şi tainic supt cap imensa-i liră, A adormit şi-acuma încet-încet respiră; Iar cu, cu paşi cic umbră, păşesc pe ţărm cu teamă.

Păşesc încet ca noaptea în casa dragei mele, şi-atunci, ca ruşinată, frumoasa uriaşă la piept îşi strânge-n falduri bogata ei cămaşă şi trupul şi-l ascunde supt spuma-i de dantele.

Se limpezeşte-n urmă, în păr cercând să-şi prindă Din negrele-i adâncuri podoaba ei ele mâne, şi-apoi, gătită astfel, de noapte-aşa rămâne, Iar luna se coboară pe cer ca o oglindă.

S-SEPIE*

* *ƒ A**

— Rm p2-uât vi

FANTAZII

Şi-ar fi păziî-o crabii cu-armurele lor lucii şi stelele de mare, şi mii de lampioane Ar fi aprins pe ape şi-n aer noctilucii1, Ca-n timpul

unei mândre serbări veneţiane.

Iar ea aş fi urmat-o în calea-i triumfală.

Şi-n loc să stau ca astăzi visând lângă ferestre.

Ca să rămâie pildă micimilor terestre.

I-aş fi-nsemnat splendoarea c-o dungă de cerneală.

ANGHE1.

SCRISOARE

Păstrează mea 101

Şi afară de aceste, e-un – ” nd afin, Stăce-te încă…; adin pahare.

Care-au murit pe Mărindu-mi i

1… T; – le sevie

FANTAZII

VISUL UNUI NIBELUNG… *Unbeil hajţet am Gold…*” *i*

Visez grămezile ele aur Păzite-n grota de sub Rin de Fafner, groaznicul balaur, şi ţie, Wothan, mă închin.

Mă-ndeamnă dorul spre comoara, şi vrei s-o am cu orice chip; Mă mină ca odinioară Fatalitatea pe Oedip.

Arată-mi drumul spre tezaur. Pe cele şapte coarde-a lirii O! Wothan, las-un pumn de aur să cadă-n cumpăna iubirii.

Dă-mi aurul care omoară Că-s obosit de anii lungi, De când râvnesc după comoară Ga-ntunecaţii Nibelungi.

1 „*De aur se leagă un blestem…*” (germ.)

FANTAZII

PAHARUL FERMECAT

Privesc

—» re Vlvinfde n-înad.

ŞI morţii flă» ES; – =; &

Irasca, ironia acestei nu ştiu unde.

Şi totuşi am-i asta dar poate

Visam privind în iimdul paharului cu ceai şi-n sticla străvezie, ca-ntr-o metempsichoză, Eu m-am văzut pe gânduri ţinând în mână-o roză, Subt un portic de aur cu bolta de email.

un turban albastru pe cerul roz de mai, >e-un cer mai roz ca roza care-o ţineam în mână, în dom se profilează, şi-acum văd o fântână, Bpre care o caretă se-ndrumă cu alai…

În zgomote de-alămuri şi tropote de cai stat acum, şi iute descinde o cadână, lumini multicolore s-aprind şi-o albă mână ţesprinde-un văl de purpur de pe-un obraz bălai.

dar tu, iubits»; înteie doi ochi negri… şi roza mea de mai. iroas-aşa de tare când i-o «inSrănât ” Je-un glas şi iată că sur mai văd careta… O! tu, cine erai?

t ara mai văzut d5 s! gHr /cui-Snţ «şi nebun” liroas-aşa de tare când i-o arunc… „Stăpână”.

n te-ai deprins să jucleu. liniştita aude-un glas şi iată că surugiul mână

Cina stai pimad Pe f-fâde. n clişeul lumi i-l în caret3 … =.

Cunoşti tu cine-i omul *m*

d din ce metempsihoză, i

FANTAZII

METAMORFOZA

Voind să uit, pe-o seară dulce lăsasem să m-adoarmă crinii…

Şi se făcea că fără voie trăiam acum o viaţă nouă: Eram şi eu un crin ca dânşii, şi-n dezmierdările luminii îmi întindeam voios potirul să prind o lacrimă de rouă.

Visând, trăiam cu ei acuma, şi-atât de alb eram subt lună, încât abia scriam o umbră, când m-alinta şăgalnic vântul.

Dar tihnă se făcuse-n mine şi caldă inima şi bună, reveneam subt altă formă, să-mpodobesc şi cu pământul.

I

Înd far ele veste-o mână pală, mişcându-şi umbra pe grămadă, a subt imboldul unei forţe necunoscute şi fatale.

DUMINICA

Cum te-aşteptam odată Duminică Prea-Sfânta şi cât îmi pari acuma de tristă şi pustie… Salonu-i gol, şi-n umbră doar samovarul cânta Asemeni unui popă ce-ngân-o leturghic.

(Era cu toaie-aceste aşa de multă lume, (Veneau tenori celebri, şi doamne diletante, IPoeţi sermani, şi fete ce între două glume IS-extaziau mirate: „Ah! ce frumos andante!”

ffindea amoru-n umbră şiretele lui curse, pl cândcl vorbeau de stele, de sori, de tot înaltul, în mă plimbam cu gândul în carul Marei

Urse,} dar voi găsi un astru nespeculat de-un altul.

cuvinte fără noimă urcau, dar, orice vorbe Pm gura ta căzute, mi se păreau divine, uteau să cânte-n pace şi harpe şi teorbe, aci. r-auzeam nimica, de te-ascultam pe tine.

C,!, Mi

FANTAZI1

50

I i or.1 şi-n umbra casei

CĂLĂTORII

Ile-şi arata cu jale mai vine nimeni…

ce-2

stai la geamurj liniştitul căutat ironie.

Tăcere-i şi mergem cu faţa spre lună… S-aud zurgălăii în noapte cum sună, Merg spornic rotaşii şi-o clipă mă sperii, Văzând pe de lături cum fug prăştierii De umbra lor însăşi goniţi în buiastru…; >e-alocurea drumul se face albastru ind scapă subt dealuri şi luna s-ascunde, în miros de floare de cine ştie unde [e-ajunge pe cale şi-n armă rămâne…

spune

„E-o vrajă trimisă de-o fată, stăpâne, s-o vrajă", îngână zâmbind vezeteul, Iii murgii acum păşesc mai cu greul, îl vorbele noastre, prietene bune, fac tot mai rare, mai triste, de-ai

Î

„A fieştecare din noi îşi dă seamă a-n urma trăsurii ceva se distramă – aceea nu-i drumul, ci-i biata viaţa; i dulcea mireasmă, prin noapte drumeaţă, a-i miros de floare, nici vrajă, ci-i dorul e-l ia pretutindeni cu el călătorul, riunde s-ar duce şi-ar vrea ca să scape, pt naltele ceruri pe vastele ape…

FANTAZIC

În raiu-acesta-atâta de frumos lăsat anume parcă de natură, Stau albii stupi subt streşinile lor.

Neobosite-aleargă în lumină – Albinele zburând din loc în loc, l'Acum se-nclină-un fir de simânoc, Acum se-nalţă galben-o sulcină, i şi mursa-n aur se preschimbă-ncel.

Dar iată că pe-un urdiniş apare Aleasa între-atâtea mii de vieţi, şi trântoni amanţi de soare beţi Simţind imperioasa ei chemare, Tresar

prelung din somnolenţa lor.

g-rs-mi.

Din urdiniş zburând ea scrie-o ciungă, Ua fulger de beteală în senin, şi cetele de miri cu freamăt vin, şi-n urma ei se-nşiră şi s-alungă, Dar ea se-nalţă-n slavă tot mai sus.

Mai sus se-naâţă tot mai sus, st-o goana, Se luptă mirii s-o ajungă-n zbor. Dar ea-i un punct de aur mişcător, şi-un punct e şi prisaca din poiană, O floare scuturată dintr-un ram.

D. ANGHEIJ

Treptat se farmă ceata lor rărită, S-abat din drum cei fără de puteri, şi-n prăvălirea răpedei căderi cu jind revăd scânteia urmărită De unul singur din alaiu-ntreg.

Acela unul are pe regină, Dar după clipa asta de amor Ea se coboară domolită-n zbor, Iar el recade-n marea de lumina Subt uriaşul clopot de azur.

FANTAZII

EX-VOTO

Păşeşte-ncel, să nu deştepţi tăcerea, Coboară-ncel, ca-ntr-un cavou pustiu şi-ascunde-ţi bucuria ori durerea.

Să te presimt abia, să nu te ştiu, Abia să te presimt ca pe-un parfum De floare scuturată timpuriu…

Căci pe-al tău suflet mânciru, orişicum, O clipă-am fost stăpân… Păşeşte-ncet… Nu tulbura nici praful de pe drum…

Un clopot e un suflet de poet…

Nici rochia-ţi foşnind să nu-l atingă.

Să nu se redeştepte un regret…

Acum când izbutise să se-nvingă şi gândurile vechi să şi le-adune, O, lasă-l în tăcere să se stingă:

III»

Hillllli1;

B, AKGHEL

Păşeşte-ncei… niciun cuvânt nu spune, Căci de-ai vorbi, ca de subt bolţi profunde De pretutindeni, ca să mă răzbune.

Ecouri mustrătoare ţi-ar răspunde.

DIN PERIODICE

HIMERA

Plin da dezgust pentru lumea aceasta banala ş?

tristă, Tainic Iiimerii i-am spus: – „Du-mă pe cdaât ţărm!

Du-mă-într-o lume mai bună în care să nu fie oameni, Căci între mine şi ei nu e nimica obştesc.

Tot ce-i îndnia şi-i doare pe ei mă revoltă pe mine: Toate la vede întors ochiul meu, altfel făcut.

Spre a-i putea îndura şi spre a fi îndurat printre din>: i.

Trec ca o mască prin bal, vesel cu lacrămi în ochi…" Iute, Himera şi-a-ntins atunci aripele-albastre: Cerul de-asupra-mi scădea tot mai îngust şi mai mic.

D. ANGHEK

Tot mai departe de cer coboram ca o piatră-n cădere şi ca un ochi luminos soarele-abia-l mai zăream.

Tot mai departe apoi, scânteia ca un fulg de jăratec: Inima-n piept mi s-a strâns când păn-şi fulgul s-a strâru.

Dara pe celălalt tărâm când ochiul meu orb se deprinse cu întunericul său plin de fantastice lucruri.

Scumpe comori am cules din adâncun de nimeni umblate; Scufundător fericit nu mai ştiam ce s-aleg.

Nimeni pe lume n-avea bogăţii mai imense ca mine, Totuşi sărac mă simţeam, cui să le dau neavânci.

Şi mă cuprinse atiiicea o milă adâncă de oameni r şi lăcrimând m-am stindif. oricum să fie, mi sunt fraţi!

SFără să *vreau* mă. Învinse iar dorul.de ceru!

albastru

HIMERA

Şi m-am rugat în genunchi: – „Du-mă.

Himeră, napoi!"

Greu încărcat din belşugul comorii găsite acolo, M-am avântat către cer, nerăbdător să-l revăd.

Tot mai greoaie vâsleau aripele-albastre-a Himerii, Pân' ce-am văzut răsărind fulgul de jar la zenit.

Tot mai aproape de cer mă-nalţa cu arâpele-n cruce; Fulgul de jar se schimbă iarăşi în ochi luminos, împrejmuit de pleoapa albastră a

bolţii celeste; Iar eu pluteam fericit tot mai setos de senin…

Miros de floare acum străbătea aromind pân' la mine.

Şi-n – depărtare-auzeam dulcele glas omenesc.

Grele aripile însă deodată statură inerte

Şi către mine şi-a-ntors Pajura ciocul flămând:

D. ANGHEI;

Astfel o clipă-am rămas plutitor între două prăpăstii, Ameninţat să recad dacă nu am ce-i jertfi:

Inima mea mi-o cerea ca să poată zbura mai departe! Fără să preget atunci, dornic de fraţii pierduţi.

Plină de sânge i-am clat-o, zicându-i;

— „Porneşte-nainte!"

…O, de ştiam ce jertfesc, pentru cine-adunasem eu daruri

Aş fi rămas fericit singur pe celălalt tărâm!

Inima mea mi-am pierdut-o pe veci şi-n zadar ar jertfit-Oi

Spuneţi de nu e păcat, prieteni, cle-atâtca comori

MARINA

MARINA

O, mare iubită! Ce bună amica eşti tu cu poeţii] Porneşte vaporul, şi iată-mă singur din nou lângă pupă.

Viu aeru-mi umflă plămânii de parc-aş sorbi dintr-o cupă Demonică, filtru-ncăreat de toate puterile vieţii!

Ah, gustul trecutelor lacrimi, pe care le-am plâns altă dată.

Pe buzele-mi pale acuma-l simt iarăşi – mărgelele de sare!

Ce altă dovadă mai vie că matca-ţi adânc zbuciumată

E albia primordială a vieţii, o, tainică mare?

Ce giulgiu imens peste-un leagăn strâng apele verzi mişcătoare, Ce-albastru a prins peste tine în cuie de foc baldachinul!

D, ANGHEL

În noaptea aceasta simt bine că-s câipţi etern călătoare, Că-s una cu apele mării şi una sunt cu seninul!

Greu cade nămolul la funduri, ca după furtună, şi cine în apa privirilor mele ar fi să privească de-aproape, N-ar crede c-aşa limpezime l-ascunde atâta de bine Precum îţi învăluie taina imensul tău giulgiu de ape!

Şi gândul meu fuge-nainte departe pe-ntinderea mării

Ce splendidă-mi pare această albastră şi unică oră! O, dacă pe clipeic-acesie s-arunc aş putea o ancoră.

Ce vesel aş da pe vecie tot restul vieţii uitării!

CÂNTECUL GRHÂERULUI

Sunt poate milioane de ani de-atunci – o, Soare J De când tu cel ce astăzi urci bolţile de-azur. Erai de-abia o pată prin neguri călătoare, O forţă-n mers ce-şi cată o formă şi-un contur.

Aşa erai, dar timpul ţi-a modelat conturul şi incendiul ce-n tine mocnea de veşnicii, înflăcărat deodată a luminat azurul şi ale mele negre şi mari melancolii.

Aşa erai pe vremea întâiei aurore.

Pe când eu, negrul greier, rapsodul fără glas

…e te cânta-nstrunându-şi clitrele-i sonore.

Aşa am fost de-a pururi şi-acelaşi am rămas.

Eu sunt întâiul sunet care-a trezit ecouri Făr-a trezi pe lume fiorul unei uri, Rapsodul ce-a rupt pacea înaltelor platouri şi-a deşteptat visarea funebrelor păduri.

5 – Poezii şi proza

D, ANGHR (

Ca într-o seră caldă trăiam punctând tăcerea. Privind plin de uimire cum vremile în mers înalţă continente ori pregătesc căderea A cine ştie cărui fragment ele univers.

Părea cum că natura arareori sătula

De vechile tipare cată izvoacic noi;

— Cum de-a putut fragila şi fina libelulă

Vâslind atâtea veacuri, s-ajungă pân’ la noi

Azi năruia şi itiâme, cum o-mbia capriciul, 7/vârlea în dar eterne nimicuri pe pământ, De-atunci şi-a aprins lampa albastra licuriciul, şi n-a mai fost în stare s-o stinsă niciun vâm

O aripă ele gî/ă, un sunet şi-o lumină

Au stăruit şi totuşi atâţia uriaşi

Făcuţi să-nfrunte vremea s-au prefăcut ruina

Şi-au dispărut din lume făr-a lăsa urmaşi.

Pavat e tot pământul cu lespezi de morminte şi numai eu,

rapsodul în veci nemuritor. Păşind pe ieroglife ele albe oseminte, Mai cânt un *miserere* în amintirea lor…

ÎJAL-UL POMILOR

BALUL POMILOR

Cu legănări abia simţite şi ritmice, încet-încet, Pe pajiştea din faţa casei, caişii, zarzării şi primiH, înveşmântaţi în haine albe se clatină în faţa luni), Stând gata parca să înceapă un pas uşor de menuet.

Se cată ram cu ram, se-nclină, şi-n urmă iarăşi vin ia loc.

Cochetării şi graţii albe, şi roze gesturi, dulci arome, împrăştie în aer, danţul acesta ritmic de fantome, Ce-aşteaptă de un an de zile minuta asta de noroc.

Ce e de spumă, sus pe ramuri, se face jos de catifea, şi astfel umbrele căzute pe pajişte par mantii grele Zvârlite de dănţuitorii ce au rămas numa-n dantele, în parcul legendar în care s-a prefăcut grădina mea.

Pe gura scorburilor vântul plecat a deşteptat un

— Înţ, şi-nvoahe mâneci horbotate se-ntind uşoare să-l

D. ANGHEL

Preludiul acestei stinse şi dulci orchestre nevăzute, şi-apoi cu reverenţe pomii s-au înclinat pân’ la pământ.

Ghirlănzi de flori îi leagă-n treacăt ţi-un arc sub fiecare ram

Bolteşte-albastre perspective, sub care alte cete ninse

Coboară pe pământ din ceruri, venind cu candele aprinse să facă şi mai albă noaptea acestui alb epitalam.

Aşa-s în clipa asta toate, dar mâine albii cavaleri, l Despodobiţi de-atâtea graţii, ce le-mprumută luciul lunii,!

Vor deveni ce-au fost de-a pururi: caişii, zarzării-l şi prunii.

Banalii pomi din faţa casei, ce-i ştiu de-atâtea

primăveri.

DIN VOLUME

Fantome (*1911*)

MAMA

Mamă! Ce puţin am rostit numele tău 5, 1 câţi de vag îmi aduc aminte de tine… O negură te învăluie şi parcă din neguri e urzii şi

conturul tău.

În faţa mării, unde am stat privind neîntrerupta goană a talazurilor, acolo m-am apropiat mai mult de tine şi am căutat să te rechem. Din fundul orizontului aceluia ce-i hotărăşte linia curbă a mării, de acolo ai venit tu. Pe o noapte dulce cum e aceasta, un vas legănat, ce şi-a scris plentoarea dungă pe cer, te-a adus desigur. Şi pe cheiul acesta singuratic, unde întârzii eu, visând uneori, au coborât paşii tăi, de bună seamă.

Ca şi acum, neastâmpăratele talazuri se ridicau ca nişte fantome din mare şi alergau de-a lungul digului ele piatră sura ca să privească portul. O semilună pală, brodată pe un steag, lucea şi atunci pe înaltul unui catarg, şi tu, desigur, cu faţa întoarsă peste umăr, ai trebuit să priveşti, tristă, pe Sârgul întinselor valuri ce te despărţeau de ţara ta…

După marginea curbă a mării, unde se închide orizontul, acolo unde încep apele albastre ale Bosforului, e o altă lume. şi tu de acolo ai venit»

D. ANGHEL

FANTOME

Multele lucruri ciudate ce dorm în sufletul meu, de acolo mi le-ai adus. Nostalgia ce o resimt în faţa marilor ape, când văd o pânză albă, fâlfâind ca o aripă de albatros, de la tine trebuie să-mi vie. Îngustele caice, cu şirul lor de vâslaşi, plecaţi pe rame, de aceea mă farmecă.

De după marginea curbă a mării, unde palatele de marmoră coboară cu treptele lor până în valuri, de acolo, ca valurile aceste ce călătoresc şi murmură necurmat, îmi vin amintirile.

Ca o odaliscă, cu faţa acoperită, vine trecutul şi mă cheamă. De multe ori tot câmpul infinit al mării se acoperă parcă de dănţuitoare ce-şi flutură vălurile diafane în lună şi joaca. Dantele albe îmi par spumele talazurilor şi cântări line de harfă, mână de vis, ce trec visătoare pe strune, eternele cântări ale apei…

Spre linia aceea caută ochii mei şi aşteaptă o lumină. Pe marginea de apă ai fost născută tu şi de aci nestatornicia gândurilor mele, de aci veşnica i rământare, de aci fantazia de a clădi necontenit, precum clădeşte marea talazurile ei, ca în urmă să le dărâme iarăşi.

După linia aceea ai lăsat tu visurile tale de copilă, întâile tale

prietenii, toate dorurile talc, pe care eu astăzi trebuie să le trăiesc din nou, desigur. A rămas ceva departe, o fâşie de viaţă, care a trebuit să te urmărească atunci când m-ai născut pe mine, de nu mai am eu astâmpăr şi nu mă pot împiedica să visez.

Fără de preget, gândul meu arde şi mă chinuieşte; apropierile cele mai ciudate se fac într-o clipă; simţiri ce nu le pricep mă încearcă; lucruri ce nu le-am bănuit, îmi par fireşti şi o sete, o necurmată sete de iubire mă învinge.

Fără de vreme tu ţi-ai închis ochii, şi eu ţi-am văzut aşa de puţin dragile lumini aplecate peste mine; fără de vreme minele tale au încremenit şi eu le-am simţit aşa de puţin mângâierea. Gura ta a tăcut aşa de curâaid şi farmecul vorbelor dulci, ce le poate spune o mamă, au sunat aşa de puţin în auzul meu. De copil n-am avut nimănui să spun ce mă doare, ochii mei n-au avut către cine să se întoarcă, minele mele spre cine să-şi întindă deznădejdea.

Şi tu erai duioasă, mamă… Puţinele cărţi ce au rămas de la tine, cu pagini însemnate pe margini, spun că ţi-era drag să visezi, povestesc că te-au încântat şi pe tine vorbele sonore şi ritmata cântare a versurilor. Ai visat şi tu, şi mi-ai lăsat partea asta şi mie, hărăzindu-mi putinţa de a mă înduioşa şi de a-mi aduce aminte de toate.

Aci însă am fost mai aproape de tine. Muezinul, ce iese în cerdacul minaretului când se face cerul violet spre seară, mi s-a părut firesc şi cunoscut de când e lumea şi nu ştiu ele ce, minele lui întinse spre cer mi-au spus întotdeauna mai mult decât semnul crucei. Albele moschee m-au fermecat şi m-au atras la pragul lor; tristele şi neîngrăditele cimitire, cu norodul lor de pietre îngropate în

În

§să mivăâfe’s, ţ» sg*;

B. ANGHEL

pământ, mi-au povestit mai multe decât lespezile noastre…

Cu ochii tăi. le văd eu, desigur, toate acestea, cu sufletul tău le simt, fără îndoiala; de aceea nu mie dragă luna, decât când se ridica în Crai nou.

„Şi totuşi, abia dacă pot să-mi aduc amintecum era faţa ta, căci o negură te învăluie? i parca clin: făcut *şi* conturul tău…

FANTOME
EX VOTO

Prieten bun, fantomă acuma *şi* tu. nu ştiu de ce-mi amintesc de tine în scara asta misterioasă…

Afară fulgeră şi geamurile întunecate ale odăiel mele se luminează la răstimpuri, ca de apropierea unui albastru flutur uriaş, rătăcit prin noapte. Un suflu de vânt trece şi un miros tulburător de floare de tei îşi face loc şi se strecoară în casă, adus de cine ştie unde. Poate mireasma asta ce stăpânea romanticele nopţi de iunie ale oraşului adolescenţei noastre, să te fi adus cu ea, sau poate apropierea furtunii ce se pregăteşte să fi dat simţurilor melc îndurerate o limpezime deosebită.

Acum, o picătură de ploaie, ca o pietricică zvârlită în geamuri, m-a făcut să tresar cu zgomotul ei sec, şi nu ştiu pentru ce, în tăcerea care s-a lăsat mai mare parcă, te văd şi mai lămurit.

Să n-aibă oare sufletele pace nici după moarte?

Oricum, în ţintirimul îndepărtat de Ţară, în care te-au îngropat ai tăi, somnul tău trebuie să

fie tulburat de puterea amintirilor mele, care au fost cândva şi ale tale. De este aşa, ajută-mi să le reîntregim şi să scăpăm ceva din noi, din marele şi înfricoşatul întuneric ce ne pândeşte.

Cei ce te-au cunoscut şi pe care i-ai înveselit cu bunătatea şi glumele tale, şi-n amintirea cărora mai stăruieşti încă, vor muri şi ei, şi odată cu dânşii vei muri şi tu, căci tu nu erai dintre aceia a căror viaţă începe după moarte, şi ambiţii postume n-ai avut.

Eu însă, care mi-am jertfit atâtea nopţi, ca să deprind farmecul misterios al cuvintelor, dacă îmi vei ajuta, voi încerca prin ele să te rechem din lumea umbrelor, şi să te fac să trăieşti măcar o clipă mai mult viaţa pe care o iubeai cu atâta patimă.

noastră nu te mai încăpea. Un cuvânt brutal m-a făcut să înţeleg atuncea că prietenia noastră era un obicei, o deprindere cotidiană, impusă de copilăria noastră, petrecută împreună. Decorul de vis se

împrăştia, sfărâmat de cuvântul tău brutal, şi le-am lăsat să pleci singur, cu paşii tăi grei, după paşii mărunţi pe care i-am auzit după o clipă stând locului; şi apoi, depărtându-se în umbra acelei nopţi de iunie, în care mirosul florilor de tei nu ne da pentru întâiaşi data acelaşi îndemn ia amândoi.

A fost întâia mea durere de copil nevârstnic, întâia suferinţă a unui visător, întâia convingere că realitatea brutală nu e partea mea pe lumea asta.

Şi cum stăm aşa, prin lacrima ce-mi luneca din ochi, am mai privit încă o dată grădina şi noaptea mi s-a părut, oricum, divină, privită aşa, printr-o lacrima…

Se face o seară furtunoasă ca şi asta, şi noi suntem doi copii nevârstnici, într-un oraş tăcut… Teiul cu flori de aur, de lângă poartă, îşi trimite mirosul lui tulburător şi o lâncezeală ne-a cuprins parcă pe amândoi. Tu eşti mai răsărit ca mine, şi mirosul acesta te nelinişteşte, îţi dezvăluie lucruri care încă dorm în mine şi pe care nu e înţeleg.

Şi în tăcerea aceasta, zgomotul unor paşi mărunţi a trezit noaptea şi te-a făcut să tresari. Da, imboldul dragostei se trezise în tine, şi grădinuts

Şi am reluat lanţul, căci obiceiul e tiranic şi prietenia, oricum, e o formă a iubirci.

După ani pierduţi, suntem iarăşi la un loc şi căutăm să discernem caracterele şi pornirile noastre. Vorbăreţ şi glumeţ cum eşti, evoci un palat de marmora scumpă, cu scări monumentale, stră

— >. ANGHEL

juite de lachei îmbrăcaţi în fireturi, cu ciorapii albi, bine traşi pe pulpe, şi înăuntrul palatului cu portrete vechi de familie, cu arme şi DiazoaiK străvechi, un ghebos urât la faţă şi îndemânatâc la mişcări, un senior din alte vremuri, fastuos şi autoritar, limbut şi ghiduş.

Palatul e înconjurat de un parc străvechi; oraşul unde e clădit palatul acela e Florenţa, iar seniorul ghebos şi ghiduş e străbunul vostru.

Vântul cald, când se strecura prin parc, scutura roadele coapte, pe care nimeni n-avea voie să le culeagă. Anotimpurile aduceau fiecare florile lor, pe care nimeni n-avea voie să le adune în mănunchiuri;

singure, miresmele, pe care nimeni nu-i stăpân pe pământ, rătăceau sub ramuri, se ridicau şi treceau peste zidurile mari, împrăştiindu-se în Sume. Ici, colo, ramuri spânzurau de copacii bătrâni, ca nişte braţe rupte din umeri, şi seva curgea în neştire, cum picură sângele dintr-o rană neîngrijită de nimeni, căci fantasticul senior avea drept principiu: că cine se naşte într-un loc, acolo trebuie să trăiască şi să moară, şi că fatalitatea nu o poate înlătura nimic.

Şi nu ştia bătrânul senior, că acei dintr-o rasă cu dânsul, ramurile străvechiului său copac, odaia cu luptele pentru Unitatea Italiei, aveau să plece pe alte pământuri, aiurea, şi să moară sub alt acoperământ decât acela al palatului de marmoră, în frumosul oraş al Florenţei.

FANTOME 81

Au venit vremuri grele însă, *şi* frumoasa ţară cu grămada ei de statui albe care strălucesc la soare, cu răcoroasele fântâni din care tritoni şi fauni aruncă eternul lor joc de apă peste nimfele care înoată şi se strevăd în apele limpezi din havuzuri, a rămas în urmă, iar adăpostiţii palatului de marmoră scumpă, din seminţia ghebosului senior, s-au împrăştiat în lume şi astfel, o ramură ruptă şi adusă de vânt, a ajuns şi pe pământul ţării noastre.

În Iaşi, pe vremea aceea era belşug, şi un străin ce venea din alte lumi era bine primit şi îmbrăţişat, căci aducea veşti noi şi putea povesti de alte întâmplări decât acelea obişnuite vieţii noastre patriarhale. Noului venit deci, îi fu lesne să se aşeze, să-şi cumpere o paletă şi văpselile trebuincioase cu care să-şi poată agonisi traiul lui şi al copiilor ce aducea cu dânsul.

Din vremea aceea, în casele vechi, în rame demodate, au rămas nenumărate portrete ale boierilor de atunci, cu portul lor, chipuri blajine şi Triste, cu ochii limpezi de un albastru neobişnuit cerului nostru, a unui albastru pe care vremea l-a îndulcit şi înseninat de mâhnirile pământeşti. Aproape toate poartă aceeaşi pecete, având parcă un aer de familie. Pinacoteca din Iaşi păstrează şi ea dovada talentului acestui carbonar transplantat şi rămas în unul din ţintirimele laşului vechi.

D. ANGHEL

Aceasta era origina, şi cu atât mai mare era mirarea mea, cum de in tine, prieten scump, în afară de dragostea de fast, nu pusese nimica străbunul acesta artist, cu paleta lui plină de culori, pe care parcă râdea fericirea soarelui ţării lui pierdute.

Viaţa apoi a curs, şi ca un contrast ciudat, ca-n apropierea unei primejdii de moarte pentru rasa –, cel din urmă vlăstar, strângând parcă toată vlaga şi toată seva ce mai rămăsese, a crescut frumos, puternic şi dârz, ca o dezminţire a ghebosului din Florenţa. Era un exemplar unic de frumuseţe omeneasca, dar ca o statuie aninunaia, făcut de un artist dintr-un pământ obosit şi netrainic, s-a năruit curând, murind pentru cea din urină oară în tine.

Am întrerupt notele câteva zile şi caut să reiau firul pierdut… Când le începusem, în vazele japoneze clin odaia mea erau câteva flori, în unul garoafe, în celălalt trandafiri. Trandafirii, unul după altul, feţe albe şi roşii, şi-au plecat paloarea şi purpura pe marginea văzului, apoi s-au scuturat înfrăţindu-se încă o dată în cădere: petale ele sânge şi petale de ceara… Garoafele roşii au supravieţuit rozelor, clar s-au veştejit şi ele, învinse ele vreme, şi ceva mai mult, parcă a murit în jurul meu de când m-am despărţit de tine.

În răstimpul acesta am cercat să cetesc, şi îndmplarea m-a făcut să cad peste o carte de poveşti

FANTOME

orientale, care mi-a adus aminte de o femeie hă-trână, de un fel de Parcă, ce mă adormea când eram copil. Graiul ei trăgănat şi molcom, parca a sunat în casă deşteptând ecouri. Un pat micuţ, cu un copil cu ochii mari în el, şi alături, pe un scăunaş, o babă bizară desfăcându-şi tulpanele unul după altul.

Aceasta a fost Şeherezada copilăriei mele. De la dânsa, desigur, mi-a rămas pasiunea pentru lan-tastic, dragostea de legende şi fiinţi supranaturale, iubirea pentru tot ce trăieşte pe altă lume decn pe a noastră. Graiul ei molcom şi trăgănat mă liniştea şi mă făcea să uit supărările mele de copil. Vorbele ei îmi împăcau sufletul şi mă linişteau ca o harfă. Ce-mi spunea, mi-rm aduc aminti., dar ştiu că erau poveşti nesfârşite, ca un ei; u wagnerian, cu eroi neobişnuiţi în poveştile noastre, cu întâmplări ce se petreceau aiurea decât pe

pământ, undeva, nu ştiu unde, într-un domeniu creat de fantazia şi talentul ei improvizator.

Când am început să cetesc, mai târziu, şi am ştiut cine e regina Mab, nu ştiu de ce mi-am adus aminte de dânsa. Poate că era o zână bătrână şi ea, şi că sub tulpanele acelea, legate unul peste altul, sub turbanul acela de barizuri, se ascundea o mare poetă necunoscută, cum sunt atâtea în popor. Ochii mei obosiţi clipeau, luptând împotriva somnului, 51 ea parcă se făcea tot mai mică, mai mică, până ce dispărea. Lumina din casă se stingea şi ea, şi apoi – *w*

D. ANGHF.L

ziua, mi se părea că *e* nesfârşită în aşteptarea cuvântului ei. „A

Odată, clacă e adevărat, ca, cu cât creşti in yirsta, îţi aduci aminte de lucrurile cele mai îndepărtate, am să caut, închizându-mi ochii, să regăsesc urma eroilor creaţi de fantazia nesfârşită a Şeherezadei melc.

Precum îşi relua dar firul, bătrâaa povestitoare, în fiecare seară, pornesc şi eu cu amintirile mele.

Trec peste anii de şcoală, atât de trişti pentru noi, şi într-un amurg de iarnă ne văd urând împreună, un drum râpos din pădurea *Bordei*. De o parte şi de alta copacii închiciuraţi, par încărcaţi ele cristaluri. Pe drumul prăvălit înaintea noastră, o sanie ţărănească încărcată greu, a stat înnămolită în zăpadă. Şi parcă văd încă, cum stăpânul saniei, un ţăran cu faţa de asasin, a scos resteul de fier din jug şi a început să lovească în capetele boilor, stropind zăpada cu sânge. Ochii aceia fioroşi, în care ceteai pornirea la omor, i-am revăzut de atunci e! e multe ori în viaţă. Masca aceia bestială de troglodit, lui tâlnită la un colţ de codru, am revăzut-o şi în saloane, şi de câte ori am revăzut-o, mi-am adus;

aminte de ochii tăi burii, care se umezise de lacraire:

la vederea sângelui roşu pe catifeaua zapczei, 5, 1 m. t gura mea părere cic rău e că nu am putut fi bun. e tine în viaţă.

Am urmat drumul, şi către seară am intrat într-o casă gospodărească al cărei stăpân murise nebun. Prin geamuri se vedea satul în vale, sau mai bine se ghicea, căci bordeiele nu se vedeau, ci numai spirale albastre de fum spuneau că acolo locuiesc oameni.

Casa nelocuită de mult avea ceva tăinuit, parcă ascundea ceva, şi într-o odaie am văzut un lucru pe care nu mi s-a mai întâmplat de atunci să-l întâlnesc, căci simţământul pietăţii parcă a dispărut din sufletele noastre modernizate.

În odaia aceea murise mama ta, şi toate cele care povesteau o viaţă intimă brusc întreruptă de moarte, rămăseseră la locul lor, după zeci de ani de zile. Am aprins un chibrit, şi luminarea, sub abajurul de hârtie roză, a împrăştiat parcă o lumină de trandafir împrejurul ei. Oglinda ovală a consolei a prins, cât ai clipi, imaginea odăei întunecate şi a luminat-o, îndepărtând-o ca într-un vis. Din policandrul de sus, cu ramurile în lături, umbra, deodată a coborât ca un painjen uriaş pe parchet. Deasupra patului, pologul roz atârna ocrotitor, pernele fin brodate chemau parcă la hodină. Plapoma de mă-tasă aştepta şi ea, gata aşternută pentru somn. Peste pâapomă, spuma unei cămăşi albe, şi lângă pat doi pantofiori ca lăsaţi atunci din picioare. Alături, o măsuţa cu o cupă de cleştar, pe marginea căreia jucau lumini – cupa, care primea inelele în fiecare seară. Un Crist de ivoriu, cu faţa torturată sub cununa de spini, îşi întindea braţele deznădăjduite. Pe

D. ANGHELI o sofa. O carte nencepută, cu un semn la o pagină, îşi aştepta încă stăpânul

Era continuarea unei vieţi, o anticameră a unui mormânt, în care ierburi nemuritoare trăiau încă în vaze, şi în care toate încă reflectau ceea ce a fost şi e cu neputinţă să fie iarăşi. Lucruşoare intime, în ar gint cizelat, sticluţe de parfum pe jumătate goale stau cu toate, rânduite frumos pe o măsuţa aşternută cu o horbota alba, deasupra căreia o oglindă cu basculă aşteaptă încă ochii inimoşi ai moartei, care se priveau în fiecare dimineaţă şi în fiecare seară. Toate stau rânduite la locul lor, ca în minutul suprem, şi ceva imaterial parcă pluteşte în casă, care străjuic, se înduioşează de atâta pictate, şi nu poate lua trup, şi nu poate da glas ca să mulţumească celui ce a cristalizat amintirea ci, şi a-nmănnurit, ca an paiaţa] fermecat clin poveste, mersul trecătoarei vremi. Ceasornicul oprit în clipa morţii spune: şi ei un ceas care nu va mai veni, şi limba oprita sârâluce. nemaiputând nici ea să dea glas, ca o fiinţă care a tăcut pentru totdeauna.

Şi iată-mă în alta casă veche, în care am stat într-o toamnă târzie

amândoi, aduşi de întâmplare.

Îl casa unui artist pe marginea Senei, rămasa moştenire unei bătrâne servitoare, care o închiria, în scara cinci ne-am mutat, ţin minte că am simţit şi unul. şi altul, un fel de sfiiciune, ca şi cum am f.1, surprins intimitatea unei vieţi.

FANTOME

În atelierul vast în care lucra pictorul, tot felul de schiţe şi tablouri începute, portrete cu ochi întrebători ori peisagii stranii povesteau viaţa ari iotului, într-un ungher, o bibliotecă veche cu esnnipe şi albumuri de călătorii, cu imagini desperecheat, cu teancuri de crochiuri, însemnate în treacăt, dovedeau o sforţare omenească vere frumos, în alt ungher, o epincta i. şi arau dmi. îi de Hk ţes îngălbeniţi de vreme.

Şi tu. nu ştiu cum. deodiia. ai încercat, un v-rd. şi un glas trist, ca al unei păsări rănite, veni? tr-un ahinc! e: e pădure, a umplu i odaia, l r… → sfâşietor. O lânstuire –.1 o dojană parcă în u! v; i a. pentru nou veniţi care tulburau bmşui. v-.: a; e ciudat, ca mai târziu, cinci imprianuia: – i. a-ci >; ce>tia ceva din viaţa noastră, cinci ne deprn-e-em p. Încă cu lucrurile ce ne înconjurau, întreinimundu-le /. iinic, când cadrul întreg, în sfârşit, să fi noi, numai această epincră străveche n, hursuza şi neprietenoasa. Exactarme de mu bătaie c'e joc, încercam tot soiul de cinieee. taci i oricât am fi variat ariile, răspundea –.11 ace!»! u! sinistru şi sfâşielor, ca un bătrân care ar incer… cânte o arie vesela, murind. Plictisiţi de vedere, într-o zi am hotărât s-o mutăm, dar când ar: cercat s-o clintim din loc, acelaşi sunet ea! a put ne-a înfiorat, şi întregul instrument ni s-a că e o he-îje raniţă, care rinj'ea la noi cu el; r: –, de fildeş îngălbenit.

mă

D, ANGHEI

După multe rătăciri şi ani pierduţi zadarnic, pentru a scăpa restul de energie ce simţeam că doarm în mine, ne-am despărţit clin nou.

Era într-un zori ele ziuă, după o noapte de ne somn. În neguri clopotele deşteptate începeau sâj plângă, şi sunetele lor, venite clin turle nevăzute parcă toate îmi spuneau: „Pleacă ele aici cât mă e

vreme!" Nu ştiu ele ce căutam eu să pun aceste cuvinte în gura clopotelor, când vorbele rostite nu erau decât o rezultantă a gândurilor mele.

Simţeam că dorm ambiţii în mine ce trebuiau fatal să moară în oraşul acesta tăcut, de care mă legau atâtea amintiri, îmi număram anii, şi o groază că nu mai este vreme pentru a face ceva, era să mă piardă din nou. Eram ca un înecat ce revine la suprafaţă înainte ele a muri şi simte, într-o scăpai rare de fulger, ce nepreţuită era viaţa. Firele ce în legau de tine erau rupte, de altfel, de mult. Iute lectualitatea ta nu mă mai mulţumea, şi în afară de plăcerile vieţii fizice, nu mai era nimic comun între noi. De multe ori chiar, mi se părea ciudat cur ai rămas aşa de simplu, şi cu toate acestea te iubear şi simţeam nevoie de bunătatea sufletului tăi Apropierea ta mă însenina, şi răzvrătirile mele potoleau la auzul vorbelor tale blajine. De altfel] erai şi iubit de toţi, lucru însă, pe care nu ţi l-am pizmuit niciodată.

Dacă tu, care ţi-ai întors acuma ochii spre alţi lumina, ai mai putea ceti raidurile aceste, m-ai iertai

FANTOME 89

desigur, şi mai puţin decât mine încă, ai putea spune Je ce mă iubeai şi căutai între toate prieteşugul meu.

Şi am plecat, văzând fără păreri ele rău cum dispărea oraşul în urma mea, iar clopotele ce au sunat atunci, în zorii zilei aceleia, din nevăzutele turle, au sunat parcă un recviem al unui suflet care a murit.

Oricum, tu ai fost începutul victei mele sentimentale, către tine a mers nevoia, care doarme îţi fiecare din noi, de a-şi căuta un seamăn. Şi apoi, eu am fost un copil trist, închis, cu melancolii întunecate, şi singurătatea mea de atunci, neavând încă o viaţă sufletească, nu ştiam cu ce s-o împoporez, şi-mi era frică de dânsa.

Nu te-am ales pentru calităţile tale deosebite, căct acestea nu puteam să-mi dau seama dacă tu le aveai. Nu căutam un sprijin în tine, nu era o tovărăşie ele bine şi ele rău, de senin ori de furtună; nu urmăream un ţel comun, nu ne stimulam unul pe altul pentru o ambiţie oarecare. Nu, pe atunci eram doi inactivi ce sufereau ele trecerea vremei, care nu le aducea nici bucurii, nici dureri, nici mulţumiri, care să răsplătească cheltuiala vreunei energii risipite.

Nedezvoltându-ne pe aceleaşi căi, era tatăl să ne despărţim la o răscruce. Cetirile mela lungi şi nealese poate, căci, ca unul ce nu făcusem nimic în şcoală, neavând de cine să fiu pově-D. ANG

ţuit şi îndreptat, o sete neînchipuită de a ceti îi ajunsese, începusem să simt frumosul şi pornirii mele, care adeseori se aprindeau şi izbucneau!

vorbe, nu căpătau niciun ecou de la tine. Când am înţeles aceasta, şi mi-am adunat, îndeajuns, comoară, în sufletul meu, pe socoteala căreia's trăiesc, am simţit că-mi sunt de-ajuns eu singur

că mai bun prieten cu care să vorbesc şi să mă. Înteleg nu aş putea găsi.

Singurătatea mea mi-o înfloream eu singur şi mi-o luminam cum voiam, iar frica aceea obscură, care desigur că doarme în noi de la începutul vrejmilor, nevoia aceea de a-ţi căuta un tovarăş con-l tra singurătăţii, a murit de la sine în sufletul meu

Şi n-am simţit nicio. părere de bine sau de răii de această dezrobire. De altfel, desigur că nici ei) nu ţi-am lipsit ţie, dovadă că în timp ce eu an' rămas tot mai singur, tu ţi-ai făcut lesne alte legături şi te găseai bine în orice tovărăşie.

Ne-am despărţit firesc; cuvinte grele nu au i *auzi* între noi, cum au căzut, mai târziu între ai le prietenii ce le-am fost legat, cuvântul acela, piatră aruncată dintr-o praştie, care o dată pornit face semn unde a ajuns, şi care, orice ar spune unii nu se mai poate uita niciodată.

Lltima dată când te-am văzut „im răscoli] amintiri comune, şi o clipă te-am regăsii., regăs-ivi

FANTOME 91

du-mă şi pe mine, şi o înduioşare neînchipuită m-a cuprins, căci am văzut, precum tatăl tău aşezase lucruşoarele în odaia moartei, de la pantofiorii de lângă pat până la cupa de cristal ce primea inelele în fiecare seară, că şi tu aveai acelaşi cult, aceeaşi pietate pentru lucrurile care au fost.

O năvală bruscă de aer curat venea, parcă deschisese cineva o fereastră spre un orizont de mare „şi clopotele, clopotele acelea care în oraşul tăcut al laşilor întovărăşesc toate împrejurările vieţii, clopote pentru viaţă şi clopote pentru moarte, clopote pentru dureri şi clopote

pentru bucurii, au început parcă să sune iarăşi, încet, încet, pe urmă tot mai tare, până s-au pierdut din nou într-o vagă armonie, ca atunci când ţi se pare că începe să cânte liniştea ea însăşi…

Şi am văzut cu ochii amintirei oraşul bătrân, casele noastre părinteşti, cu viţa ele vie care plângea în fiecare primăvară boabe clare de apă, limpezi ca întâile noastre lacrimi. Bătrânii noştri au prins clin nou fiinţă, siluete vechi au început să se strecoare pe străzi, copaci tăiaţi s-au ridicat din nou întinzându-şi umbrarul deasupra porţilor, slugi îmbătrânite pe lângă casele boiereşti şi-au reluat locul şi taifasul în pragul porţilor. O lume întreagă de morţi şi de moarte, de privelişti şi decoruri ce nu mai sunt, au ieşit ca clin pământ şi m-au zguduit ca de apropierea unor vedenii.

Farmecul amintirilor le-a dat toată melancolia, şi acum, când încerc să le fixez, mi se pare că sunt

D. ANGHEI

copil ce se joacă, suflând aşternutul uşor de praf ce s-a depus peste o lume veche.

Prietenia nu e decât o formă vană a amorului, şi numai amorul te poate robi până într-atâta, încât să uiţi de toate şi să nu trăieşti decât pentru el întâlnirea lui e covârşitoare, şi între tine şi viaţă se lasă ca o cortină, după care se agită şi aleargi lumea care ţi-a devenit străină. Pe căile opuse pe care am apucat, târziu, la o răscruce de drum, l-arr întâlnit fiecare sub osebite înfăţişări. Al meu, pur când o mască de melancolie şi deznădejde, al tău de fericire şi de voluptate, şi legăturile dintre no s-au desfăcut, firește, şi mai mult. Singurătatea mr mi-a devenit mai trebuincioasă, ca să pot sta mă bine cu masca tragică de vorbă…

Şi atunci, sentimentalismul bolnăvicios de odini oară s-a prefăcut la mine-n ironie, cuvântul de cira-goste în sarcasm, lacrima de multe ori în piatil scumpă. Apoi am chemat în jurul meu ura şi pizma şi acestea mi-au fost o adevărată voluptate, căc este o voluptate şi aceea a danţului între pumnale

Astfel, am ajuns să ucid în mine amorul, dup; cum ucisesem şi prietenia, căutând să mă pregătesc pentru voluptăţi viitoare, în fiinţa aceleia ce le-ai îmbrăca pe amândouă.

Tu însă, căruia-i era dat să te poţi bucura de toate, cu sufletul tău liniştit, n-ai avut norocul te-ai reîntors printre umbre.

FANTOME

Recitesc aceste amintiri aduse toate într-o seară furtunoasă, de un miros vag de floare de tei, şi-mi spun că poate fluturul acela albastru ce-şi dezvă-lea aripile fosforescente, în dreptul geamurilor mele, era sufletul tău întristat ce rătăcea prin noapte şi revenea să-şi vadă prietenul anilor tineri.

Rămâie dar aceste ca un *ex voto* în amintirea ta, şi dormi liniştit în ţintirimul îndepărtat ele ţară unde-te-au îngropat ai tăi.

Şi de acuma clopotele, clopotele acelea care în oraşul tăcut unde am copilărit amândoi întovărăşesc toate împrejurările vieţii, clopote pentru dureri şi clopote pentru bucurii, clopote pentru viaţă şi clopote pentru moarte, bucure-se şi tânguiască-se pentru alţii, că pentru noi nu mai au pentru ce suna…

D. AN G H EI

FANTOME

E un amurgs de toamna urzic. Soarele scăpătaţi cu discul pe jumătate după dealuri, aruncă razei pieziş, depărtările se estompează şi o negură albăs-l trie îndepărtează colinele, în tăcerea aceasta dil vină care te-mpresoară, nu poţi şti ce clipă anume arată ceasul în curgerea vremii. Un sentiment de veşnicie te cuprinde.

Pe tăpşanul întins al Copoului nu e nimeni aceasta oră. Purpura însângerează frunza viilor a copacilor, în vale, ca într-o albie, cetatea vecha laşului, cu albele turnuri şi turle de biserici, ci clădirile lui vechi, cu grădinile pline de flori, pitit şi abia îşi trimite murmurul până aci. Dej parte, dealurile Cetăţuii şi Galatei adună ultimell raze de soare pe coperişurile cetăţilor bătrâne.

Şi în singurătatea asta a înserării, deodată, umbră de om ieşit ca din pământ, ca o arătare, început să plângă un cântec trist pe vioară. Cu h aiinele vechi în bătaia vântului, zgribulit, cu o bărbii violetă înţepenită de coşul uscat al vioarei, e pletele în neorânduială peste ochi, cu un umăr mă ridicat decât celălalt, îşi tremură arcuşul, în ti mi ce un glas venit ca de pe o altă lume prinde şi

J’ANTOME 95

cânte un cântec vechi, o romanţă duioasă auzită în copilărie.

Cântă fantoma şi deodată, de pe poarta de la intrarea tăpşanului, un şir nesfârşit de echipajuri. cu cai frumoşi în clinchet ele alămuri, cu roţile strălucitoare, cu vizitii în livrele bogate, se iveşte şi umple parca platoul. Roata lângă roată apoi se învecinează şi râsete clare încep să sune. Plecate peste marginea trăsurilor deschise, capete tinere se apropie şi în bătaia cvantaliurilor frumoasele zile îşi împărtăşesc taine, îşi cleştăinuie amorurile, pun la calc zavistiile. Călăreţii îşi joacă bidiviii, strectirându-se printre trăsuri, spun o vorbă ici, aruncă un zâmbet colo, fac frumos la cucoane. Un parfum dulce se răspândeşte şi parcă toate aceste se petrec într-o lumină de lună, într-o atmosferă misterioasă…

Fantoma de adineaori are un taraf acuma, o giu-bca noua o îmbracă, ochii îi sclipesc şi mina nu-i mai tremură, tânguirea singuratecă se face orchestră, o ghitara parcă s-a adăugat, şi iată şi un flaut, şi sunt mai multe viori parcă şi vocea care cântă ai spune acuma că e tinară. vibratoare, sonoră… Şi tot alte trăsuri vin. Şi iată-le acum pe largul tăpşanului ocolind, se ţin şir una după alta, merg domol îndrumate spre poartă şi dispar una după alta sub umbrarele aleilor de tei ce împrejmuiesc drumul în defileu până ele vale.

Dar cântecul a tăcut şi amintirea aceasta adusă de cântec a dispărut cu el. Pe tăpşanul pustiu se face întuneric, şi elevale, laşul şi-aprinde luminile

D. ANGl-TEI

sfioase tremurând în ceaţa albăstrie. Arunc un b fantomei de lăutar şi cobor la vale, cătând să-întregesc amintirile.

Da, viziunea aceasta era adevărată în vrem copilăriei mele. Era bogăţie, şi nu era scară cu lui să nu urce trăsurile pe dealul Copoului. laşul ei un ostrov fericit, o oază de verdeaţă împrejmuită de vii roditoare, cu grădini fermecate în care cin-tecele privighetorilor se amestecau cu ale viorilor ascunse prin boschete. Era ostrovul binecuvântat *în* care se aciuiase boierii noştri mari, ultimii păs* ntori ai unei lumi ce nu mai este.

Cobor la vale trist sub teii cari au îmbătrân murmură mişcându-şi umbrele. Şi iată, parcă trăsurile iar cum se opresc la

ronduri, uncie alţi l tari cântă. Parcă le văd acuma în plina bătaie lună, cu alte haine, ca pe vremea noastră, cu noime mari şi învoalte, cu mijlocul subţire, cu larii cu streşini mari pe sub care scăpată zulufii până pe umeri. Toţi se cunosc şi figurile lor toate parcă-mi sunt. cunoscute şi mie, şi mi-o jale ele (linsele, ca de-o lume de morţi.

Luna urcată sus, deasupra copacilor, ca o mască lividă de clovn, priveşte şi ea, şi râde ironic, mişcând umbrele…

Paveaua acuma se face sonoră, lespezile sună sul 1 copitele cailor, fanarele fulgeră în treacăt. Caso vechi boiereşti, de-o parte şi de alta, strălucesc prietenos cu geamurile lor aprinse şi o mircasm; puternică de flori se ridică din grădini şi umph aerul nopţii.

FANTOME 97

Trăsurile s-au oprit, din nou, pe două rânduri, şi-au umplut strada în faţa cofetăriei celebrei M-me Alexandre… Evantaliurile iar prind să bată, cavalerii slujitori se întrec care de care şi băieţii din prăvălie vin legănând tablalele cu dulceţuri şi cu îngheţate, slujind în trăsuri cucoanele, care săturate de luciu de lună şi cântec de lăutari, şi înviorate de aer curat, mănâncă cu poftă, ţinând cu mănuşatele lor mâini graţioase farfurioarele cu bunătăţuri. Cavalerii îşi servesc favoritele, iau farfurioarele, întind un pahar cu apă şi strecoară glume dulci printre zaharicale. Singuri vizitii şi lacheii de pe capre, stau gravi, făcând zâmbre, necxistând parcă, neauzind, neştiind nimic.

Şi când au isprăvit acest ultim popas, un ultim gest de mână, o înclinare graţioasă din cap – şi alaiul de fantome pleacă din nou în lumea lui de fantome.

Da, alaiul e plecat din nou şi iată-mă singur cu umbra mea în laşul mohorât al zilelor noastre, în laşul lepros şi vulgar, unde străinii s-au mutat, şi au pus mâna pe vechile case boiereşti, pe parfumatele grădini de altă dată.

Ostrovul fericit, ascuns între umbrare şi împrejmuit de vii, adăposteşte astăzi o altă lume, care nu mai e aceea a copilăriei mele şi unde eu mă simt un străin, aproape o fantomă.

7 – Poezii şi proza

D. ÎNGHEŢ.

GAKDĂ IMPERIALA

Se face un amurg de toamna într-un codru bătrân de stejari, prin care trece un rădvan înclinehete vesele de zurgălăi. În el suntem noi, micuţi cum eram atunci, cu tata şi mama.

Frunzarele veştede sună împrăştiindu-şi ghinda pe drumuri, iar în fund, departe, printre trunchiurile negre, soarele a coborî t şi a stat neclintit, ca o candelă între colonadele unui templu.

Zurgălăii sună încet şi, de o parte şi de alta a drumului, fructul roş al măcicşilor împrăştie pretutindeni pete de sânge. Feregele uscate şi-au plecat dantelatele frunze şi pe lângă trunchiuri, pe covoarele catifelate de muşchi, bureţii albi se înşiruiesc, ori se adună în pâlcuri, adumbrind parcă o lume minusculă sub umbreluţele lor.

Faţa marnei e coperită de un văl cenuşiu, prin care i se văd ochii blajini, ca după pânză de păianjen. Mâna ci mănuşată se întinde la răstimpuri ca să ne aşeze o şuviţă, ori să ne învelească când bate vântul. Tata pare adâncit în gânduri, şi noi stăm cuminţi şi tăcuţi cu micile noastre suflete călătoare prin codrul bătrân.

Soarele a căzut apoi tot mai jos, şi întreg fundul pădurii, cupainjenişul de crengi luminat, parc un vitraliu misterios, după care se petrece agonia unei lunii.

Tăcerea creştea ca din pământ, tăcerea aceea tristă a lumii vegetale care te învăluie, te pătrunde, te face să cauţi: căldura unei mână, prietenia unor ochi. Şi în tăcerea aceasta adâncă, deodată, ca atunci când vântul porneşte pe nesimţite de trezeşte ici o frunză şi. colo alta, dfi apleacă un ram ici şi fărâmă o crenguţă mai încolo, suflă în intrarea unei scorburi ori trezeşte un ecou prin peşteri, şi, ca apoi, toate aceste zgomote răzleţite adunându-le, cu ele să întregească o simfonie dulce: ori un zgomotos marş de biruinţă; de departe, venind pe sub crengi, *im* glas de fanfară străbătu încet, încet, se potoli, şi apoi călătorind parcă pe sub pământ, reîncepu mai tare, apropiindu-se mereu.

Mâna tatii s-a ridicat lin către vizitiu şi în amurgul dulce, leagănul trăsurii a stat sub un copac bătrân. de o parte a drumului, înainte şleaul alb lucea, şi în afară de muzica aceea dulce ce înfiora codrul, nimeni nu venea înspre noi. Sonore, notele răsunau, şi acum ai fi spus ca vin din cer, de undeva, călătoreau prin aer, apoi, tot mai

aproape parcă, până ce deodată culorile unui steag se aprinseră în aer şi răniră cuprinsul. Şi atunci, izvorânc! de sub crengi, o întreagă armată în aurul fireturilor, o lume întreagă de oameni şi cai, purtând lumini pe dunga epoletelor şi pe tăiuşul spezelor, umplu şleau]. În capul lor un general bătrân, pe un cal ne

„Îi.t

D. ANGHEI –, gru înflorit tot de spumă, apăru pe jumătate întors, sprijinit în scările lucitoare şi făcu un semn ridicând un fulger cu spada. Alămurile tăcură pripit şi muzica aceea dulce, ca tăiată de ascuţişul sabiei lui, conteni într-o risipă de sunete ce se împrăştiară sub umbrare.

Alaiul leit în aur stătu, flăcările albe, albastre şi roşii ale steagului fluturară, şi bătrânul general, coborând de pe cal, se apropie de trăsura noastră, duse o mână la chipiu şi rosti câteva cuvinte în franţuzeşte. Tata coborâse şi el, şi acum, în timp ce armata sta neclintita, amândoi, apropiaţi de marginea trăsura, vorbeau cu mama ce-şi ridicase vălul de pe faţă, sus. Era ceva blând în faţa omului aceluia bătrân, care străbătea ţara noastră prin codrul străvechi de stejar, ducând alaiul lui la moarte. Gesturile lui corecte arătau parcă prea puţin obişnuinţa de a mânui o spadă, pe a căreia lucire, desigur, nu înflorise încă pata sângelui. Mâna lui se pusese pe creştetul meu, tremurătoare, amintindu-şi parcă ceva. Şi ochii lui erau trişti, trişti, ca ochii care lasă ceva în urmă. Da, nu era nimic războinic în înfăţişarea lui, precum nimic războinic nu era în tot alaiul acela de capete bălaie cu mustaţa abia mijindă, îmbrăcat numai în aur şi în fireturi, care plecase din ţara lui spre necunoscut…

Era mai mult o armată gătită de paradă, o armată ca să facă frumos la cucoane, un alai elegant, gata să fie acoperit de flori ce i s-ar arunca de prin

FANTOME 101

balcoane, o ceată de figuranţi ce merg la o sărbătoare ori într-un tournoi1 nevinovat.

Codrul bătrân de stejar, trist şi întunecat cum era, nu avea flori să arunce, nici ghirlănzi triumfale de întins peste capetele lor. Frunzele moarte ce le aruncau crengile, cu gestul lor ele deznădejdenu aveau

eleganţa braţelor ce aruncă mănunchiuri în calea celor biruitori. Prin codrul bătrân treceau mai mult prevestiri de moarte, şi eleganţa aceea părea stranie în pustiul acela, unde fiecare era un călător.

Şi parcă văd apoi, din nou, după un ultim salut, şi o ultimă mângâiere pe obrazul, meu, pe general urcat pe negrul lui cal înflorit de spumă. Mâna domoală a strâns frâiele o clipă, capul i s-a întors către umăr privind îndărăt: braţul. celălalt ridicat sus a întins spada. O comandă scurtă, într-o limbă necunoscută, a sunat, şi întreg alaiul a pornit.

Muzica a început din nou, şi în umbra ce se lăsa acum tot mai neagră, aurul epoleţilor luci, tăiuşurile albe ale spezilor scânteiară, culorile vii de pe steaguri se cerniră, şi cei ce nu mai aveau să se întoarcă, se făcură una cu noaptea, sub ramuri.

Sunetele fanfarei singure, de ce se depărtau veneau până la noi, când călătorind prin aer, când târându-se ca sub pământ, plângând toate bucuriile şi toate regretele, până ce amuţiră şi ele.

1 Serbare militară (fr.).

Iar noi, purtând în ochi viziunea alaiului acestuia stropit de aur, ce mergea la moarte îmbrăcat în haine de paradă, în sunetul zurgălăilor trişti, ce sunau în noapte, ne-am urmat drumul prin codrul bătrân de stejar care înfloreşte desigur şi acuma. şi care nu-şi mai aduce aminte nici de noi „nici de cei ce au trecut sub ramurile lui nepăsătoare, ducându-se la moarte…

FANTOME

CEASORNICUL BUK JCH

Urmez o stradă cunoscută pe care am străbătut-o atâţia ani de zile, şi fără să mă gândesc la navala anilor care a curs peste mine, de când trăiesc departe, rai se pare ciudat ca prin grădini nu văd aceiaşi pomi, la geamuri aceleaşi figuri cunoscute.

Aci îşi apleca ramurile un cais, şi dincolo, noaptea, nălucea un arţar alb ca o fantomă. Oprit lângă un grilaj de fier, îmi reazim capul ca să privesc Maimtrul unei curţi, şi *mi* mai recunosc vechile ca-se în care am stat. Străinul care s-a mutat şi-a pus pecetea lui. E tăcere, nu văd nicio trăsură la scară, nicio siluetă de misit, nicio umbră de cerşetor.

Şi totuşi, stând afară, mă strecor cu gândul înăuntru, urc scările,

trec uşurel prin ganguri şi intru în odaia unde am copilărit. Cu puterea amintirii aşez lucrurile la loc, covoarele vechi cu flori şterse, iconostasul în firida din părete, rânduiesc icoanele îmbrăcate în argint, aprind candela, apoi, făcându-mă copil, îngenxmehi o clipă, şi aducându-mi braţul spre rugăciune, cerc să-mi aduc aminte pioasele cuvinte spuse altă dată. Mă ridic în urmă şi trec în altă odaie. Aci un sentiment de adâncă

10-i

D. ANGHEL

evlavie mă cuprinde. Parcă revăd portretele vechi pe fondul lor de umbră, e noapte după capetele lor şi numai ochii penelul morţii nu i-a putut întuneca. Trişti şi buni, privesc ochii bunicilor. Cercei de hurmuz atârn în urechile bătrânei, ochii sunt negri şi întreaga înfăţişare îi e străină. Privind-o o clipă, îmi desluşesc multe lucruri ce dorm în mine. Pe fereastră se văd clopotniţele vechi, cu cruci strâmbe, ai e bisericii Barnovschi, şi un clopot a prins să răsune şi să se tânguiască prelung, în fundul unui divan cu dungi verzi, între perne, o umbră a prins să ia trup, şi masca unuia dintre portrete, cu aceleaşi trăsături, îmbătrânite însă, s-a coborât parcă din ramă pe trupul acela de umbră şi a prins să capete expresia vicţei.

Pe genunchii strânşi unul lângă altul stă o evanghelie deschisa, şi tăcerea, din odaie se înfioară din când în când, la fiecare întoarcere de filă. Eu m-am alăturat uşor privind în carte, şi acum o mână pală şi tremurătoare a luminat parcă în aer şi mi s-a aşezat binişor pe creştet. Gura bătrână a prins apoi încet, încet să citească şi parcă văd încă fila cu slove vechi pe care sta scrisă evanghelia fiului risipitor.

Şi cum a stat din citit bătrâna, deodată, sub golul unui glob de sticlă, un ceas a prins să bată. Şi în sunetul unei muzici line, ca venită de departe, din altă odaie, din ceasornicul vechi ce închipuia un castel, o arcadă s-a deschis şi un alai de nuntă, îmbrăcat în haine tiroleze, un alai de păpuşi de por LtfTOME

It… cu ghirlănzi de flori în mână şi panglici la Ilarii a apărut în rama arcadei, a defilat încet u a dispărut din nou, cu ultima notă cristalină, umbra altei porţi ce i s-a închis pe urmă, ca de o mână nevăzută.

Un zâmbet duios ca o geană de zi a trecut pe aţa bătrânei. Un clinchet sec de mătănii de chihlimbar a sunat şi trupul şi-a pierdut conturul şi a ispărut fără a mai privi în urmă…

Şi pasul meu a sunat din nou în golul altor înăperi. Cu fantoma amintirii de mână am mers şi gospodărie veche a reînviat: un salon vast, cu nobile fantome, cu jilţuri şi canapele mari acopc-ite cu giulgiuri albe, un salon părăsit de musafiri mele pare că vântul s-a strecurat pe undeva, pe un ţeam spart şi aducând zăpadă de afară, a cernut-o nărunt peste tot. Şi într-o ramă, iată o canava, ubită, răbdător cusută în fir de mătase şi mărgele neirate. Sub răbdarea acului îndemânatec, bătrâoul /lilton a încremenit, cu fruntea inspirată, răze-mată de mână, privind cu ochii lui orbi întunericul. îi gura lui s-a mişcat parcă să dicteze un vers ce în pot să-l aud. Lângă el, aşezată pe un scăunaş, i femeie tânără, ţinând în mână o pană, a ridicat-o a să scrie, cu mărgele negre într-o carte albă, deschisă pe genunchi. Cine a fost aceea care a îmbinat n mătăsuri chipul inspiratului poet? Ce s-a făcut răbdătoarea mână care a purtat acul şi pe care; – am putut s-o sărut niciodată? Ce vers înduioşat încremenit negrele mărgele, cine ştie!…

D. ANO-IB

l FANTOME

10

I brusc, o tobă a sunat rupând canavaua visul)

meu, şi. toată ograda, ca prin farmec, s-a umplut

— …], „i: „u.

tal într-o parte, şi pe n – j. u>, >…". Înăuntru nepohiţii oaspeţi. Mână lacome s-au i zăpada alba a giulgiurilor de pe mobile, ca în de vânt, a fost dată într-o parte, jilţurile vechi întins milos braţe sfâşietoare, oglinzile sau mi parca ele avâtca chipuri necunoscute, urme mur de paşi s-au întipărit pe luciul parchetelor, şi tretele triste au prins o viaţă stranie în ramele Din om în om parcă mergeau ochii, bătrânilor, chizându-se cercetători. şi mânioşi, apoi se fă rugători şi dulci, clar minele lacome se în tiu neînclurate, mutau din loc mobilele neclintite în gherele lor de ani câc zile, deschideau dulapuri, Trobai.au prin saltare… Mirosuri vechi se ridicări deodată, în larma aceea un sunet cristalin caz zgomotul se potoli o clipă ca prin farmec, şi mă

încremeniră, şi paşii statură locului ca lipiţi parchet…

O mină curioasă împinsese un resort, şi de golul globului de sticla prătuit din ceasul străce sta cu mimitarele neclintite ele cui d murise bu o poartă s-a deschis şi alaiul acela de nuntă, bracat în haine tiroleze, alaiul ele păpuşi ele p Ian cu ghirlănzi de flori, în mină şi panglici la de apăru, defila încet şi dispăru din nou cu i. T notă cristalină, târând după el, sub umbra portalul ce i s-a închis pe urmă, toată lumea aceasta de t denii evocată de puterea amintirii mele…

CLOPOTELE

Ce farmec de nedescris au povestirile despre un ras vechi, care a fost în floare odată şi clin care „în cine ştie ce întâmplări, s-a retras viaţa!…

Vântul venind a adus zi cu zi tot alte fire ele nisip.

] c-a strecurat prin încăperi, le-a cernut pe coperişuri, le-a împânzit ca un giulgiu, făcându-le una cu amântul. Vârfuri de coloane au mai stăruit ici-colo.

e cari, caravanele trecând, vorbeau ca de rămăşiţele noi cetăţi înfloritoare; apoi şi coloanele au distărut cu veacurile şi numai în cărţi a mai rămas lomenire de ceea ce a fost în strălucitoarele şi albele

Ţaţe ce se ridicau odinioară. Pe unele, după epoci neleâungate ele glorie, un simplu cutremur le-a dat’s peste noapte, asemenea unui şubred joc de cărţi: lădiţe ele un copil, ori năvala cenuşei unui vulcan-a năpădit, surprinzându-le în plina activitate. Pe Iţele, valurile le-au înghiţit pe totdeauna şi numai în legendele şi baladele vechi mai trăiesc ascunse în undui apelor, cu palaturile şi clopotniţele lor care >e trezesc noaptea şi-şi sună clopotele lor scufundate.

Şi nu ştiu ele ce, laşul, în serile de toamnă unicele, md clopotele încep să sune de vecernie din nenu

D. ang:

FANTOME

măratele turnuri, în negură, mă face să mă gândes, la un astfel de oraş scufundat şi să-mi închipui e] trăiesc într-un afund de apă, unde lumina de-abi] mai străbate şi din care mă lupt, cu toată dragoste] mea de viaţă, să ies, să mă ridic la suprafaţă ca’s; respir şi să-mi umplu plămânii ele aerul curat şi bi nefăcător al cerului, şi să mă

încălzesc clin nou lumina fericită a soarelui.

În neguri clopotele plâng, se tânguiesc, se cheamă cum nu le-am mai auzit nicăieri în altă parte, nete grave pornesc coperite, călătorind parcă apă, se ajung cu altele, se-nfrăţesc, se-mpreună, tru ca să amuţească şi să reînceapă iarăşi într-o monie surdă, i-ntr-un murmur confuz. De multej mi se pare că am pus urechea la pământ şi că a se aşa vine de departe sunetul, aşa de trist plâng e potele. Parcă e glasul unei vieţi care a apus, par ar fi un ecou venit de cine ştie unde.

Şi din afundul acestei ape tulburi, nemaiavî; energia să ies, caut să-mi aduc aminte, să reînr gesc o lume care a dispărut, să reclădesc ici-col locuinţă veche, să reînalţ un turn clarâmat, sub e, dorm atâtea fiinţe pe care le-am cunoscut. * casă-n casă umblu, aprind lumini, reîntocmesc podarii vechi care au fost, îi strâng pe cei piei refac grădini, răsădesc copaci pe care i-am ştii nu mai sunt nici ei, realcătuind cu amintirea o vi patriarhală şi fericită.

Figurile străine de astăzi, semitele figuri vă pretutindeni dispar ca prin minune; o mână n zuta parcă şterge firmele cu nume iudaice şi scrie. alte nume pe ele, negustori vechi şi glumeţi, în giu-bele pitoreşti, stau pe scăunelele lor în faţa prăvăliilor, vorbăreţi şi prietenoşi, cum erau altă dată… Toate aceste ţin o clipă însă, şi apoi dispar, lăsându-mă trist să mă gândesc cită schimbare s-a petrecut în aşa de scurtă vreme. Simt că trebuie să plec, trebuie să mă smulg din oraşul acesta unde mă ţin atâtea rădăcini. Cineva parcă-mi spune: pleacă de aici cât mai este vreme, clacă nu vrei să rămâi înnămolit pe totdeauna. O părere de rău însă mă prinde ele tovarăşii mei, căci laşul e ca o vastă familie, în care toţi se cunosc, se ajută şi se tolerează. Cea mai mare parte dintre ei parcă nu mai vreau nimic; se mulţumesc că sunt la adăpost şi pot să mănânce şi să se îmbrace. Un rest din fastul vechii boierimi Ic, impune încă faţada, aparenţa: şi toată truda lor e ele a-şi îngriji fiinţa lor exterioară. *Ei*/*l*, la dânşii, este acelaşi, căci toţi trăind într-o neîntrerupta comunitate, au ajuns să se asemene, în afară de nucile lor daraveri cotidiane, ele orele de slujbă sau ele birou, căci mai toţi sunt funcţionari şi smccurişti, nimic alta nu-i mai tulbură. Fiecare aş-eaptă câte o moştenire să-i cadă din cer, după ani e zile de la năruirea fantasticelor averi ce au fost, a un naufragiat care nădăjduieşte corabia

mântuioare. În monotonia acestei vieţi, orice lucru întâmplat la proporţii ce-i privesc parcă p; e toţi, o cu – irioasă francmasonerie îi leagă şi toţi iau parte la 'namile şi durerile celorlalţi, precum îşi împart ş?

banul sau nevoile. La capătul acestui, *itsi* coe nici im ideal, nicio încercare măcar pentru a ţi-a da o dovadă de existenţa lor.

Şi cu toate acestea cunosc printre el oameni inteligenţă superioară, fiinţe care au dat la un. ment probe de energic şi voinţă, talente dive predispoziţii naturale, suflete alese şi, bogate. rareori ara întâlnit în alte părţi.

Cura se explică aceasta? Ce. fatalitate i-a aba peste oraşul acesta mort! De ce energiile de că nu e chip să se mai redeştepte? De ce atâta rer, ţâre de sine? Ce e somnolenţa aceasta vagă şi mirioasă care-i leneveşte pe toţi, le îngreu: „avântaiji face să se asemene? Să fie lipsa un ui mână şi dacă ar veni oare acela, l-ai ascult; aneva? J fi el în stare să împrăştie atni Oifera, v. vr; *d* – nolenţă. biruitoare, în care plâng şi < (". tânrnesc potele ca într-un oraş din legende – r)! v: r>: „ti ape?

FANTOME

TATA

Ca un *mitaj* nălucilor te-a chemat pe tine strălucirea aurului, ţi ta, cel – dezbrăcat de toate pati-Ciile, ai alergat după – el până ce ai căzut. Negrul neant la tine a fost mărginit ele un zid de aur şi zidul – s-a prăbuşit peste tine, îngropându-te sub ei.

Ce urmăreai la de – ce te-ai zbuciumat, de ce flacăra vie a minţii tale a ars fără preget, ca vâlvătăile! de foc ce le aprindeau *şi* le hrăneau necurmat întâii oameni în Tremuri obscure ca să se apere de duşmănia fiarelor?

După perdeaua ele foc a minţii talc ai stai: tu ascuns toată viaţa, ap-ărându-te. Vie, puternică, fari-tastică, se consuma inteligenţa ta. Mari, flăcările jucau zvârlind scântei orbitoare„Tnturiic întâmi-plărilor o înălţau şi o coborau şi ghearele lacome aşteptau cu răbdare să te sfâşie; sclipitorii ochi pm-l au din umbra stingerea marelui incendiu, ca să poată, prin drumul de cenuşă, să ajungă până la tine.

Ce „te împingea pe tine, căci din înfrângeri şi du-T ieri, cala mulţi alţii, a crescut energia ta, N-ai avut amoruri triste de uitat, nici

patimi care să te dez7 i-ai dat tu oare seama de timpuriu că totul

D. ANGHH

se vinde pe lume, ca voinţele cele mai tari se *în* covoaie, că un picur de aur căzut pe conştiinţa ce mai liniştită întinde cercuri la infinit?

Tu, care erai cel mai conştient dintre oameni ci lucru mai fluid şi mai călător decât banul nu poate să fie, tu, a cărui casă era schimbată într-o bursa unde o goană eternă de jidovi venea împinşi necurmat de dimineaţă şi până seara, cu dreapt întinsă ca să ofere şi cu stânga ca să ia înapoi. U; potop întreg de hârtii timbrate, de citaţii şi de p lui, de proteste şi adjudecări, au curs cât ai trăi Trăsurile au duruit fără încetare pe lespezile curţ noastre, făcând să tremure geamurile; la masa noaj tră albă şi îngrijită toţi nepoftiţii oaspeţi s-au aşi zaţ, toate feţele veroase s-au rânduit, toate figuri! patibulare au apărut. Mâncările cu cifrele la un le le mestecai, căci fiecare venea cu cifre, fiecare voi bea de sume fantastice, toţi veneau să te îmbie e ceva. Necontenit pe drumuri şi între două trebui acum aci şi acum aiurea… neodihnit şi zbuciuma pretutindeni călător, precum călător e de-a puru şi banul.

Cum nu stă el la un loc, aşa n-ai stat nici tu. (clipă de răgaz n-ai avut să-ţi mângâi copiii. Str; mi am crescut noi de tine şi puţin am auzit vorb la. N-aveai tu o casă minunată, moştenită clin p*rinţi, cu un pridvor frumos şi alb ce da spre o g dină, unde flori bogate râdeau în straturi şi un un şipot plângea necontenit, aducându-şi aminte copilăria ta? Pentru ce atâta pământ, cin-d atât cât se întindea în jurul casei tale ţi-ar fi fost &

FANTOME

ajuns să fii fericit! Tu tot mai multe ai vrut; pământul din tine cerea pământ şi a vrut să se întindă. Prin voinţa ta lanuri verzi şi holde blonde au ieşit pretutindeni; sute şi mii de braţe s-au ridicat ca să arunce sământa şi să coboare sapa. Pământului încă nou ce ar fi rodit, scrijelat pe simplul fier de plug, tu i-ai adus complicate pluguri cu aburi, ca să facă arătura adâncă. Gestul semănătorului l-ai înlocuit cu acela al maşinclor, al vechii saceri învârtite ca un crai nou, secerătoarele ce se mişcau prin lanuri cu aripile lor fantastice şi

multicolore. Nimic nu era cu neputinţă pentru tine, şi cum ai adus maşini, ai adus şi oameni, ai golit cartierele transteveriane \ ori Santa Lucia Neapolelui ca să-i aduci la noi; ai vrut să interverteşti climele şi să schimbi grâul în orez, pilaful cu mămăliga; nimic nu te-a oprk în trufia ta, şi pentru ce toate acestea?…

Himera, eterna himeră care ne poartă pe toţi şi ne momeşte de a fi cum n-a mai fost altul. Deschise sunt căile toate, himera-ţi întinde cârca şi dacă ai urcat pe ea, crezi că-ţi e de ajuns să vrei, şi să te înalţi în soare. Ai fost slăvit şi temut, ai simţit marea voluptate de-a fi mişcat oamenii, te-ai bucurat poate, făcând să se încovoaie umerii multora sub dispreţul banului tău, inima ta a bătut mai tare câteodată, când ai putut să aduci puţină fericire deschizându-ţi darnică dreapta, dar avânturile toate

1 Cartiere cu populaţie săracă, în Roma, situate dincolo o! e Tibru.

D.

trebuie să fie fără popas, şi cel ce merge spre soare nu trebuie să cate înapoi…

Ai şovăit o clipă, boala te-a doborât, flacăra marelui incendiu, după care se ascundea mintea ta, a început să pâlpâie, şi când ai văzut lacomii ochi ce te pândeau, ascuţitele gheare ce stau de atâta timp să te sfâşie, nemaiavând ce arunca pentru a o hrăni… ai lăsa i-o să se stingă şi te-ai dat învins.

Şi astăzi cine-şi mai aduce aminte de tine, cine mai ştie câte pământuri ai avut sub soare, câte lanuri au rodit – prin voinţa ta, câte guri au avut ce să mănâncc, cita viaţă şi energie ai cheltuit în căutarea strălucitorului aur". Dar pe fiecare îl cheamă un miraj, şi cum nu te înţeleg eu pe tine, care mi-ai dat fiinţă, tot aşa nu m-ai înţelege nici tu, dacă ai vedea de ce mă zbucium şi cărui altar slujesc.

FANTOME.

FATA IMN DAFIN

Cedulci erau serile de vara în cerdacul casei noastre! Stâlpi albi îi sprijineau bătrâna streşină: pKna de cuiburi, şi perdelele de salcâm albastru o înfloreau întotdeauna. Lespezile de piatra sură ale scărilor, printre crăpăturile cărora portolacul îşi prindea rădăcinile îndărătnice,

rămâneau calde până îfrzi. u şi grierii, odată cu luceafărul de seară, îşi începeau eterna lor cântare. Sfios prindea unul să cânte ca încercând un acord, apoi sute de glasuri răspundeau de pretutindeni ca la o poruncă şi monotonul refren se prelungea până la ziuă.

Stelele, una cuc una, se aprindeau licăritoare, de la cele mari până la cele mici, şi-apoi, în urziu. ca şi cum un alt Prichindel nevăzut*ar fi* aruncatm urma lui risipitele fărmaturi, ca să-şi însemne drumul pe unde a trecut, o spuza lucitoare de stele se arata de-a curmezişul cerului. Umbrarele se întunecau şi minunatele flori înviorate de rouă îmbălsămau mai tare, ca şi sufletele noastre după un plâns tăcut. Fânnna cânta şi pe apa havuzului împresurai ce iei! înalţi, sădiţi laolaltă şi crescuţi ca *l IC*

D. ÎNGHEŢI nişte fraţi gemeni, nuferii pali stăteau neclintiţi, ca şi cum o făclie trecută pe faţa unei oglinzi ar fi lăsat să-i cadă pe urmă picuri de ceară.

Şi noi, fraţii amândoi, crescuţi în farmecul poveştilor şi lăsaţi în voia lor, când toţi dormeau, ne furişam din casa şi strângându-ne unul lângă altul, ne aşezam pe lespezi şi aşteptam încrezători ca lumea fantastică a celor ce au fiinţă în poveşti să se trezească şi întrupeze.

La Fata din Dafin visam noi, la frumoasa şi bălaia copilă robită de un farmec, căci în grădina noastră era un dafin uriaş şi plin de scorburi, în care apele ploilor strânse luceau în nopţile de luna, ca nişte ochi misterioşi. Spre el ne aţinteam ochii la orice zgomot, aşteptând ca închisoarea de lemn să se deschidă şi albaştri ei ochi luminoşi să lumineze întunericul, în haine albe de crin o îmbrăca iantazia noastră, un mac roş ca un potir plin de sânge trebuia să poarte la piept şi un galben trandafir în mână.

Dar dafinul rămânea neclintit, murmură când bătea vântul şi arar se înfiora de un suspin ca din adâncurile lui venit, căruia în zadar căutam să-i dăm o tălmăcire…

De Fata din Dafin ne era dor nouă şi câte nopţi n-au crescut şi au scăzut deasupra capetelor noastre… Imensul mister ce învăluie lumea plantelor câte nu ne-a spus nouă! Toată poezia aceea semănata aşa de darnic, toată simfonia viorie de semitonuri, unde nimic nu răneşte ochiul, toată lumea

FANTOME

1.17

de vis care îndulceşte decorurile, *eh* de mult nu ne-au desfătat!

Căci numai noaptea ştie, pe unde trece cu dulcea ei estompă, să şteargă marginea realului şi să ne unească cu nemărginirea… Numai ea dezrobeşte flăcările comorilor şi le face să joace şi să tremure în aer, numai ca ştie să aţâţe flăcările minţei şi să deie ochilor putere de a vedea mai departe, dincolo de zidul mărginirei.

Şi dacă n-am mai căutat pe frumoasa fata bălaie cu ochii albaştri, dacă n-am mai bătut cu mâinile inele de copil în lemnul răsunător al dafinului bătrân, dacă nu m-am mai înfiorat de apele ploilor ce priveau adunate în scorburi ca nişte ochi misterioşi, clacă n-am mai tresărit de suspinul acela adânc, ieşit ca din afundul unui suflet din trunchiul, străvechi, totuşi ochii albaştri ai dulcei fantasme visate i-am aşteptat, căutându-i de atunci pretutindeni în lume…

Dacă dafinul bătrân nu şi-a deschis mima să-mi arate comoara lui, comoara întreagă de poezie a nopţilor pe care-l c-am pierdut privind la dânsul, mi-a pătruns fără de voie sufletul.

Nemărginita poezie risipita aşa de darnic, de la lacrima stelei din infinit şi până la stropul ele lumină al licuriciului mi-au luminat îndeajuns ochii. Freamătele împrăştiate care trec pe vârfurile ierburilor *i* plecate, ca şi pe înaltele frunzare ale copacilor, mi-au fermecat cu prisos auzul. Miresmele toate, pe care trupurile florilor le exală, m-au făcut să

D. ANGHBT.

ştiu ce-i îmbătarea şi să-mi pot fermeca singur, oriunde aş fi, întunericul.

Şi ca dafinul acela bătrân ce-şi păstra comoara tui, arborul acela sădit în decorul minunat al grădinei noastre, aşa am închis şi eu acum, în adâncul sufletului meu, o fiinţă minunată, cu ochii albaştri, căreia îi voi închina toată poezia pe care simţurile mele au cules-o de-a lungul anilor la lumina stelelor, atunci când greierii cântă şi. când Prichindelul ceresc îşi aruncă în urma lui spuza farătniumlor de stele, ca să-şi însemne drumul pe unde a trecut…

Oglinda fermecata (*1912*)

OGLINDA FERMECATA

Astă-noapte m-am trezit brusc clin somn. Un vis straniu mă purtase pe tărâmuri necunoscute, pe care nici nu le-am văzut, nici nu m-am încumetat să le bănuiesc vreodată…

În rama ferestrei împodobite de perdele albe, cerul vânăt se ofilea peste arborii mari şi o singură stea, albă ca o crizantemă uriaşa, mai licărea stăruitoare, departe, peste marea de coperişun, în afundul nemărginirii.

Natura aievea pe care o priveam acum trezit din somn, mi se părea străină. Arborii nu erau aşa în visul, meu, nici vânătul cer care se ofilea şi în nemărginirea căruia înflorea o stea albă ca o crizantemă, nici lata mea pala pe care o restrângea apa albăstrie a oglinzii în orele acestea târzii de noapte.

Un tril însă căuta să mă cheme la realitate. O pasăruică, înşelată de acest zor ele ziua timpuriu, îngăima undeva, în negrul unui umbrar, o sfioasă chemare la care nu răspundea nimeni. Un vânt apoi, ca trecerea unui demon nevăzut căruia i-ar fi fost frica singur în văzduh, şi-a întins aripile şi a împrăştiat mireasma grea a teilor.

D. ANGHEL.

Am lăsat deschis larg fereastra în cuprinsul căreia alba crizantemă se desemna ca pe o mătase decolorată, încercând s-adorm din nou şi să rechem visul meu; şi visul supus voinţei mele şi-a reluat firul întrerupt…

Ţinând o oglindă rotundă în mână, cel ce eram eu sau fiinţa mea din somn, se făcea că descindeam lespezile de piatră ale casei noastre străvechi în care mă născusem, şi un zâmbet ciudat îmi lumină faţa…

O duşmănie contra alcătuirii fireşti a lucrurilor fierbea în sufletul meu, monotonia aceloraşi decoruri înălţate de ani şi în care mă îngrădise o voinţă ce nu era a mea, mă răzvrăteau, înşiruirea liniară de oşteni disciplinaţi a plopilor ce se îndrumau veşnic spre arcul porţii, fără a putea trece niciodată dincolo de ea, în largul câmpului, spre libertate, mă chinuia parcă, înalţii duzi din fundul grădinii, ce stăteau de-atâta vreme ca două sentinele obosite, îndoindu-se din şei e, privind departe, spre şesuri, fără să vadă nimic nou venind din golul orizontului, îşi tremurară nervos frunzişul, de bucurie, văzându-mă.

Şi eu, sau alba mea fiinţă din somn, păşeam cu oglinda mea ca un duşman al eternelor forme şi mă bucuram ştiind că voi putea să schimb faţa naturii, şi că voi putea păşi printre arbori şi flori ca un dezrobitor.

Albă, luna se ridicase căutând să furişeze o rază piezişe în oglinda mea, dar eu o ţineam strânsă cu grijă la piept, ferind-o de lumini, până ce am ajuns

GLIN, DA FERMECATĂ

e înaltul unei coline, din vârful căreia vedeam ante Nemişcate, priveliştile ce le ştiam din tot-Jcauna dormeau *sub* feeria astrelor... Şi nu ştiu cumj atunci am ridicat oglinda sus cu amândouă [iiâiuile spre şiragul nemişcaţilor plopi ale căror umbre dormeau ca nişte drumeţi obosiţi pe albul

Fulgerătoare o rază trecu, şi apa moartă şi verde a oglinzii s-a aprins deodată, ca un ochi redeşteptat sub o pleoapă în care mijeşte un straniu gând. Şi cât ai clipi, treziţi din nemişcarea lor seculară, deşteptând odată cu ei umbrele drumeţilor obosiţi de pe albul aleilor, mari şi greoi, uriaşii plopi au prins să murmure mişcându-şi argintul din creştete: şi fantomatici au pornit-o spre poarta închisă.

Împinse ca de un vânt puternic, canaturile vechi s-au zguduit sexâjnind din ţâţâni, apoi s-au dat într-o parte cu vuiet, lovind pereţii. Şi întâiul plop Ipăşi, iar după întâiul, înşiruirea uriaşilor aplecân-jdu-şi creştetele a urmat, treci ntl sub arcul porţii, jehemată de puterea oglinzii mele.

Un râs zgomotos umplu aerul şi ca într-o veselie ucmurata de foi, nemişcaţii plopi, unul după altul, înaintară dezrobiţi cic farmecul meu, şi apoi; e aşezară roată împrejurul unui iaz adormit, în adâncul căruia se priviră miraţi, ca unii ce-şi vedeau pentru întâia oară chipul. Gol rămăsese locul în urma lor schimbând priveliştea obişnuită a grădinii, care părea acum o faţă cunoscută din care fi ciuntit cineva o parte.

D. ANC, l; OGIJNDA FERMECATA

Tăcut apoi, ara întins ochiul meu făcător de nuni, prinzând în rotundul lui imaginea caselor rinteşti, întorcând-o cu faţa spre şes şi cu dosul \ grădină... Şi iată că ferestrele casei străvechi, nişte ochi sătuli

de a fi privit de arfţia ani arf copaci şi aceleaşi straturi de flori, s-au lumin ele, părând a privi lung *şi* avid noua priveli; şesului luminat de lună.

Vesele, ca şi ochii mei, priveau geamurile trâne, după care, într-un fund de odaie, văpaia candeli ardea ca un iris de aur: o uşă deschis!

plină de un întuneric albastru, sta căscată pafl]

de mirare; şi împrejurimea toată neputvnd să-l vină locului faţă de atâta schimbare, se cumpănd căutând să-şi aşeze liniile.!

Ridicându-mi ochii din nou, după isprava aceeaşi ciudată, şi văzând sărmanii duzi din fundul gtâl câinii ce stăteau de atâta vreme ca două sentinelej

care nu venea nimeni să le schimbe, mi-am totrr

oglinda şi i-am schimbat şi pe dânşii, pe urmă locul celuilalt. Şi apoi, strângându-mi cu grijă în oglinda la piept, m-am aşezat pe înaltul movil ca să privesc cu mulţumire la cele ce făcusem, l în fundul cerului, albă, luna se ridicase şi ea privea mirată, ca, care le vede ele atâta vreme toa şi nu putea parcă să se armonizeze cu peisagii acesta neobişnuit, părând că e o podoabă aninau aşa, într-o doară, de cineva fără gust şi fără sân ţământ artistic. Străină, privea, şi pe faţa ei ironii se vedea cât de colo că-şi – dădea seamă că ieşise!

obişnuitul lucrurilor existente, şi ruşinată parca

ra «ta mea, îşi trase un nor peste mască şi se acoocri. Iar aşa, întunecat, peisagiul rămase şi mai straniu –", r i…"

u însă simţeam frumosul şi în acest iei, şi mă jrândeam cu bucurie ce surprinşi o să rămâie vecinii când se vor deştepta şi vor vedea toate acestea. Schimbasem ordinea firească şi mă bucuram cu puterea mea, eram fericit ca un copil; şi preţuind multă noutate ce puteam s-o aduc, mi-am coperit mulţumit ochiul luminos al oglinzii făcătoare de minuni şi, strângând-o la piept, am pornit singur în lume ca s-o izbăvesc de urât şi s-o fac să mai vadă şi altfel lucrurile de cum le apucase din străbuni… Dar când m-am trezit din somn şi canavaua visului şi-a destrămat urzeala, misteriosul meu talisman nu mai era nicăiri, fereastra mea întoarsă tot spre acelaşi orizont spre care priveau ochii mei trişti în fiecare dimineaţă, şi eu tot acelaşi om pe

care. îl ştiu ele mult şi pe care nu-l pot scăpa de realitatea lucrurilor existente

D. ANGliJ ogi, ÎNDA FERMECATA

FLUTURUL MORŢII

E un amurg misterios de toamnă şi umbra urcat în negrii chiparoşi coboară încet şi se întinde p drumuri. Zgomotele vii au amuţit şi numai şoaptei au fiinţă, foşnete de ramuri, murmure de foi, nituri pierdute…

Şi în cuprinsul acesta tăinuit ca o sihăstrie, acuţii când fluturii de ziuă şi-au strâns aripile obosite i s-au strecurat în cuibul florilor ca să doarmă, ni mai miresmele şi fluturii de noapte s-au trezit e, să rătăcească sub lună.

Copiii o ştiu aceasta şi, în aşteptarea întâiul zbor, s-au aşezat cu bunicul pe lespezile scării calde încă de focul soarelui de peste zi. De o păţi şi de alta a lespezilor, florile roze de leandru duioşenera întunericul şi se leagănă în vârful or gutelor şterse de umbră, parcă ar pluti în aer. mireasmă amară a umplut văzduhul o clipă şi ap vântul s-a îndulcit cu un miros de trandafir – împrăştiat, ca să vie iarăşi tainic să cădelnţeze rând toate miresmele.

Şi când luna, departe, în păinjenişul de ramuii s-a aprins în fundul grădinii, ca un lampion ftţi tastic, năruind simetria umbrelor statornicite, copi

! glugile lor verzi prinse în vârful nuielelor de

estie, au coborât uşor, ca în fiecare seară, pe urma fluturilor de noapte. Cu paşi tainici şi rari, iată-i ºC catifeaua neagră a straturilor, trezind de-abia somnul florilor. Bătrânul a rămas sus, pe scări, cu toba îl ui albă ca omătul, iar ei aleargă pretimn-cicni, aducându-i clin vreme în vreme prada culeasă. e; acei ce poartă pe aripile lor diafane întuncrc-ciil, cât ţine ziua, făcându-se una cu scoarţa copacilor, ori cu pulberea cenuşie a drumurilor, încep să zboare şi ei bătând aerul – zdrenţe de catifea şi bucăţi de mătase, cusuţii cu fir şi stropiţii cu purpura, somnoroşi în tăi şi nesiguri, mai vioi pe urmă îţi mai îndrăzneţi, căutând raza care cheamă şi nălucește, nectarul care îmbată şi da viaţă.

Un punct mişcător pătează aerul, murmură şi trece. Şi ca prin

farmec, la răstimpuri, un crin îşi leagănă potirul alb mişcând o umbră viorie, foi de trandafir se desfac şi flutură uşor, aur cic stânjencl se împrăştie în noapte. Nălucitori şi capri – cioşi, zugrăvind tumbe şi arabescuri nebune, zboară hodiniţii de peste zi, urcă în razele de lună, ating faţa pământului, clătesc somnul florilor, şi glugile verzi din vârful trestiilor purtate de copii se ridica ici, colo şi se abat din răzor în răzor, dispar la răscruci, până ce o rază misterioasă de lampă răneşte cuprinsul, şi glasul bătrânului sună trăgă „it şi blajin: „La culcare copii! K

Lumina lămpii se mişcă apoi rumenind stâlpii pibi ai cerdacului, dispare o clipă în umbră, şi, cico

a, rama unor fereşti se luminează.

T$_3$STILA FERMECATĂ

Înăuntru, în jurul unei mese rotunde, blonde ale copiilor s-au apropiat de capul al bunicului, şi mâinile lor uşoare, eu gesturi de] cate, întinzând rând pe rând aripile celor cazvn au prins să se mişte în lumina lămpii, îndemărt; tice şi pline de băgare de seamă. O pulbere fina (pastel s-a risipit şi joaca împrejurul lor, feţele t fiorite de un zâmbet de mulţumire se luminează vânătoarea nocturnă o dată rânduită, stă acum să-ia locul în cartoanele mari ale colecţiei de câte plină odaia.

În jurul lor, un miros vag de e amforă pl u teşi iar pe pereţi şi pe mese, sub adăposturile de ştie! o lume întreagă de fluturi, de aripi uşoare ce-vâslit, plkn Mndu-se clin potir în potir, purtând too scânteierile curcubcielor şi toate nuanţele şi lanziile infinitului, toate neamurile şi felurimea gj1 găniilor care (Mieşte în ierburi şi cântă la soaii cei de prin scorburi şi cei de sub pământ, vieţii o zi şi străluciri de o clipă, pietre scumpe împri tiate în praful drumurilor, juvacruri zhurătoai aripi pe care capriciul naturii şi-a zugrăvit ţoi arabescurile, palete pe care au rămas culori uitai senin de cer şi beteală de lună, painjeniş de la şi urzeala de purpură, tot ce a strâns truda lor pretutindeni, un întreg ţintirini de aripi în era nite stau acum aşezate frumos, fiecare ţintuite un bold. Preţuâindenea cărţi şi tabele, bocaluii sticluţe, clopote de sticlă ce străluces, închisori cleştar în care-şi doarme somnul o gfoignnie l filmă, ca un faraon sub o piramidă.

I diafanele aripi încremenite pe totdeauna, tm-o în cruce, povestesc toate splendorile. Libelula, ochii de peruzele şi cu aripile fine, abia bănuite, ca de gază, aminteşte faţa apelor în care se frânge cu zborul ei fulgerător, cocinclele, scâiitei ca nişte pietre pierdute dintr-un inel, parcă în cloaic încă un firicel de iarbă cosaşul cu picioawc străiâsc pentru salt spune de liniştea mohoarc-or îndoliatul greier, cu cântecul lui, de liniştea ce era la începutul lumilor, păianjenii, cu picioarele lor încrcineaite de mătasa firului scăpat pe totdeauna…

Şi toată răcoarea pădurilor se ridica parcă, stăr-mita de bietele aripi, toată lumea florilor şi tot murmurul dumbrăvilor.

Pe o aripă. doarme ochiul. misterios ce mijeşte pe cozile de păun, altul e făcut ca dintr-o frântură de rochie de bal, pe o catifea a uitat cineva câteva rubinuri, praf de chilimbar a tivit marginile altuia) întreagă orgie de forme şi de culori, un vis scăpat liiitr-o narghilea, un poem visat de un poet nebun…

Veşnic în căutarea speciei rare, a exemplarului. mic care lipseşte încă, a noutăţilor pe care le creează şi le distruge mereu bizarul spirit al naturii, de ani de zile bătrânul entomologist adună, îndureşte, clasează în vederea întregirii operei lui neeptite.

Acum „bucuria ce-o avea de-a umbla singur, i-au luat-o anii mulţi, şi cum puterile nu-l mai ajuu, el a insuflat-o copiilor, şi în timp ce clasează, leargă ei pentru dânsul, aducându-i prada culeasă, iccarc zi şi fiecare seară îşi aduce tributul ci, şi colecţiile se împlinesc cu încetul. Un singur f la tu de noapte îi lipseşte şi ochii lui bătrâni privesc e părere de rău şi cu un fel de sfială la locul iarna gol ce i l-a păstrat şi care străluceşte alb în mijlocii unui carton.

Lampa s-a stins apoi, şi în zori, când fluturii d noapte şi-au strâns aripile obosite, prefăcându-clin nou una cu coaja copacilor şi cu pulberea drumului, cei de ziuă s-au trezit la rândul lor şi a umplut de veselie cuprinsul grădinii. Fiecare floai se pleacă şi-şi leagănă graţios capul, una picură lacrimă, alta se îndoaie şi se scutură ca vrând’s, scape de o povară, şi atunci, un albăstrel îşi întind aripile şi zboară tulburat, ca un gând ascuns di cuprinsul floarei. Ar veni la loc şi nu cutează. Ns hotărât, stă o secundă în aer, ca o frântură de ss n în apoi fulgeră şi se mistuie în cuprinsul albaştri Din cuibul unei gherghine o flacără verde

pâlpâi şi se înalţă şi ea, bilete albe zboară schimbându-l locul ca nişte gânduri de dragoste, şi iată o frântur de steag, iată şi o fundă roză ce şi-a luat zborul *îi* pe cine ştie ce umăr de femeie.

Goana după nectar începe şi din naltul ramuri lor, din umbra scorburilor, din împărăţia florilo din pădurea măruntă şi deasă a ierburilor, de [câmpuri şi de prin livezi cei ce poartă toate vest mintele coboară, vâslesc aerul în tumbe fantastic se alătură şi se alungă ca totdeauna, neodihniţi îmbătaţi de bunătatea soarelui şi dărnicia vieţi!

OGLINDA FERMECATA

Şi iată capetele blonde, din nou, cu bătrânul sub ramuri.

Sub umbrarul unui tei, lângă şipotul care murmură necurmat şi sună mai încet sau mai tare, după cum bate vântul, bătrânul, cu o carte în mână, s-a aşezat şi priveşte lumea felurită pe care o cunoaşte în toate taineta ei. O seninătate fără margini i se zugrăveşte pe faţă, şi sufletul lui, ca o oglindă liniştită, restrânge împăcat colţul de natură în care. şi-a trăit anii.

Copiii au umplut grădina cu râsetele lor vesele, boschetele au răsunat de ecouri şi chemări, şi nevinovata vânătoare după gângănii şi zburătoare a reînceput. Rândundele îşi scriu virgulele lor în aer., şi tot soiul de ciripiri şi de zgomote confuze, prefăcute într-un singur sunet, au prins să vibreze ca o strună întinsă pe care ar trece cineva un deget distrat.

Cu ochii lui aproape stinşi de a fi privit ama strălucire, ele la un timp, bătrânul îşi lăsă cartea din mână şi privi trist, gândindu-se că poate, în curând va trebui să plece aiurea, şi colecţiile lui se vor risipi fără să-şi fi putut isprăvi lucrarea de atât la ani începută. O slăbiciune îl cuprinse, şi cum se gândea aşa. la veşnicele transformări ale naturii, deodată, un punct năluci în aer, departe, se mări şi trecu pe dinaintea lui ca o flacără. O clipire de ochi îi însenină vederea, iar când privi, punctul era la loc şi altă flacără trecu pe dinaintea lui. Şi alte flăcări jucară, două câte două, trei câte trei, urmând ace

!) – Poe? îi şi proxă

D. ANGHEL i ca şi linie. Veneau flăcările călătoare, rănind cuprinsul verde, jucau înaintea lui şi dispăreau ca prin farmec. Roşii şi albastre veneau straniile fl-acări, galbene şi purpurii, negre şi albe

jucau, de la răsărit spre apus, chemate parcă de o tainică putere, gonite de cine ştie ce mâini nevăzute. Fără să se oprească pe un ram, fără a se coborî pe o floar: „ca «Crit de cineva din urmă, trecea şivoiul de flăcări, iradiind aerul cu toate culorile.

Zâmbind, bătrânul chemă copiii şi le arătă migraţiunea aceasta ciudată de flăcări, norodul acesta

de văpăi ce pornea în surgun aiurea clin ţara lui;

Împins de cine ştie ce forţă oarbă, căci hrană pentru el e pretutindeni şi culcuşurile gata aşternute de

Dumnezeu. i (

Uimiţi priviră copiii şi glugile verzi se ridicară, să abată şivoiul în mers. Ca o ploaie de petale fantastice scuturate din copaci după furtună, pământul se acoperi în jurul lor de aripi strivite, dar trâmba de lumină, sus, se făcea la loc, şi cei scăpaţi; 1 îşi urmau fantomatic drumul fără a mai privi în urma lor.

Astfel trecea timpul lăsându-şi cortinele lui albe?

şi negre peste săhăstria aceasta fericită, fiecare clipă j.

aducându-şi întâmplarea ei – neaşteptată, şi no ui! oaspe din l urnea, felurită a gângăniilor.”;

OGLINDA FERMECATA

J „îl

Singur fluturul mult aşteptat rămânea nevăzut şi tăinuit de toate privirile, ca şi cum, obosit de sfera, noastră, şi-ar fi întins aripile spre alte lumi, unde e mai adânc somnul şi mai netulburată hodina. Dar într-o zi râsetele clare ale copiilor nu mai răsunară în grădină şi bătrânul, cu barba lui albă, tăiată ca dintr-un giulgiu, nu mai apăru ca ele obicei în capul scărilor.

Vântul singur, ca un uriaş nebun, trecea răscolind cu minele lui nevăzute creştetele copacilor bătrâni. Foi moarte se împrăştiau şi un murmur adânc, ca un oftat de orgă, cânta din scorbură în scorbură. Şi când vântul contenea, ramuri şi foi, ierburi şi flori rămâneau rigide oprindu-şi parcă viaţa. Era ca o încetare subită a sevei, o cădere pripită în somn, o întrerupere letargică a puterilor.

Şi în mâbnirca aceasta întunecată ce se strângea împrejurul căsuţei, umbra se rumeni deodată ca de înflorirea unui nufăr. Sub

abajurul ci galben, ochiul de aur al lămpii luci pe o mescioară la căpătâiul bătrânului.

În jurul mesei rotunde, în lumea aceea de aripi diafane încremenite pentru totdeauna, copiii, cu capetele alăturate, răsfoiau o carte privind din când în când cu grija spre patul bolnavului.

O undă de vânt trecând ca un suflu misterios umflă o perdea. Şi cum ochii bătrânului se ridicară, deodată o umbră năluci ca o cruce pe zid şi se stinse. Un foşnet de aripi bătu apoi şi un flutur uriaş, dând un ţipăt straniu, se opri nehotărât, ca orbit de Iu

D. ANGHEL

mina, *în* rama fereşdior şi intra în odaie. Umbra;

juca din nou mtiundu-se de ici-colo deasupra capetelor copiilor, roti în cercuri mari bătând zidurile şi se lăsa lin pe fruntea palidă a bolnavului.

Afară copacii fremătară lung, iar cel sărutat de moarte, recunoscând în musafirul acesta târziu pe cel ce vine să facă întuneric, luă frântura de noapte! ce i se aşezase pe frunte şi privind o clipă trist la stigmatul alb al fluturului, chema pe copii lângă el şi le zise: „Îată şi cel mult aşteptat!”

OGLINDA FERMECATA

CULEGĂTORUL DE STELE CĂZĂTOARE

be la fereastra lui, Enric, în fiecare scară, privea nemărginirile cerului, aşteptând să vadă ploaia de artificii, jocul nebun de rachete, pulberea măruntă. şi impalpabilă care umple acrul şi nu cade nicairea, firele de beteală care se urzesc ca o mreajă *şi* apoi se desfac; şi ochii lui se umpleau de visuri şi sufletul lui veşnic avântat se umplea de o melancolic fără de margini, vră nd să scape şi el şi să se amestece mai curând în oceanul acesta luminos spre care râvnea de atâta vreme.

Uşoara ca o estompă, seara întuneca vâYfurile copacilor, de/lega umbrele din ramuri şi le împrăştia pe drumuri, ştergea contururile florilor, amesteca laolaltă culorile.

Sus, întâilc licăriri sfioase se arătau, mare şi orbitor luceafărul apărea, scânteietoare constelaţiile îşi arătau punctele lor de foc în locul obişnuit, imens şerpuitorul drum al robilor se strecura printre norodul de sori, de luceferi şi de stele, brăxcâând tăria şi apoi, după cele mari şi

scăpărătoare, siioase se arătau şi cele mai mici, şi cele mai mărunte şi toată pulberea de diamant a celor de-abia văzute, şi tot praful stelar al celor de-abia bănuite. Prăpăstii ne

D. ANGHEL

gre de catifea, oceane de întuneric, pustiuri de cerneală se zugrăveau totuşi pe alocuri, nemărginitele depărtări ce se întindeau de la planetă la planetă, ori de la stea la stea căscau enigmatice şi oarbe, se; afirmau sfidătoare voinţelor ce s-ar fi încumetat măcar să străbată atâta drum, virgine de viaţă încă; şi străine de fericire ori ele nefericire.

Tăcut se cumpănea universul cu miile-i de astrei deasupra căsuţei lui. Tot mai alb şi mai licăritor scl arăta drumul robilor de-a lungul căruia, în fiecare noapte, se înşiră parcă şi merge spre un ţel necunoscut, spre celălalt capăt al lumii, un şireag de miliarde ele pelerini cu făcliile aprinse, şi iată că într-un urziţi şi feeria pe care o aştepta el cu atâta nerăbdare, ploaia de artificii multicolore, jocul nebun de rachete pe care îl schimbă între ele bătrân. ele planete, începea să brăzdeze tăria…

Ca un preludiu, sau ca picurii răzleţi ele ploaie când trece un nour gonit de furtună, în întunericul albastru alba fulguire începea. Vii, scânteile aprinse ale atâtor sfărâmături, ca un roi de albine de aur împrejurul stupului de foc al soarelui, prindeau să rotească. Unele se desprindeau parcă luate de cm^3 ştie ce vânt care străbate acele înălţimi nebănuite", şi răzleţe de roi, tremurau o clipă, se făceau albas? tre', se fărâmau: în pulbere violetă: şi apoi dispăream Altele „ca nişte seminţe de diamant aruncate prin voinţa şi ştireacuiva, se apropiau tremurătoare la un toc, păreau ea; ocirăsâesc un mănunchi de viorele şi dispăreau.la îndu-i tot.

OGLINDA FERMECATA 135

Viu înălţimile se luminau *o* clipă, străluciri de ape ca pe luciul unei mătase albastre treceau; şi universul, nepăsător de risipa asta de nestemate aruncate cu atâta dărnicie, se schimba la faţă, pălea, îşi stingea din loc în loc înflăcăratele faruri şi devenea încetul cu încetul uriaşul clopot de sticlă anonim ce stă deasupra capetelor noastre şi îşi ascunde tainele cât ţine ziua.

În unele seri de august însă, vagabondele lumini ce brăzdează

cerul păreau că se înmulţesc şi pl în sul acela de foc al cine ştie cărei dureri uriaşe, amestecându-şi lacrimile, cădea parcă tot mai aproape de pământ. Dar inima lui Enric îşi avea şi ea lacrimile ei şi în timp ce universul îşi plângea preaplinul de lacrimi, el şi le plângea pe ale lui, sătul de puterea asta nevăzută ce? – \ ţinea încătuşat pe pământ, în timp. ce cm privyilţ putea să facă ocolul lumii.

t5 mizantropie ciudată îl făcu să se răzleţească de toţi şi să trăiască închis în propriul lui suflet. Credea că erau îndeajuns comorile pe care le adunase în el, pentru ca să poată trăi pe socoteala lor. Viaţa cărţilor însă e moartă, suflul ce-a palpitat în literele negre, care au fost scrise într-un moment de inspiraţie, e ca o adiere ce-ar trece întâi peste un mormânt, până să ajungă la tine.

Visurile toate ce le-au cristalizat marii poeţi au fost stropite de lacrimi, gândirile mari ce au chinuit mintea cugetătorilor au lăsat dâre de sânge şi cântecele de dragoste nu sunt de ajuns ca să liniştească turnultul râului roş care aleargă fără astăm

păr în noi. El însă nu vedea acestea şi, urmând să trăiască singur, cum nu mai putea să sufere oamenii, l de la o vreme nu mai putu să sufere nici pământul.

Frumoasa natura ce se preschimbă veşnic, bogată în decoruri şi în privelişti, pe care cei patru mari pictori, ce sunt anotimpurile, vin pe rând s-o zugrăvească cu penelele lor înmuiate în aur şi purpură, în lumină şi întuneric, lui nu-i mai spunea nimic. O ură împotriva orânduielii acestea veşnicei care pune acelaşi verde pe copaci primăvara, şi-i amestecă acelaşi albastru spălăcit hi fundul izvoare-l lor, îi umplea inima şi-l lă cea să-şi oblonească fe" reastra cât ţinea ziua. Noaptea formele se pierdeau şi marginea realului nu mai putea să-i arate până unde poate merge. Noaptea el devenea un fel de locuitor universal, un fel de fiinţă vagabondă prin lumi astrale, un suflet ce nu aştepta decât niarelij suflu al morţii ca să se dezrobească şi să-şi p lua drumul ca un fulg în nemărginire.

De la fereastra lui, ci nu vedea ce misterioasei forme luaseră copacii în grădină, nu simţea ce pul ternic miroseau florile

împrospătate de rouă, ni arunca o privire mişcătorului covor ce-l fac un> brele pe drumuri ca să păşească misteriosul pas al fiinţelor aeriene cu care legendele au împoporai lumea. Dincolo de vârful copacilor era scăparea, dincolo ele mireasma florilor era hoclina, mai departe de marginea orizontului era dezrobirea.

Şi în liniştea aceea în care el visa cu fruntea ral zemată de fereastră, deodată, din înălţimile tăriei!

OGLINDA FKR2 uECATA. 137

un fulg luminos se dezlipi, străbătu vertiginos spaţiul, se mări, din ce în ce şi apoi, ca un buchet căruia îi tai aţa ce-l leagă, se desfăcu într-o ploaie de flori viorii care căzură cu zgomot peste grădina unde sta pe gânduri visătorul.

Viu crengile arborilor se mişcară, un susur spen os porni, câteva păsări deşteptate din somn îşi întinseră aripile fărâmând armonia umbrelor şi apoi totul se linişti din nou. Copacii tăcură, reluându-şi somnul întrerupt, păsările făcură câteva ocoluri şi reveniră la loc, florile amirosira şi mai tare. Impasibila natură îşi încremeni din nou variatele contururi pe orizont, ca şi cum nimic nu s-ar fi petrecut şi n-ar fi venit un oaspe străin din cine ştie ce depărtări insondabile să povestească de alte lumi, de alte întâmplări, de altă viaţă. Nepăsătoare, natura îşi reluă somnul, ca şi cum cerul n-ar fi rămas văduv de un astru de foc, ca şi cum o nestemată n-ar fi căzut din uriaşa salbă ce-o poarta la gât universul.

Enric alergă însă şi în locul lacrimilor de ioc află nişte simple scorii calde încă, vreo câteva pietre stărâmate, câteva biete şi infime ţăndări de astru.

Pietre, scorii ori ţăndări, pentru cismul erau totuşi bucăţi de cer căzute pe pământ. Visul lui se înfiripa şi prindea, în sfârşit, fiinţă. Minele lui pipăiau fărâmiturile acestea de univers, iar lutul din care era făcut prinse să vibreze ca niciodată la atingerea acestor fărâmituri venite de aiurea, ca şi cum şi-ar fi adus aminte ca făcuse şi el parte cânciva din alt

D. ANGHEIJ tărâm şi că poate miliarde de ani străbătuse o altă orbita, rotind împrejurul cine ştie căi ui soare prefăcut acum în cenuşă *şi* împrăştiat în nemărginire. Şi mai străin şi răzleţit de lume trăi de

atunci cu bizara lui comoară o bucată de timp şi apoi, într-o zi, dispăru cu desăvârşire. Enigmatică îi rămase casa cu obloanele şi uşile zăvorâte, până ce, într-o dimineaţă, îmbătrânit şi purtând ca o lumină* lunară pe faţă, apăru aducând, spre mirarea vecinilor, un şir nesfârşit de bolovani, de pietroaie de toate formele şi în toate culorile.

Visul lui prinsese acum o formă şi începuse a se concretiza. Neputând să urce la cer, după cum îl îmbia tainicul dor născut într-însul, hotărî să înfăptuiască cerul pe pământ. Din materialul acesta căzut din toate astrele şi adunat pretutindeni, visa să-şi dureze o casă, să-şi înalţe o tebaidă cu sfărâmături de univers, să-şi clădească o citadelă, de ura-noliţi, un mausoleu planetar în care să se izoleze şi să se îngroape, ca un faraon sub o piramidă.

Un singur lucru însă îl abătu din graba care îl zorea să-şi înfăptuiască visul, în nebunia lui şi ura pentru tot ce era pământesc, se gândi cum ar fi act: să poată clădi tot materialul acesta, fără a-l cimenta. Şi atunci, cu o răbdare neînchipuită, zicându-şi că atracţia moleculară ar înlătura uşor şi piedica aceasta} începu, una câte una, să şlefuiască toate pietrele, tot excedentul acesta planetar căzut spre nenorocirea lui pe pământ…

OGLINDA FERMECATA

Casă™ a ridicat, căci o viaţă omenească nu ar fi fost îndeajuns pentru a înfăptui un asemenea vis fantastic; şi moartea l-a găsit între sfărâmăturile lui de astre, împrejurul cărora, vântul jucându-se, purta de ici-colo pulberea fină a atâtor universuri dispărute.

O. ANGHEB

FLOAREA DE ALOES

Întâiul pas pe care îl faci într-o casă străină, te înfioară. Neprietenos răspunde ecoul şi umbra ta se zugrăveşte stranie pe pereţii albi. Viaţa statornicită arc tainele ei, îmbătrânmil disc al soarelui, ce apare şi dăinuieşte anumite ceasuri la fereşti, luminând tot altfel lucrurile, le dă o şlefuire, un lustru, cu care ochii tăi se deprind şi fără de care nu pot fi veseli.

În pridvorul tăcut, ştii că în cutare anotimp, ca să lumineze perdelele verzi de frunze, albastrul va fi în flori strugurii de glicină; treptele scării de piatră, de le vei coborî, presimţi ce mireasmă o să te

întâmpine; de vei ridica ochii peste marginea verde a stratului, ţi se va părea firesc că în aer joacă pulberea de aur a stânjeneilor; de te vei întoarce spre răsărit, floarea soarelui ce poartă un nimb în jurul civ nu te va mira că o biată floare îţi arată imaginea soarelui pe pământ…

Dar cu, nu le puteam şti acestea la vârsta mea şi intrând în casa străină pe care o cumpărase tata, cu tot cuprinsul şi gospodăria ei, am resimţit-o fără să

FI ilM J'ICATA

vreau de] a întâiul *pas* pe care l-am făcut treckid pragul…

Hi. iasă era vesel şi zgomotos, căci omul de afaceri nu are timp să viseze şi nu se poate înduioşa. Ţinându-mă de ramă, ci nu-şi da seama că visul şi cu banul intrau laolaltă, nu ştia că duce visul de urmă…

O femeie bătrână, într-un clinchet de chei, ce parcă era însăşi vremea ce închisese uşile tuturor fericirilor după ca, ne întâmpină cu un pas abia simţit. O umbră ghemuită, ca motanii negri ce-i vedeam întovărăşind zânele rele în cărţile mele de poveşti, se zugravi.pe parchet şi un glas îndepărtat ca şi cum ar fi venit printr-un zid, îngână:

— Am adus cheile.

Şi mănunchiul de chei, sunător, îşi zugrăvi şi el umbra ca un buchet de alge vii.

Afară, în – dreptul ferestrelor mari, deschise, un stol fulgerător de porumbei trecu umplând cu freamătul aripilor odaia. Păsările acestea ce părăsesc grabnic casele când presimt că vine moartea, ca să revie apoi cu grămada, când doliul a fost dat jos de pe ziduri, nu-şi mai găseau astâmpăr.

I aţa, nepăsător, luă cheile şi deschise cea dintâi uşă, trăgând-o zgomotos după dânsul. Era un iatac mobilat după moda veche, cu paturi mari de nuc aşezate alături sub straja unui iconostas în faţa că-i uia candela de argint era stinsă. Nişte mătănii de chihlimbar, blonde ca aurul, uitate pe o mescioarii de lemn de trandafir, adunau luminile. Tata le lua

D. ANGHEL

treacă t şi mi le petrecu, râz:

Iar pietrele acestea moarte mă

„” ii-i-i.

Înd, în jurul gâtului ăla iar pietrele acestea moarte mă nuiorară cu race lor. Bătrâna dete perdelele la o parte şi câteva molii, cu zborul hmatec, întinseră aripile lor ofilite ca nişte santei ce stau să se stingă. O rază de soare pătrunse şi învechi parcă şi mai tare lucrurile. Mirosul ciudat ce-l au sertarele închise se răspândi deodată „şi nu ştiu pentru ce mirosul acela mi se păru mie că este însuşi graiul lucrurilor, sufletul vieţii deşteptate din somn.

Vremea îşi aducea aminte şi acuma vorbea. Şi trecutul în minutul acela parcă îşi puse înceţinel minele amin două pe umerii mei ca şi cum ar fi vrut să mă facă să în genunchi. O privire de mustrare trecu în ochii bătrânei, care luciră o clipă cum lucesc geamurile aburite de ceaţă când aprinde cineva îndărătul lor un chibrit, dar tata nu lua la seamă acestea, şi după ce mai făcu o dată ocolul odăii, frecându-şi minele e «mulţumire, deschise 8

altă uşă.

Scoarţe şi chilimuri vechi în fel de fel de ape, i lori culese cu răbdare din grădini imaginare, arabescuri ciudate cusute în fir şi în râuri de mărgele, crini uriaşi şi garoafe de sânge se îmbiniu, maci purpurii îşi revărsau somnul din potire. Asurziţi, paşii na trezeau un zgomot. Un polioandru uriaş atâniând cic uva. n> învăluit într-un hâr/ob alb prin, care prismele de cleştar jucau curcubeie, oscilă încet şi în aceeaşi clipă stolul porumbeilor trecu din nou fulge –, zugrăvind-l) goana de – umbre pe zid.

OGLINDA FERMECATA

Dintr-o ramă de – mahări, un boier bătrân, cu iş-Jjcul pe cap, cu privirile ascunse sub sprâncenele stufoase şi ţinând în mână un şirag de mătănii de chihlimbar ca acelea pe care le aveam la gât, mă urmări cu ochii. Erau mătăniile lui, de bună seamă, şi fără să vreau, ca îndemnat de cineva, mi-am ridicat repede mâna să le scot. Firul pe care erau adunate, fiind vechi însă, poate, sau cine ştie ce ascunsă putere a lucrurilor care îşi aduc aminte şi vreau să ne pilduiască, se rupse şi deodată boabele se rostogoliră sonore pretutindeni, pe sub divanurile şi jeţurile vechi, încremenind unde ajungeau ca nişte famnături de soare. Tata strivi însă una cu piciorul, goni alta înaintea lui – şi

trecurăm în altă odaie.

Luminoasă şi albă, cu masa ci ele stejar întinsă, împrejurul căreia stau cele douăsprezece jeţuri goale, sofrageria parcă îşi aştepta oaspeţii, într-un bufet încăpător, faianţele vechi şi sticlăriile groase de cleştar răsunau uşor. O pendulă veche îşi scria umbra lanţurilor cu greutăţi pe pereţi. Tata dete la o parte un jeţ, stricând simetria ospăţului la care doar numai umbrele veneau să se mai aşeze, deschise zgomotos bufetul, preţui parcă ce era într-însul, cântări o clipă greutatea argintăriei înflorită cu ghir-lanzi de foi şi păsări, cată de aproape la monogramele vechi săpate pe ele, desfăcu în treacăt giulgiurile de in albe ca zăpada, ce stau frumos orânduite; îi aruncând încă o privire de stăpân peste toate, mă lua. de mână şi ieşirăm într-un balcon.

D. ANGBI. I.

OGLINDA FERMECATA

Aerul curat al văzduhului, care nu-i al nimănui, mişcă în jurul nostru. Fire albe de funigei călătoreau, sălciile din luncă mişcau la răstimpuri, o vie pe rod vălurea străluciri albe de spumă întorcându-şi i f rurale în bătaia vântului. În straturi florii". ne! îngrijite de nimeni erau moarte de mult. Arbuşti străini, sălbătăciţi, luaseră forme ciudate şi num Vi un lămâi, scăpat prin cine ştie ce întâmplare, în vei selea cuprinsul cu fructele lui galbene.

Dinspre livada un miros de roade putrezite ramuri alergă; şi aproape în acelaşi timp un no, ras se strecură drept soare, adumbrind privelişte Umbra îmi întunecă sufletul din nou şi veselia mea „înfiorată de aerul curat, pieri. Aplecat pe marginea de piatră a balconului, tata însă îşi scosese un canid şi făcea socoteli, preţuia poate rod. ul viei şi nu vedea cu câtă întristare şi cât de străin îl privea colţu' acesta de natură pe care nu-l înfăptuise ei.

Bătrână rămasă jos, lângă marginea treptelor, îi aşteptare, ca să nu i se vadă gândurile ori lacrimii! din ochi, se aplecase asupra unui arbust şi-l dezrobea de mrejele urzite de omizi. Albe, firele se desprindeau şi zburau în aer, râdeau aproape pământul § înălţându-se apoi iarăşi, se aninau unde le ducea în –, tâmplarea. Arbustul dezrobit de mâna bătrânei îşi tremura încet foile şi numai târziu, târziu de tot

am ştiut că arbustul acesta misterios, ce sta aşa 4 timid şi zgribulirla capătul scărilor, învăluit ele alb mantă a omizilor, era un străjer-care. Îşi aduc aminte, un simbol tăinuit, un copăcel de *aloc's* cai nu înfloreşte deci t la o sută de ani o dată.

Sfios şi trist stătea lângă bătrână, ca măsurându-se în vârstă amândoi, ca doi prieteni vechi ce au aceleaşi amintiri, dar care tac aşteptând să-şi deschidă sufletul când va veni timpul; unul odrăslind o floare ca o pară de foc, singura şi cea de pe urmă floare, cealaltă fărâmându-şi învechita-i formă de lut în care au stăruit atâtea simţiri.

D. ANGÎ

HEFAISTOS Incendiul unei fabrici Je panglici

Ciudat, fantezist, şi proteiform e focul. Joacă de supra mlaştinilor în vâlvătăi albastre, înşelând drumeţii rătăciţi; tremură aureole viorii deasupra comorilor ascunse, îşi prelungeşte viaţa în fosforescenţe, închizând-o în putregaiuri, se urcă în stea şi se coboară leneş pe suprafaţa oceanelor, mijeşte ti nit aprinzând lumini trandafirii la gura vetrelo arde ascuns şi înfloreşte în roză uriaşă deasupi craterelor vulcanilor, se furişează în zigzagurile fv gerelor albastre, ştie să fie uriaş precum ştie să i şi scânteie, îi place să se facă temut precxmi a adj rât să fie şi divinizat de la începutul vremurile! Acelaşi şi divers, fie ascuns îndărătul ochilor no tri, sau după colţurata imagine a unei stele, met morfozat în flacără sau în mare de jăratec, în r al său scânteie, el tot Hefaistos este, fiul strălucite lui Zeus şi. al mult geloasei Hera.

Eu l-am iubit ca unul căruia îi sunt drage strs cirile, am stat de multe ori ele vorbă cu el pân'; târziu la gura sobei în serile de iarnă ascultâne mitologicele legende, şi, deşi într-un moment mi-a fost potrivnic şi mi-a acoperit cu cenuşă

OGLINDA FERMECATA

ce am avut, eu îl urmăresc cu drag şi în cel dintâi luceafăr care se aprinde seara şi în sfioasa scânteie ce o aruncă licuriciul.

Cu drag îi urmăresc prin ziare isprăvile, căci He-faistos colaborează regulat în marile cotidiane variindu-şi la infinit înflăcărată lui proză.

Vara hoinăreşte prin păduri aşa urât şi şchiop, cum a fost

înzestrat de Hera, aprinde ici o pădure ca să-şi lumineze drumurile înnoptate, întinde un covor de jăratec peste o mirişte, urcă greoi povârnişul vreunui vulcan şi scormonind în – cenuşile reci, suflă cu grijă în cel din urmă tăciune ce stă gata să se stingă, întârzie în cine ştie ce iesle părăsită şi aprinde, jucându-se deasupra capului unui copil adormit, o aureola, şi câte nu face el, întunecatul călător.

Când vine iarna însă îl prinde se vede urâtul şi aducându-şi aminte de Pandora pe care a născut-o, se furişează în târgurile mari, caută cu de-amântmtul, pătrunde din casă în casă, lăsând pretutindeni, în vetre, o smâiia de jăratec lucitor, prin mii de hornuri îşi scrie numele cu arabescuri, de fum pe cer, în nalte coloane se înalţă, în străvezii pânze se risipeşte, în diafane şi molatece valuri se aşterne.

Urât cum e însă şi sătul de neagra lui faţă plină de funingenc, văzând atâtea frumuseţi şi străluciri prin vitrine, de multe ori îl apucă şi pe el clorul să se gătească şi să-şi mai împodobească o clipă *jl-mjjff-mmm*

— SPW

T

HEI, f

D. ANGHEI

zdrenţuita lui tunică fără mâneci cu câteva panglici multicolore ori cu alba spumă a unor dantele…

Şi aşa trecând mai ieri pe dinaintea unei fabrici unde un norod întreg de fete lucra cu zor, care aplecate pe războaie, care depănând lungi fire de lumina colorate, care aşezând în clituri fel de fe] ele stole, una mai frumoasă decât alta, Hefaistos se opri cu drag şi privi la ele.

Fetele însă neştiind cine e ciudatul musafir, abi, i îşi ridicară capul de pe războaie şi îşi cămara tio lucru înainte, aruncând câteva glume…

Străluciriile şi luminile pe care le mânuiau, curctibeiele cu care se jucau luminând şi întunecând treptat cuprinsul, lungile fire de aur şi de argint pe care şi le prindeau în plete şi la cingătoare, felurimea de panglici prefăciuc în funde şi în cingători ce le împodobea tinereţea cu un fast mincinos ce.nu era al lor şi pe care trebuia să-l părăsească o dată ieşite din fabrică, le făcu să privească batjocoritor la urî

tenia celui ce era stăpân pe toate strălucirile!

Trist privi singuratecul zeu şi figura lui se crispa1 o minţita de durere căci înţelese din ochii luminoşi ai fetelor ce înseamnă să nu te înfăţişezi stw forma unui Adonis şi mânia lui se acoperi de o Lică

rirc trecătoare.

Cald, ca venit din gura unui cuptor, uit suflu atunci alergă prin ateliere, mişcă panglicele toate $ făcu ochii fetelor să se ridice spre străin.

Şi deodată, în punctele acelea negre şi albastre, verzi şi aurii, în rotocoalele acelea prin care priveşti

viaţa, în vitraliurile acelea colorate ale fetelor ce se ridicaseră din nou spre Hefaistos, o spaimă trecu.

Din negru şi întunecat ce era trecătorul, din anonimul şi fumuriul străin, o pară de foc stătea acum înaintea lor şi se cumpănea, căutându-şi mersul…

Şi clin vii şi strălucitoare ce erau panglicile înainte, mai vii şi strălucitoare de veniră, din colorate şi luminoase ce erau curcubelele de funde, mai luminoase şi colorate se aprinseră, din licăritoare şi iradiante ce erau firele de mătase întinse pe războaie, mai iradiante şi licăritoare fulgerară…

Prin toate ferestrele deodată se înălţă Hefaistos sub formă de flacără şi privi întunericul de afară, l'iiminând cu scântei zăpada căzută de curând. Grăbit apoi alergă prin ganguri, săltând urcă în goană treptele scărilor, cu mii de aripi bătu zidurile, ca şi cum *s-ar* fi înnăduşit, îşi încorda puternicii umeri şi ridică acoperişul, ieşind afară pe sub streşini, în mii de limbi de foc, ca să caute aer şi să respire.

Aerul însă pătrunzând, răzbi înapoi norii de fum şi şăgalnicul zeu cu toată obişnuinţa plămânilor lui încercaţi, simţind că se covârşeşte, îşi înfipse creştetul şi ridicând cu totul coperişul ieşi afară sub cerul liber, uimind cu strălucirea lui nenumăratul norod al celor de sus ca şi al celor de jos care se adunase ca să-l privească.

Împodobit ca pentru o sărbătoare, ieşea acum cel ce îşi petrecea viaţa mai mult sub pământ, fluturând mătăsuri roşii, verzi şi albastre, îşi arăta multipla fiinţă cu multicolore panglici înnodate în plete, îşi

scutura capul, cu mâinile pline de funde, pe care

ANGHEL

le arunca în ploaie de artificii, se proiectă deasupra zidurilor suilând un nor de fluturi şi de scânte» pe nari şi pe gură, îşi afirmă necăjita-i fiinţă letelo ce nu ştiau ce străluciri dormeau în sufletul lui.

Serpentine de flăcări şi confeti de scântei alerl gara, veniră înapoi atrase de marele sul la al celu] ce respira, bogate căzură din nou, ca un deluviu de decoraţii în întuneric.

Cuprins ca de un ultim orgoliu de podoabe i tâle, cel batjocorit de fete voia să arate lumii prin putere-a şi voinţa lui însăşi, răscolind jăratecul ce doarme în sufletul lui, poate ieşi şi se înălţa atunci când vrea, sub marele cer liber cu fantasmagorii ele lumini, de umbre, de culori, de nuanţe, de forme şi ele păreri pe care niciun atelier, unde sute de mâini ar lucra la un infinit de războaie, nu poate nici pe jumătate să-i le puie împotrivă.

Cu panglici şi funde de foc, cu umbre de catilea şi. cu: dantele de fum, cu mlădioase volane ele pară şi cu mişcătoare guipure de scântei, cel jignit în urâţenia formei lui de om şi eternităţii lui de /eu îşi arunca acum sfidarea trecătorilor Adonişt cari". dacă;

n-ar fi avut nemişcata oglindă a binevoitoarelor ape în trecut, nici. a rotundelor bucăţi de sticlă colorate1

ale prezentului, nu ar fi putut lua cunoştinţă niciodată de frumuseţea lor trecătoare şi itu ar fi ştiut;

că există.

FERMECATĂ

A PATRA PARCĂ

Harnice, posomorâte şi sinistre torc cele trei surori la lumina livida a opaiţului ce le luminează. Severă ţine una în meaaa-i veştejită furca fatala, cu lâna alba. şi neagră clia care scăpată un fir ele întuneric şi altul de lumină; cu luaţce-aminte învârteşte cealaltă fusul neastâmpărat pe care vine să se cercuiască firul; implacabila şi nerăbdătoare aşteaptă ce-a de-a treia cu ascuţita-i foarfecă gata să întrerupă desimi.

O vorbă 31U-S1 spun, căci ce-ar putea să-şi spună r Un zâmbet nu schimbă, căci gurile lor nu-s făcute să zâmbească; o înduioşare nu

trece fu ochii or, căci ele n-au vreme să se înduioşeze. În albul lor veşmânt, pe care joacă lumina albastrului opaiţ ca pe nişte giulgiuri, cele ce n-au cunoscut divinul iaraiec al tinereţii, aici. bucuria ce-o resimte frumuseţea în faţa oglinzii, nici reveriile ciulei ce le dă amorul) torc înainte iiesfârşita lina ce-o scăpata caicrti] înfrăţind firul de lumină. şi firul de întuneric pe care aşteaptă să-l taie recele fier al foarfecei…

Sinistră toarce trinitatea aceasta la lumina opaiţului lor şi nu ştiu că, în casa în care staţi eu, au o a patra sororă, mai sinistră, mai hidoasa şi mai

ANGHEL.

Implacabilă decât ele. Ea nu toarce, ci dormitează toată ziua în întuneric, cu perdelele lăsate, ţinând la pieptul ei uscat şi pe pleoapele ei veştejite somnul, acest frate bun al morţii. Cu negru e îmbrăcată odaia ei, mirţi funebri arc în cerdac, făclii de ceară ard lângă icoane şi jalnice tropare îngână în tactul mătăniilor de lemn sfânt ce le deşiră toată ziua. i

Din cerdacul larg al casei însă, unde sta aceastf a patra Parcă, Tătăraşul vechi îşi înalţă colini lui plină de grădini umbroase cu pomi roditori şfl cu albe căsuţe care rid voios la soare. Flori roşii luminează ici-colo fereştile şi parmaclâcurile, prietenoasele zorele îmbracă stăruitoare câte un foişor şi vara ţi-e mai mare dragul să priveşti cum amestecul acesta de alb şi de verde ia cu asalt colina, voind parcă să vadă ce se petrece după creasta care mărgineşte cerul. Un drum alb şerpuieşte însă, se ridică pieptiş, se pierde la un cot, după un pâlc de –. – ii-a din nou scriindu-şi vadul alb până

„” v – ««ni K;

sericii, iiieuvi. iiuu. /. – raze ale soarelui.

Dimineaţa e tihnit şleaul, rari drumeţi trec şi, în timpul acesta, Parca sta, ascunsă şi ca după geamurile cu perdelele lăsate; dar după-amiază convoiu-jrile se urmează urcând spre neagra poartă de undi nu se mai întoarce nimeni înapoi şi atunci, ca fuţ rişată dintr-un mormânt, vecina, ţinându-şi mătănţile în mină, iese şi se aşază în cerdac între mirţii ei. O bucurie stranie îi luminează ochii şi priveliştea

OGLINDA FERMECATA

aceasta a morţii o înviorează parcă şi îi dă o nouă înfăţişare de tinereţe. Cu o voluptate neînchipuită, şi pleacă urechea ei bătrână şi ascultă frânturile de marş funebru scăpate din alămuri ce le aduce vântul, ca o hienă adulmecă aerul, urmează şi numără avidă prapurile, face parcă în gând socoteala pomenilor şi, cu cât convoiul e mai bogat, cu atât şi bucuria ei pare mai mare.

Din ce în ce mai mic, convoiul descreşte, o umbră trece pe faţa ei când dispare după case, cu nerăbdare se ridică în vârful picioarelor ca să-l vadă reapărând, atentă îşi pleacă urechea să prindă şi cele din urmă frânturi de sunete şi, când convoiul şi-a şters dunga neagră de pe drum, atunci ca în urma unei biruinţe se aşază din nou între mirţii ei şi urmează, cu închipuirea poate, scenele ce trebuie să se petreacă la marginea gropii deschise peste care cad lacrimile celor ce şi-au pierdut o fiinţa dragă.

Sunt zile însă când vântul nu aduce nicio frântură de marş funebru şi atunci, la orele obişnuite când trec morţii, ea nu-şi mai poate găsi astâmpăr. Ca o furie îşi clatină funebrii mirţi ca şi cum ar vrea să deştepte moartea din ei, neliniştită se pleacă pe marginea vechiului cerdac şi cercetează drumul, doar o vedea un dric cât de sărac, cu răbdare aşteaptă până se împânzesc umbrele şi, dacă viaţa a fost biruitoare în ziua aceea, îmbătrânită parcă cu? eci de ani, se face mică, se imaterializează şi se strecoară în casă ca o umbră, aşteptând să se facă

ecica poală negrele convoiuri iarăşi v. lua ca când…

Iar Cloto, Lachesis şi Atropos, cele trei posomol

câte şi triste surori, în timpul acesta, la lumina Iii vidă a opaiţului ce le luminează, torc înainte nepă satoare, una ţârâind în mâna-i veştejită furca clin car scăpata un fir cic întuneric şi altul ele lumina, ce: l alta fusul fatal pe care vine să se învârtească fina iar cea de-a treia implacabila foarfecă ce va ta într-o zi şi firul hidoasei lor surori, murziata pe cine ştie ce întâmplai e pe pământ.

OGLINDA FERMECATA

VASUL-FANTOMĂ

Mergeam cu un prieten într-un scăpătat de soare.

Zurgălăii sunau încet şi, cum o melancolie fără de voie ne

cuprinsese pe amândoi, nu mai spuneam, un cuvânt. Vezeteul singur, îndemnându-şi. i caii. scotea din când în când sunete guturale, fluierături semnificative, cuvinte alături de graiul nostru, pe care le sublinia când cu o lovitură de bici, când cu o plesnitură de hăţ, când. cu o invectivă plină de virilitate.

Caii fluturau din cap, ciuleau urechile, schimbau trapul în galop ori îşi încetineau mersul pe nesimţite, revenind la pasul uniform, după cum erau şi îndemnurile celui ce le înţelegea graiul şi le ştia puterile. Alături, pe drum, când pe dreapta, când pe stânga, umbra lor ca alţi cai imaginari se înhăma şi ea în umbre de hamuri şi, bătute de umbra biciului, ne întovărăşea pretutindeni.

Deasupra câmpului gol, trecând peste mirişti şi araturi, stolurile de grauri ori de corbi luau toate aceeaşi direcţie, zorind din aripi către un hambar uidat ce st. i căznii în mi [locul câmpiilul.

D. ANGHEL

— Acolo mi-am strâns griul, fiind mai aproape de Prut şi mai lesne de încărcat, îmi zise prietenul şi apoi tăcu din nou.

Roşu, soarele acum, ca şi cum cineva ar fi purtat un fanar uriaş căutând ceva pe faţa pământului, se oprise pe marginea orizontului, conturând tot mai bine hambarul spre care zoreau păsările.

Împurpurat de lumină, ca într-o apoteoză, ciudata clădire îşi preciza tot mai mult contururile. Ai fi spus o arcă fantastică, un bucentaur împodobit de străluciri pentru cine ştie ce serbare, care ancorase în mijlocul valurilor negre a straniei mări pe care o închipuiau arăturile. Un steag de aur fâlfâia mişcându-şi faldurile în vânt, dar pe nava aceasta ciudată, pe vasul acesta fantomă, rătăcit în mijlocul câmpurilor şi înspre care zorea flămânda armată a corbilor, niciun matroz nu-şi profila silueta.

Aşa mi-l arăta discul soarelui ce sta nemişcat deasupra orizontului, şi viziunea aceasta, lipsită de poezia şi strălucirile ce i le împrumuta lumina de amurg, era totuşi adevărată.

Nu era niciun bucentaur, niciun vas-fantomă, nici fantastică arcăj şi era totuşi un şlep, o ruină de corabie ce înfruntase şi ea valurile şi întâmplările, ce avusese o flamură, şi un nume sonor, un căpitan şi o busolă poate.

Ca adus de cine ştie ce furtună uriaşă, sau rămas pe uscat în urma cine ştie cărui cataclism ce mutase aiurea apele pe care se legănase, ducându-şi

OGLINDA FERMECATA

blondele comori ale spicelor, straniul şlep, răsturnat acum cu fundul în sus şi clădit bine pe temelii nemişcătoare, se prefăcuse un biet hambar în care îşi ţinea griul prietenul meu. Steagul de aur ce fâlfâia era o biată zdreanţă de cămaşă. Negre, sinistre şi mâncate de carii, scândurile gudronate şi lucitoare clin alte vremuri îşi arătau uzura. Geamurile rotunde ca nişte ochi purtau bandaje de scânduri; bucăţi de lanţuri sfărâmate atârnau pretutindeni şi nu ştiu prin ce ciudată întâmplare, ancora pe jumătate îngropată în pământ, ca o gheară încleştată, mai străjuia şi dânsa povestind multele popasuri ale unui trecut rătăcitor…

Unde era acum căpitanul care sta în căsuţa lui de scânduri de pe covertă, eternul căpitan ce povesteşte basme levantine şi face primăvară împrejurul lui deschizând o ladă ele portocale sau ele rodii, să vadă ce a ajuns sărmanul lui bastiment? De câte ori, aşteptând să vie apele mari, n-o fi zăbovit el pe o margine de râu, cântându-şi dintr-o armonică sau dintr-o ghitară romanţele lui levantine… De câte ori, în amurguri, nu şi-o fi spus nostalgiile papagalului verde, fără de care un căpitan nu pleacă niciodată la dram… De câte ori nu trebuie să-şi fi ridicat ochii lui trişti, în nopţile înstelate, spre bucata ele gheaţă care este steaua polară, steaua aceasta ce călăuzea întâiul drum al corăbierilor.

O! Eterne naufragii, cum le prefaceţi voi toate şi cum vă bateţi joc de tot ce durăm noi pe pământ şi pe ape! Cum încremeniţi voi lucrul ce-a fost p. ANGHEL

mişcător şi dev. robiu ce-a fost clădit pe temelii svatornice: o. dată.

…Bar ’noaptea, ca şi cum ar fi vrut să întărească şi mai mult tristele mele gânduri, trknisc talazurile ei.de. umbră neînfloiite de nicio spumă şi co-raHia-liambar – dispăru ca într-un ultim naufragiu.

OGLINDA. FERMECATA

LUNW

Dulce şi. liniştitoare, noaptea se statorniceşte. Umbre încărcate de somn, sfioase, moi şi încete, lunecă deasupra pământului ca o apă. Sfioase, moi şi încete, se desfăşură, cresc, ca aburii purtaţi de vânt deasupra unei prăpăstii, se strecoară printre arbori, se târăsc spre înălţimi. Luminile biruite, decolorate, palide, albe ofilesc, descresc şi dispar. Un ritm ascuns prezida şi. rânduj. este navala aceasta mută a tonalităţilor încărcate de vis ce se aş. iza. Un iarmcc mistic trece prin aer, şi acum o uhimă umbră, ca un steag, de doliu şi de fatalitate, purtat de o mână nevăzută –, flutură, ca şi cum ar vrea să la un semnal.

De. la fereastra lui. Beethoven, cu un zâmbet amar pe buze, lăsmelu-şi capul pe mână, priveşte. Parul, mai negru ca umbrele de afară, îi face o cunună de noapte pe frunte. Departe oraşul, îşi tremurăfosforescenţele şi amestecă la orizont lucirile cu întâile stele, întinde lanţuri luminoase prin negură, scrie arabescuri de aur în întunecimi, joacă imaginare constelaţii, desemnează capricii de loc.

D. ANGE

Un murmur neîntrerupt, ca o apă care bate într-un ţărm, urcă până la el şi îl face să-şi plece urechea şi să asculte. Vii, ochii lui se aprind şi licăresc şi mâna-i albă, ca şi cum ar vrea să culeagă zvonurile împrăştiate în aer, se întinde şi elibuieşte prin întuneric…

Afară însă, dulce, domoală şi liniştitoare, noaptea îşi caută ritmul şi se statorniceşte. Luna, înălţată sus, a chemat ochii visătorului care se priveşte în ea şi se recunoaşte cum va fi mai târziu, o palidă mască, cu ochii abia însemnaţi şi gura mută închisă pe veci ele un zâmbet amar. Spectrala figură din lună îl atrage ca pe un frate ce-i seamănă şi ochii lui se închid să nu mai vadă trista imagine…

Nepăsătoare şi albă, aducând cu ea un fior necunoscut, impalpabila lumină a mortului astru creşte însă pe nesimţite. Albă, albă, neînchipuit de albă, ca şi cum ar fi trecut printr-un bulgăr de gheaţă, a ajuns acum drept fereastră şi a pătruns în odaie, Fulgerătoare, clapele de fildeş ale clavecinului străvechi, peste care dormeau aţipite visurile, s-au luminat. Foi răvăşite cu negre note, ce ca o invazie de furnici au dat asalt portativelor, zac împrăştiate pretutindeni. O vioară într-un cui spânzură lângă arcuşul ei, deasupra unui divan străvechi.

Pe masă, printre tomurile desperecheate ale tragediilor lui Shakespeare, un Plutarh cu scoarţe vechi spune faima atâtor vieţi trecute. Singur un portret de femeie, ca mirată de a se găsi în singurătatea şi sărăcia asta, priveşte enigmatică din rama

OGLINDA FERMECATA

ci la alba lumină ce creşte lumin. Îndui zâmbetul de pe buze…

Deodată însă câteva note funebre, ca rupte din umbră, au urcat în lumina lunii. Fiorul fricii de necunoscut a umplut odaia, adus ele aceşti trei negri soli, ca ieşiţi dintr-o urnă funerară unde au dormit îndelung, şi alba tăcere a început să cânte.

Acoperite, alte sunete au urmat, ca o chemare de glorie îndepărtată, strecurându-se printre negrele note funebre şi s-au domolit şi ele, făcând iarăşi loc triştilor soli ai disperării. O întrebare sfioasă şi rugătoare şi-a făcut loc apoi şi un glas nehotărât, neîncrezut în sine, parcă a răspuns, iar mâinile albe, ca şi cum sângele tot s-ar fi retras din ele, au rămas locului pe clape. Tristă şi cu ochii aproape plânşi, faţa celui ce cânta s-a întors şi a privit peste umăr la portretul de pe masă.

Drept geamul deschis luna se oprise acuma şi privea curioasă, idealizând sărăcia cuprinsului. Pulberea ridicată juca în sulul de raze şi mrejele de păianjen ce stau prin unghere păreau nişte hârzo-buri de argint. Jos pe podele notele mărunte ai fi spus că urcă şi coboară portativele, chemate de atracţia asta nevăzută, că vor să treacă dincolo de marginea hârtiei şi să-şi ia zborul în lume. Nerăbdarea gloriei, încătuşată în cuprinsul acela mic, se răzvrătea parcă şi voia să iasă cu orice preţ, cu negrul ei norod de semne, sătulă de sărăcia şi întristarea cuprinsului.

U. ANGHEL.

Zâmbind însă trist, şi împrăştiind cu piciorul hârtiile din jurul lui, Beethoven îşi întinse din noit braţele şi, ca răscolind lumina lunii de pe clape, începu să cânte. Triste, cele trei note funebre car1 rupte din inima umbrei reveniră, jalnice „ca scăpate dintr-o urnă funerară, unde au dormit îndelung, se redeşteptară. Sfioasă, îndepărtata chemare de glorie căută să se strecoare iarăşi, dar sunetele de fanfară muriră. Deznădăjduite, degetele urniră alte note, strecurându-se

printre clapele albe şi negre, ca printre lumini şi umbre, şi o: plângere domoală, ca un suspin, începu să se reverse, ca şi cum lacrimile lui însăşi cădeau pe clape trezind sonorităţile acestea umbrite… Fumuria şi trista îndoială îşi arăta faţa acum „şi minele albe ce-o deşteptase mângâind-o parcă, nu luau seama la mâinile de umbră ce alergau crispate în urma lor ca voind să astupe sunetele şi să prindă neliniştita îndoială ca s-o sugrume…

Revolta dormea încă, aţipită undeva, îndărătul coardelor, dar tremurătoarele mână o treziră şi pe ea fără de voie; şi mâniosul chip al celei deşteptate clin somn privi o clipă nedumerit la cealaltă faţă şi. trecu apoi peste ea, într-o furtună de stinete.

Mânios, chipul celui ce chita se brăzda de zbârcituri adânci şi mâinile lui, ce alergau acum pe clape, păreau ca ameninţă însuşi destinul şi ca luptă cu el cantinei să-l lui. rânga…

O undă de vâni ca trezită de energia lui, sau venită de cine ştie unde, intră în casă mişcând, părţi – OGLINDA FERMECATĂ

turile şi amestecând clarul de lună. Înfiorată, revolta căzu şi merse să aţipească clin nou îndărătul coardelor. Slabe, fanfarele gloriei, ca venite de dincolo de mormă ni, răsunară încă o dată şi cei trei negri soli, ce purtau fiorul fricci cu dânşii, se arătară şi ei. Triste, ca scăpate fiecare dintr-o urnă funerară, cele trei note sunară din nou, încet, tot mai încet, ca dornice de a se reîntoarce în întuncrec…

Speranţe de glorie şi de fericiri, glasuri ele îndoială şi glasuri de revolta, şoapte de umbră şi înfiorări de lumina, toate tăcură sub minele încremenite.

În cuprinsul sărac însă. Îndărătul negrului visător ce-şi cânta durerile, praful răscolii din unghere, ori măruntul norod al miilor de note, trecând pe lângă ochii miraţi ai portretului de femeie ele pe masă, juca acum în sulul de lumină ce pătrunsese în odaie şi ca pe un uriaş portativ de raze se înălţa şi se pierdea în luna.

Triumful *vieţii* (*1912*)

PRINOSUL UNU t ICONOCLAST

Cuvântare ţinută la Galaţi, la dezvălirea monumentului lui Eminescu.

A te urca pe un soclu înseamnă a înstăpâni un fragment de

univers de unde alungi viaţa; înseamnă a pedepsi o marmură sa ia o formă ce n-o mulţumeşte poate; înseamnă a adaugă o umbră mai mult pe pământ, o umbră care de cele mai multe ori nu e decât umbra vinei umbre.

Cugetare de iconoclast, veţi zice, şi nu veţi fi departe de adevăr. Dar cine şi-a plimbat ca mine reveriile prin grădinile, pieţele şi parcurile noastre, căutând o rimă sau o imagine, a trebuit să gândească aşa.

De pretutindeni, de la roata oricărei răscruci şi din afundul oricărei cărări, un om de piatră sau de bronz şi-a întins braţele acoperindu-mi orizontul. O armată de piedestaluri baricadează trecutul; un norod de anonimi îmbrăcaţi în redingote, ori în fracuri impecabile, sfidează; o pleiadă de morţi, a căror pleoapă trebuie închisă pentru a doua oară, priveşte cu încredere viitorul…

Forma aceasta nouă de idolatrie a mers prea departe şi vechiul idolatru, când idolul nu-i mai slujea la nimic, nu se sfia să întindă o mână sacrileje şi să-l dărâme la pământ pentru a-şi clădi un altul.

TRIUMFUL VIEŢII l g;

Ca să clădeşti trebuie să dărâmi şi să netezeşti locul, şi apoi e o nebunie a crede că gloriile sunt eterne. Un nume şi un leat săpat pe o piatră nu mai spune (sic) nimic atunci când lentila faimei şi-a întors faţa aiurea, şi un sfânt trepanat de aureolă veţi conveni că devine un simplu om de rând.

Edilii vechii Rome aveau dreptate când intrau cu ciocanul în mână în pădurile de statui ce acoperea forurile şi pieţele şi percutau vechile glorii ca să facă loc celor nouă. Un norod de idoli cădea la pământ împrăştiind ţăndări ele lumină, un nou venit lua loc pe vechiul soclu, un discurs mai mult se ţinea, vremea îl lua în primire dându-i patina necesară şi toată lumea era mulţumită.

Noi, în norodul acesta de postumi care au murit de două ori, ridicăm azi un monument unui om ce nu avea nevoie să se ridice pe înălţimea unui soclu pentru a putea privi peste vremuri. A-i face onoarea aceasta înseamnă a-l pune în rândul celorlalţi, şi până ce edilii noştri nu vor decreta hecatomba, până ce selecţia adevărată între marmure nu se va fi făcut – cel de piatră astăzi va fi străin pe soclul

unde l-aţi aşezat.

Noi cei care am dibuit pe urmele lui gigantice, noi cei care l-am iubit şi l-am urât, o simţim aceasta. L-am urât, pentru că în umbra pe care o face un munte uriaş, arar mai poate ceva să crească. Personalitatea lui covârşitoare încremenise formele în tipare cu neputinţă de sfărâmat, adunase toate

D. ANGHER.

1.66

florile şi. imaginile ca şi cum n-ar mai fi voit să lase niciuna după dânsul. Pe când ci îşi desfată creştetul în lumină, bucurându-şi privirile de priveliştile ce le vedea în zări, noi nu mai găseam nimic de spicuit şi rămaşi în umbra lui, îl întâlneam pretutindeni, ori încotro am fi vrut să apucăm. L-am iubit însă, pentru că ne-a făcut să râvnim spre lumină, să stăruim în căutarea altor flori, pe care le bănuiam şi nu le vedeam nicăirea încă, să ne ridicăm braţele spre alte mirajuri care năluceau în zări.

Universul e plin de forme şi culori şi simţurile dincolo de viaţa conştientă, atunci când gândul nu mai poate merge înainte, caută, dibuiesc şi presimt o altă lume în care alte forme se schiţează, în care alte culori nălucesc, în care alte sunete vibrează. Dincolo de marile şi eternele decoruri ale naturii pământeşti, cerul îşi bolteşte imensa lui cupolă şi nemărginirea începe. Glasuri aleargă, se încrucişează şi se întâlnesc, vedenii poate umblă şi ne ating în treacăt, doruri şi porniri necheltuite încă îşi caută un adăpost şi toate firele nevăzute ce ne leagă cu viaţa universală vibrează la trecerea noastră.

Ca să pătrunzi în lumea aceasta încintaia în care poate totul e ritm şi armonie, pentru ca auzul tău să poată prinde miile de zvonuri care rătăcesc şi urcă din prăpastia albastră, pentru ca să ghiceşti tăinuitele corespondenţe ce ne leagă ele nemărginire.

TRIUMFUL VIEŢII

mintea nu e de ajuns, analiza nu are ce caută şi sufletul singur trebuie să le simtă şi să le perceapă. Poezia singură şi imaginaţia poate da un corp acestor visuri. De aci va naşte frumuseţea, inutila şi trista frumuseţe, care pentru cei mai mulţi ce stau poate de faţă astăzi la dezvălirca bustului marelui nostru poet nu e nimic. Şi nopţile şi zilele

cheltuite în căutarea ci, o pierdere ele vreme.

A exprima inexprimabilul, a da o forma lucrurilor informe, a-ţi pierde timpul cu alternarea monotonă a cadenţelor, a trezi prin ritm sensibilităţi adormite, a face clin cuvinte un leagăn cu care să adormi durerile altora, a desena un surâs pe o gură ce-a uitat poate ele mult să riclă, printr-o fericita corespondenţă de imagini sau de sunete şi clin toate acestea să faci să nască frumosul, pe care să-l dăruieşti contemporanilor tăi, poate fi ceva mai sublim?

Răsplata însă vine, şi nu e aceea a statuei, nu e aceea a gurii care tace, ci a tristei guri care a rostit atâtea frumuseţi prefăcute în cântece şi le-a dat drumul în lume; aceea a versurilor lui, ce ca un sâol de păsări sonore şi-au întins aripile şi-au zburat din casă în casă; e a cărţii în care şi-a închis visurile şi pe care aplecaţi am visat cu toţii; e a graiului însuşi, pe care el l-a făurit în adevăr şi îl vorbim noi astăzi.

Deci, stăpâneşte-ţi fericit fragmentul de univers pe care l-ai cucerit, suirea ta pe soclu înseamnă o

D. ANGHEL

biruinţă, nobila ta formă glorifică marmura ce poartă şi dacă e adevărat, cum spune un alt po ca „bustul supravieţuieşte adeseori cetăţii", pelei rini întârziaţi vor veni şi atunci de pretutindeni să se încline înaintea ta şi să-ţi aducă în locul cununii de spini pe care ai purtat-o când ai trăit, cununa de lauri şi de flori ce ţi se datorează.

Steluţa 11913]

NUMĂRUL 27 Pe un tablou al „Junimii".

Am sub ochi tabloul comemorativ al „Junimii1, o serie de capete care se etajează, o piramidă de efigii care se suprapun, o îngrozitoare hecatomba de decapitaţi, pe care cine ştie ce erou sângeros şi plin de ironie şi-a pierdut vremea să le clădească craniile ca o pildă că toate trec cu vremea…

O hidră ameninţătoare cu şaptezeci şi patru de capete priveşte cu încredere viitorul, un strugure monstruos făcut din boabe diferite atârnă într-o ramă pe un fond negru de culoarea infinitului, o pleiadă de ambiţii se înfăţişează sub diverse măşti, o vecinătate de necunoscuţi se luminează de aureola acelor câţiva fericiţi ce-au izbutit să-şi scoată

capetele dincolo de negrul cerc pe care moartea îl ţine, ca un clovn sinistru, la intrarea neantului.

Nepăsător şi cu acelaşi gest teatral şi automatic, postumul *Nestor Hayek*, după ce s-a acoperit cu funebrul giulgiu de muşama, ca să facă întuneric în straniul lui aparat în care toate se văd pe dos, ne-a lăsat medalionul acesta ciudat, intrând apoi pentru totdeauna în camera-i obscură.

D. ANGHELJ

Şi obiectivul n-a ales; a fost nepărtinitor şi în dulgent, cum i se cade să fie oricărui obiectiv, s-a înduioşat şi a înscris, şi-a deschis pleoapa, ca un ochi ce stă mult la întuncrcc, şi a prins ce a văzut pe retina lui, bun şi rău, frumos şi urât, ca un ochi operat de cataractă ce se bucură de lumina ce i-o reda un operator.

Şi chipurile, imperioasele şi simandicoasele barbişoane, lucitoarele chelii, unde asaltul sistemului pilos s-a oprit ca în faţa unei redute cu neputânţăi de atacat, spânatcccic figuri virane, peste care parcă)

ar fi trecut un nemilostiv taifun, nesfârşitul exem

plar ieşit din fundul lacului Caspic, ce te miri cum;

a mai putut să impresioneze sensibila membrană!

şi să poată grefa întuncrec peste întuncrec, ninsori timpurii pe vârfuri de piscuri, precum şi precoci senilităţi pe abrupte povârniştiri, toate laolaltă, ca în fundul unui ochi uriaş ce-ar avea şaptezeci şi patru de irisuri, au venit să se aşeze ca tot atâtea pupile, peste care recea, imperioasa şi violeta pleoapa a morţii de mult s-a lăsat. i

Şi exi, ele la marginea neantului meu, privesc ati-l tea neanturi: cu, de la capătul stăruinţelor mel şi trudnicelor ambiţii care mă îmboldesc, mă uit atâtea ambiţii şi trude aţipite; cu, cel ce am po cu atâţia alţi tovarăşi ai mei în faţa atâtor obiectiv?

privind medalionul acesta, încep să mă înfior şi S

simt întuncrccul, doliul şi frigul nepăsătoarei cal mere obscure".

STELUŢA] 7

Ca pe o hartă sculptată, trec *mina*. peste tabloul acesta, ca un orb ce-ar pipăi cu degetul relieful ce-l lasă un ascuţiş pe o suprafaţă lucie, ca pe întinsul unor ape ce le-a sorbit focul lacomului soare, lăsând să li

se vadă tăinuitele prăpăstii şi vulcanc, ce le ascundeau în fundul lor, călătoresc şi mă mir cât de puţine înălţimi au rămas pe care să mă pot urca spre a privi mai de aproape cerul. Ce curios şi zbuciumat continent, ce amestec de linii mixte a lăsat linia orizontală a apelor reîntorcându-se în soare!

Goale de pupile au rămas multe irisuri, împrejmuite cic neant au rămas ovalele globuri întoarse, neîndurate s-au lăsat întunecatele cortine ale dibaciului operator peste atâtea trufii, chipuri anonime reprezentate printr-un număr sunt astăzi, majoritatea acestei pleiade, cercuri de-a dura date pe panta nepăsării, cele mai multe din cercurile ce-au căutat să facă un mănunchi…

Serioasă, însă, tristă aproape, tânără încă, voluntară totuşi, priveşte enigmatica figură a marelui *Caragiale* din alveola acestui grup ele coralier, un număr al mulţimii este şi el pe tabloul pe care îl privesc, ca un ocnaş într-o celula, ca un osândit la veşnica muncă, ca un stigmat pe umărul lui poartă şi el un număr, acela de *27*, clar numărul acesta i-a fost cu noroc.

27 ianuarie 1912.

D. ANGrHEL

CUCUVEAUA

O tăcere neţărmurită, ca şi cum tot cuprinsul! ar fi fost vătuit de zăpadă, împrejmuia căsuţa din fundul curţii în care stăm într-o noapte de toamnă. Pe cerul nemăsurat de nalt. luna, ca obosită de a fi urmat mereu aceeaşi calc, se avânta ca un balon pierdut, voind să urce parcă dincolo de raza ochilor noştri pământent şi să nu-şi mai poarte melancolia rotundului de gheaţă deasupra aceloraşi privelişti. Ca un praf ele marmură, bruma argintie coperea streşinile, grajdurile de lângă poartă, sclipea pe vârfurile spinilor de pe garduri şi se risipea pretutindeni, jucându-şi fosforescenţele în lumină. Singur cum eram, după ce citisem până în târziu, subt lampă, şi ascultasem ce spun tăcerile căzute peste singurătăţi, după ce mă încredinţasem că străjerul, ce-mi păzea în fiecare noapte curtea, îşi luase locul obişnuit pe scara balconului de piatră, am lăsat să-mi cadă cartea din mână şi am chemat somnul.

Dar sunt nopţi făcute aşa, se vede, când somnul, cu cât îl chemi,

cu atâta fuge mai departe de ochg tăi. Nopţi stranii, când bătaia inimii tale însăşi

STELUŢA 173

Înlioară, de parcă ţi-ar fi străină, când lucrurile misterioase ce dorm în fiecare clin sufletele noastre prind contur şi toate amintirile încep să-ţi vorbească, făcându-te să înţelegi şi mai bine ce singur şi părăsit ele toţi eşti în lumea asta largă.

Din balcon, răsuflarea tihnită şi ritmată a stră-jeruiii urca neîntreruptă, şi-acum, stând aşa cu faţa în sus între perne, mi-l rechemam înaintea ochilor cum îl văzusem înainte de a mă culca. Cu puşca lângă dânsul, pe a cărei oţele albul lunii scria o dungă îngheţată, cel ce mă păzea, cu faţa întoarsă către mortul astru ce călătorea ca un balon pierdut în înălţimi, adormise demult, cu un braţ adus subt cap, iar cu celălalt întins spre arma aşezată lângă el.

Să fi fost o părere numai, un joc capricios de umbre şi de lumini, o închipuire pricinuită de spaima ce ţi-o dă marile tăceri – dar faţa celui ce dormea în minutul acela, când mă aplecasem peste el, nu mai avea figura străjerului pe care o cunoşteam, ci o înfăţişare cu totul aparte, a altei fiinţi, pe care parcă n-o văzusem niciodată încă.

Subt luciul alb al lunii, figura celui ce dormea era aceea a unui om ce pare cuprins de-o spaimă nevăzută, o mască lividă chinuită de-o primejdie ce se apropie şi pe care n-o poate înlătura, o iată crudă şi bestială care îşi ascundea gândurile subt pleoapele închise de somn. Eram doi străini împrejmuiţi de larg pustiu, doi inşi îndepărtaţi prin naştere, făcuţi din alte întâmplări, doi oameni din care unul încredinţase viaţa şi averea celuilalt.

D. ÎNGHEŢ.

T

Asupra somnului, când mintea călătoreşte în lumea viziunilor şi mâncic moi rămân neputincioase de-a lungul – aşternutului, trebuia să vegheze celălalt, cel ce dormea cu puşca lângă dânsul; şi eu nu mă întrebasem niciodată până în noaptea aceasta de toamnă, cum putusem să-mi încredinţez zilele unui om a cărui viaţa şi trecut nici nu încercasem măcar să le cunosc.

Cuprins de gândurile acestea, m-am sculat uşor din pat şi,

apropiindu-mă de geam, am dat perdeaua încetişor într-o parte, ca să privesc în balcon. Nemişcat, cu faţa întoarsă spre luna, aşa cum îl lăsasem, străjerul dormea, făcut parcă una cu scara de piatră. Aceeaşi lumină rece scânteia pe oţelurile pustii aşezate lângă el şi aceeaşi faţă chinuită îşi urma gândurile rele prin somn. l'e masca aceea bătută de lună, peste care şuviţele ele păr negru şerpuiau, părea că o voinţă lăuntrică luptă contra cuiva, căr un imbold obscur încearcă să învingă, că un gând sălbatic îşi face loc şi o înteţeşte să se trezească, spre a aduce la îndeplinire un plan pus la cale înaintea somnului, clar că o putere biruitoare o ţinea locului şi 11-O lăsa să se deştepte.

Dincolo de marginea gardului şi de porţile închise, începea pustiul negrelor ţarini, îndărătul albei căsuţe ce privea cu geamurile ci sfioase, noaptea unei păduri seculare, iar deasupra, uriaşa boltă a cerului.

Cea mai sfâşietoare chemare după ajutor putea să se ridice, fără să ajungă nicăieri, cea mai îndu – STELUŢA 175

rerata rugăciune să se înalţe zadarnic şi singur somnul acestui om, ce-şi destăinuia hira sa vrea gârt-durile, ţinea legată încă moartea.

Şi-atunci, ca un răspuns dat gin Jurilor mele, un ţipăt înfiorător de cucuvaie, pe care n-o auzisem niciodată până în noaptea aceea, răsună deasupra casei şi se strecură prin horn, ca un râset strident, până la mine.

Filele romanului început, ce albeau pe măsuţă, fluturară, flacăra candelii de lângă iconostasul de argint flutură şi ea şi câteva umbre livide îşi mutară locul.

Şi în aceea. şi clipă, braţul inert al celui ce dormea, la chemarea aceasta prevestitoare de moarte, se mişcă deodată, pipăind cu mina păroasa locul unde era puşca, dar, ca şi cum ar fi fost ţintuit de ceva, se întinse din nou şi rămase neclintit.

Străbătut de un fior, am lăsat atunci să cadă perdeaua încet, cu gândul să mă culc şi să-mi alung închipuirile, dar, în minutul acela, într-o bătaie de aripi, sinistrul glas ele pe casă reîncepu iar, strecurându-se de-a lungul hornului şi mai dar până. la mine.

Cineva trebuia să moară, de bană seama, în noaptea asta, un lucru ce nu se putea înlătura trebuia să se întâmple după credinţele în

care eram crescut, şi deci unul din cele două fiinţe adăpostite subt acelaşi acoperământ trebuia să treacă, printr-o primejdie de moarte.

D. ANGHEL.

Şi, împins de un ghid, atunci chemat ca de o putere misterioasă, ascultând ca de o poruncă, am uitat că moartea mă pândea poate după uşă, am împins-o şi am ieşit în balcon, în noaptea albă de lună, m-am strecurat uşor lângă cel ce dormeai; cu mâna crispată lângă puşcă, am luat-o de lângă el şi, păşind peste somnul lui, şi peste moarte, poate, am alergat în curte.

Deasupra ogcagului alb, pasărea, ca şi cum n-ar fi auzit niciun zgomot, se zugrăvea pe cer şi îşi urma cântecul, vrând parcă să mă cheme prin horn neştiind că moartea pe care o anunţa era moarte.] ei însăşi şi că lugubrele prevestiri ce umpleau aerul; în dauna ei aveau să se împlinească.

Rece am simţit o clipă patul puştii lipit de obrazul meu, vie s-a aprins scânteia oţelului pe capătul ţevilor, fulgerător a prins ochiul meu neadormit silueta lugubrei păsări zugrăvite pe cer şi apoi curtea s-a umplut de zgomot şi de fum.

De-a rostogolul, în tăcerea întreruptă ce stăpânea singurătăţile, ca o umbră pasărea lunecă de-a lungul coperişului prăfuit de brumă şi dispăru de cealaltă parte a casei.

Şi până a fost să văd, din nourul de fum ce mă înconjura, cel pe care îl lăsasem adormit pe scara de piatră a balconului, fioroasa figură chinuită de un gând rău în timpul somnului, cu faţa lui bună şi liniştită, pe care i-o cunoscusem totdeauna, şi în care ochii ardeau cu licăriri stranii, apăru şi întinzându-mi pasărea sură şi plină de sânge, îmi zise: „Ţi-ai ucis moartea, cucoane".

DIN PERIODICE

„SUNT LĂCRIMAI; RÂRUM" *

Ce dulce intimitate se desprinde climr-o gospodărie veche… Sunt unele în care lucrurile fac parcă un singur trup cu odaia. Ele stau nemişcate şi vremea trece peste ele, nimic nu le schimbă, soarele poate pătrunde ici-colo şi le mai păleşte faţa cu sărutarea lui fierbinte, o mărgea poate dintr-o perina se desprinde, o floare pe un covor se decolorează, o fotografie într-o rama se acoperă de o uşoară negură,

încolo ele stau, dormitează, trăiesc cu viaţa lor latentă şi e de ajuns să mişte una clin ele. ca întreaga armonie să dispară.

Apoi, cine trăieşte mult într-o casă îi place să păstreze orânduială. Ochii s-au deprins cu liniile, şi fiinţa ta intimă sufere, dacă-ţi clinteşte cineva un vas de pe o consolă, un portret pe o etajeră, ori cel mai mic lucru, care ocupa un loc bine definit l pentru tine în spaţiul odăiei talc.

Mătuşa Elencu însă, era inamica oricărei stabilităţi. Nemişcarea pentru câânsa era moartea şi lucrurile i se păreau că devin rigide şi îngheaţă dacă (stăteau încremenite două zile locului. Apoi praful

— Există lacrimi ale lucrunloi (lat.).

D. ANGHEL

era cel mai mare duşman al ei. Firul de praf) 1 urmărea şi înaripata molie care năluceşte arar în aer, bătând fantastic din aripioarele ci făcute din veştede culori.

Mărunta pulbere fină şi impalpabilă care se ridică şi joacă atunci când intră sulul de raze al biruitorului soare pe ferestre, pe dânsa o înnebunea…

Nimic nu era destul de strălucitor, nimic destul de curat şi odăile parcă nu erau făcute pentru ho-dină şi reculegere, divanurile nu erau inventate pentru a te putea întinde lenevos pe ele şi vis; fotoliile din jurul meselor pentru altceva lăsate decât pentru a sta la sfat, covoarele pentru alt scop ţesute decât pentru a ţine cald şi acoperi zgomotul când mergi pe ele.

Nu, dulapuri, console, oglinzi, covoare şi celelalte, pentru ea erau făcute ca să dea de lucru unei gospodine. Şi de aceea mobilele erau într-o veşnică mişcare şi stăteau mai mult pe afară decât în casă. Precum persanul stă de-a pururi cu o roză în mină, turcul cu o narghilea sau cu un şirag de mătănii, aşa se identifica şi ea cu un pămătuf pe care nu-l părăsea niciodată. Intra cu pasul ei de nălucă, se pleca pe faţa străvezie a oglinzilor, cerca cu degetul ei uscat cea mai mică pată şi era de ajuns să i se pară ceva, ca să hotărască: „Azi scoatem, din salon!” sau: „Mâini afară cu odaia albastră!…” i şi bietele mobile abia aciuiate apăreau în ogradă.i

Tânjitoare şi cu braţele întinse se rugau parcă vei i des fotolii.

Sarcastic râdea pianul cu dinţii lui

V. i…

SUNT LACRIMAE RERUM".

fildeş, stăruitor se rugau ochii celor din rame, dar toate erau zadarnice. Covoarele întinse pe funii singure ştiau ce păţeau, căci pe atunci nu era încă inventată maşina asta minunată, a cărei trompă intrată pe fereastră culege ca prin farmec, fără a clinti lucrurile din loc, tot ce se poate aciuia în ele.

De dimineaţă zgomotul începea. Parchetele deveneau lucii ca oglinda, oglinzile ca faţa apelor bătute de lună, şi nu era lucru să nu fie întors, bătut, sucit, şlefuit ca şi când ar fi trecut vreo molimă prin casă sau s-ar fi aşezat moartea o clipă la căpătâiul cuiva. Fugeau gângăniile şi fluturii, şi până şi încăpăţânatele furnici nu mai călcau pe acolo de atâta nelinişte. Păianjen nu cred să-şi fi ţesut în vreun ungher al lui, nevăzut, mreaja, nici stăruinţă de rândunică să-şi fi lipit cuibul sub vreo streaşină.

Uscată şi dreaptă, ca sculptată dintr-un lemn străvechi, aşa era mătuşa şi anii nu-i puteau domoli hărnicia. Ca o floare stranie, ţinând pămă-tuful în mână, umbla şi pe unde-i călca pasul, precum se iau dihăniile după vrăjitor, aşa umblau şi mobilele după dânsa. Foşnind trecea rochia ei ca un val obosit pe parchete, şi pumnul acela de oase fără de astâmpăr, energia aceea, ce poate dacă ar fi avut alt scop ar fi dat cine ştie ce roade, se cheltuia aşa zadarnic. Pentru ea singura mobilă ce a stat nemişcată vreodată a fost desigur numai sicriul, căci moartea, plictisită de atâta mişcare, m-tr-o zi i-a luat pămătutul din mină.

Ca un viteaz ţinând steagul aşa a murit ea, şi de galbenă ce era şi uscată, mai galbenă părea acum. Tăcute priveau şi stranii oglinzile la ea, reflectându-i chipul. Liniştite şi aşezate pe hodină, păreau fotoliile. Ca un zbor nebun de coţofene, cu tărcate aripi, se lăsase şi încremenise clapele pianului. O molie, cu aripile ei veştede, se ridică în aer şi flutură ca o ironie, stăpână parcă pe nemişcatul imperiu. Severi priveau ochii portretelor din rame şi o bucurie tăinuită, o linişte ţesută în umbra perdelelor parcă, se desfăcea şi stătea gata ca să cadă, o pace şi o împăcare neobişnuită trecea din mobila în mobilă şi se împânzea peste

tot. Trupul greoi şi nevăzut al liniştii se întindea parcă pe sofa şi-şi lăsase capul obosit pe o pernă de mătase, ştiind că n-o s-o mai tulbure nimeni. Aşa stătea liniştea privind în gol sau poate la sora ei moartea, ce s-aşe-zase şi ea nevăzută într-un fotoliu şi privea cu drag, cum curg liniştite ceasurile şi neoprite de nimeni se statornicesc umbrele…

Seara, an. II, nr. 536, 11 iulie 1911.

DOMNIT HUBE

DOMXU HUBE

Din volumul *Arca l-ai Noe*

O legendă teutonă povesteşte de un rege că, urcându-se pe tronul părinţilor lui, a poruncit să-i aşeze un clopot de argint în înaltul unui turn ca să poată, ori de câte ori ar încerca vreo mulţămire, s-o anunţe şi norodului său. Mută însă a rămas limba clopotului din înaltul turnului cât a trăit el, şi, singura dată când regele a deşteptat din somn limba tăcutului clopot ca să-şi vestească norodul că e mulţumit, a fost atunci când a murit.

Domnu' Hube era şi el teuton, dar clopotul în viaţa lui a jucat cu totul un alt rol. El, în sunetul clopotului s-a deşteptat, în sunetul clopotului a mâncat şi în sunetul clopotului a adormit toată viaţa lui. Tăcerea şi liniştea pentru el au fost un cuvânt van, un nonsens aproape. Gălăgia infernală a celor patru clase de copii, peste care vigilenţa lui trebuia să se exercite, îi suna neîntrerupt în urechi ca murmurul mării în cuprinsul unei scoici. Amestecul ele capete blonde şi brune pe care îl vedea veşnic reînnoindu-se în faţa lui ca un norod de buruiene îndărătnice ce nu-i chip să le stârpeşti, toate feţele aceste ce purtau stigmatul atâtor eredi-D. ANGHBU

taţi şi a atâtor porniri ascunse ce mijau de-abia, aşteptând imboldul care să le trezească, tot amestecul ciudat de fiinţe, de biete vlăstare fragede, venite pe lume cine ştie cum, odrasle ale ceasurilor de păcat ori ale clipelor ele fericire, născuţi din melancolii ori din voluptăţi intense, hibride ale unor gârbove senilităţi, cum puteau fi puse de acord vrex odată în faţa binefăcătoarei linişti?…

Anii curgeau şi, ca un flux necontenit de valuri, nesimţit, generaţiile vechi împingeau pe cele noicopacul vieţii tot alte foi schimba, şi numai domnul

Hube sta neclintit şi privea cu disperare la această hidră ce-şi reînnoia capetele necontenit. Să simţi eterna tinereţe care vine spre tine, veşnicul fiu»

primăvăratic ce-ţi dă asalt biruitor, pururea mei tamorfoză ce ţi se dezvăleşte sub ochi, şi să nu ţi-o

poţi apropia ca să renaşti şi tu – poate fi cev;

mai sfâşietor?

Tumultul însă creştea necontenit, căci într-o gră, mada de copii, ca în pădurea fermecată când rup o frunză şi se trezesc. toţi copacii şi încep să murmure, e de ajuns ca unul să deştepte înuiul glas De-abia de-şi lăsa pe mână capul bătrânul pedagogi ca să viseze la romantica lui ţară, cântată aşa de duios în baladele tipărite în *Lesebitch-ull* ce-i sta dinainte, şi tot visul trebuia să se destrame, toate elf ele şi cobolzii să dispară, tot norodul învechit al romantismului german să se reîntoarcă în ţara lui. Fiinţele supranaturale iubesc liniştea, pasul lor

1 Carte de citire (germ.).

DOMNU' HUBE

abia lasă urma, atât de uşor calcă; şi clarul de lună, în care-s muiate vechile balade, numai singurătăţilor li se potriveşte…

În arca lui Noe n-aveau ce căuta astfel de Huiţi, şi domnu' Hube, având poate o ureche mai muzicală decât patriarhalul Noc, la cel mai mic zgomot sărea în sus. Fac această apropiere fiindcă ţinerile vlăstare încredinţate pedagogului erau toate dăruite cu numele unui dobitoc, toate speciile pure ori impure îşi aveau reprezentantele lor, iar toată şcoala era pentru dânsul o vastă arcă pe care i-o încredinţase domnul director s-o ducă spre Avarat mântuitor.

O nervozitate neîncetată îl agita. Minele lui pale ca fildeşul n-au ştiut desigur niciodată ce sunt dezmierdările, locul nu se îndulcea în preajma lor, lumina pe ele cădea rece şi neprietenoasă şi ele păreau veşnic un simbol al ameninţării. Ochii vizi, înconjuraţi de nişte ochelari cu cercuri negre ca două nule, ce i s-ar fi urcat din catalog pe nas, priveau fără să adune soarele în ei. Părul, încărunţit şi plin de dungi albe ca tabla pe care se jucau copiii, împrăştia veşnic ca un praf de cretă împrejurul lui. Aşa era în linii mari domnu' Hube. Adus de cine ştie ce nevoie în ţara noastră, cu gândul de a face câteva economii

pentru a se însura poate şi a-şi dura o familie, a rămas robul copiilor altora.

Vesele şi triste precum erau şi zilele, luminate de soare ori acoperite de neguri, crescute de vânt ori

D. ANGHEL.

asurzite de surdina zăpezii, se auzeau sunetele clopotului, veşnic şi neîndurat suna din ora în oră măsurind timpul care trecea fără să mai poată aduce nimica nou pentru dânsul. În sunete clare şi sunete triste era ţesută viaţa lui, o ploaie f a rimată de sunete erau ceasurile şi zilele cari nu-i vesteau nicio fericire…

Dobitoacele strânse în arca se răspândeau în lumi şi deveneau oameni, amestecul ele capete blonde şi brune pe care îl vedea veşnic reînnoindu-se în faţ; – lui. ca un noroci de buruieni îndărătnice, reveneai –, sub altă formă, cu mustăţi şi bărbi acuma, aducându-şi la rândul lor odraslele, un alt crâmpei ai hidrei, un alt *eu* chinuitor, un alt specimen pe can domnu' Hube trebuia să-l boteze, căutându-i ui nume în vasta-i nomenclatură.

F.î singur rămânea locului după catedra lui e, îndărătul unui fragment de baricadă, în faţă atâtor generaţii ce-i dau năvală, visând în tumultul care îl împresura crescând necurmat împrejurul lui, timpul când clopotul va suna şi pentru el minutul de dezrobire, fericitul minut când se va face linişte ca în *Lesebucb*-\\ ce-i sta dinainte şi cifele vor putea veni, în sfârşit, netulburate. să-l ia ele mină şi să-l ducă aiurea, într-o lume mai bună.

flacăra, an…1, nr. 1, 22 octombrie 19 lt.

OMUL CARE S-A PIERDUT PE SINE

Î 87

OMUL CARE S-A PIERDUT PE S5NE

O perucă – o labă de iepure, un borcănaş cu *cold-cream* şi altul de carmin, iar peste toate un nor impalpabil de pudră, erau de ajuns ca să-şi facă o eternă tinereţe. Pe umeri o manta lungă, frumos aruncată, ciorapii bine traşi pe pulpele artificiale de cauciuc, mina elegant deprinsă să salute atingând uşor pământul cu pana albă a tricornului sau a sombrerului de muşchetar, îl făceau netăgăduit de frumos şi îi câştigase faima de amorez irezistibil.

Deprins însă să iubească faţă cu toată lumea, să-şi declare înfocata dragoste în fiecare seară unei noi amante, să facă gesturi ce altfel nu sunt permise decât doară în cea mai strictă intimitate, să tragă spada fără a mai sta mult la gând, când întâlneşte un adversar cântându-şi romanţa subt un balcon asupra căruia ar avea drepturile primului ocupant, el nu se mai simţea la largul lui între oamenii adevăraţi şi nu mai putea să înţeleagă viaţa în afară de teatru…

Succese şi aventuri avusese, bineînţeles, dar cel ce ştia să se drapeze atât de bine în faldurile unei mante, să repete de-a gata ceea ce alţii gândise pentru dânsul, să mânuiască aşa de frumos o spadă şi să rostească aşa de înduioşător: „Te iubesc!…”

victimei pe care i-o imola1 repertoriul, devenec.

sinistru şi stupid când trebuia să iubească în adevăr.

Nemaiavând sufleorul care să-i sufle replicele, e:

devenea mut şi fatal, colocviul trebuia să se ispră veasc repede-repede, solilocul nefiind permis îi dragoste şi purtând un nume destul de urât în tra ţaţele de patologie. Farmecul se risipea şi întâb;

rendez-vous nu mai avea urmare, foiletonul rămi nea neisprăvit.

Pe scenă însă, scara, el devenea un alt om şi îţi recâştiga toată prestanţa. Ravagiul cotidian ce era pedepsit de înalta direcţie să-l facă printre regine, marchize ori subrete, îl consola îndestul; gesturile însă rămâneau albe şi bietul om, după ce iubise atâta de paradă şi ele comanda, într-o zi simţi cu adevărat nostalgia amorului.

Un surâs luminos, ca o scânteiere ele rampă, pe care şi l-a aprins într-o zi o vecină pe gura ci rumenă ce nu ştiuse încă până atunci ce-i o labă de iepure, un borcan de *cold-cream* sau un creion de carmin, l-a făcut să-şi lipească fără să vrea palida faţă, cu o mişcare naturală, îndărătul unor ostreţe. Natura, această veşnică şi dibace peţitoare, îşi preschimbase decorurile, mânjise cu clorofil copacii, spălase tr. vanul rulant al cerului, cvzlegase limba păsărilor cm în *Apusul de soare* al maistrului Dela-vrancea, aşa că bietul oir. Îşi pierduse cu desăvârşsre

1 A imola – a jertfi.

minţile… Ghitară n-avea însă ca simpaticul lanco-vesco din *Cometa*, manta lui Romeo era la recuzită, verva lui Mânară rămăsese

într-un manuscris învechit acasă, prestanţa şi seducţiunea lui Lovelace o pierduse în reflexul unei oglinzi, acum douăzeci de ani.

Natura însă văzând nehotărârea lui, ca să-l farmece şi mai mult, dădu drumul vântului care, trecând peste cerdacul unde surâdea aşa de graţios vecina, îi mişcă şuviţele brune de pe frunte, scuturâ capelele florilor din răvare şi îi aruncă toată mireasma primăverii în faţă.

Îmboldit, cel ce fusese atâţia amorezi şi făcuse atâtea victime imaginare, schiţă un gest, dar simţind că nu-i al lui şi că-l făcuse altă dată în cutare rol îl lăsă neisprăvit. Prin cuvinte vru să exprime atunci ce nu putuse gestul, dar gura lui rămase deschisă şi nu grăi nimic, aducându-şi aminte că vorbele ce, avea să le spuie le rostise Romeo în scena a treia ori marchizul de Priola în al doilea act.

Sufletul lui însă era pliu şi cald de iubire şi el nu mai era nicăiri, dragostea îl chema şi adevărat*ul ei* nu mai putea să se regăsească. Natura îi arunca toată voluptatea primăverii şi bietului om trăit la lumina artificială a rampei îi era ruşine de lumina soarelui. Dar, ca un răspuns batjocoritor acestor triste gânduri, un râset clar – perlă între flori şi adorabila siluetă a ce! ei de pe urmă eroine pieri din cerdac…

D. ANGH. cu

Şi trist ca bietul Schlemihl, cel ce nu-şi pierduse umbra clar se pierduse pe el însuşi, îşi dezlipi ţaţa boţita de pe ostreţe şi plecă cu pasul taragmat spre lumea lui artificiala unde-l aştepta borcănaşul de *cold-cream*, creionul de carmin şi laba de iepure, ca să-i refacă o eternă tinereţe.

liai-ăra, an. I, nr. 9, 17 decembrie 1911»

AGORA MODERNĂ

AGORA MODERNĂ

Închipuiţi-vă un vast local cu geamuri veşnic aburite, umpleţi-l după metodul indicai de Car-riere – faimosul pictor – cât veţi putea cu mai mult fum; după perdeaua aceasta albăstrie de vis faceţi să se mişte câteva zeci de capete ale căror conturi abia se văd în jurul maselor; alungaţi pe un câmp verde câteva bile de fildeş care se urmăresc la infinit, se caută, se ciocnesc şi se despart ca iarăşi să se adune; daţi drumul unei grindeni de zaruri; zugrăviţi îndărătul unei estrade pline de sticle, de bucăţi de zahăr, de torturi, o femeie plictisită ale cărei

picioare nu se văd niciodată şi peste capul căreia negrul zbor de puncte mişcătoare ce-l fac muştele îi zugrăvesc o imprecisă aureolă; aprin-de-ţi ici-colo flăcări albăstrii de rom ce se înalţă, se despletesc şi joacă pe marginea paharelor ca fantasticele focuri deasupra comorilor; descleştaţi nenumărate guri care să caşte făcând găuri de umbra, să râdă aprinzând fulgere, să vocifereze aruncând invective şi apostrofe; deschideţi şi fâlfâiţi în aer aripi mari de jurnale; alungaţi din urmă, în goană, o serie de siluete negre ce scriu zigzaguri aprinzând licăriri

D. ANGHELÎ

de pahare şi trezind zăngăniri de farfurii la capătul! braţelor lor întinse; faceţi să circule tot felul de mirosuri, de cancanuri, de paradoxe; deschideţi! uşile din când în când şi daţi drumul zgomotoaselorventilatoare de nu vreţi să înăbuşiţi; temeţi-vă de ecouri şi de curente, aveţi grijă să puneţi surdină tainelor, şi peste toate aceste aruncaţi o mare pată de *schwarz*; şi veţi avea aproximativ imaginea unei cafenele.

Aşa e în contururi vagi mult ponegrită „Agonj modernă" în care, pe lângă mulţi alţii, se adună şi nestatornicii fii ai lui Apolo, ca aruncând mici bul căţele, imaculate şi albe ca zăpada, în neagra pat de*seb warz*, să-şi spuie păsurile lor.

La anumite ceasuri, sombrero, macferlane şi la valiere, neisprăvite manuscrise şi definitive poemei trunchiate ori şchioape versuri, ori marmoreane \ impasibile hexametre îşi mişcă picioarele şi trec prea* gul veneratului templu. Ca înăuntrul unui bazar minunat, fiecare îşi desface scumpeturile; unul aduce flori minunate culese prin cine ştie ce tărî-rauri, le flutură în aer ca să le puie în valoare culorile, le agită ca să le trezească mirosurile, le strânge cu dragoste la piept, ca să arate mai bine cât preţ pune pe ele; altul, scuturându-şi bogatele pieţe, suflă în trâmbiţă de aramă trezind ecouri, ori aşază simpatic etajere roze şi etajere negre: din Bagdad ori din Basora un armator sosind îşi anco – AGORA MODERNA 193

rează zgomotos iahturile pline de nestemate, dă într-o parte bogate draperii arătând ochilor fascinaţi nudurile sclavelor aduse din exotice ţări, le pune să moduleze romanţe şi să cânte barbare imnuri, le face să schiţeze indecente păsuri şi, împurpurat de plăceri, ca un

padişah oriental contribuieşte cu norul lui de fum la estomparea cuprinsului în care se ţese marea cortină albastră; mai departe un al patrulea da drumul la tot felul ele şerpi, făcând gol împrejurul lui, arată săgeţi cu vârful muiat în sucuri otrăvitoare, cuţite şi pumnale cu două tăişuri, misterioase sticluţe ce poartă câte un cap de mort zugrăvit pe ele, vechi şi îngălbenite infolii ale cărora nume nu le mai poate descifra nimeni; fiecare, în sfârşit, îşi arată ce-a cules din ţările visului şi-ale himerelor, privindu-se ironici cu coada ochiului ori zâmbindu-şi cu bunăvoinţă unul altuia.

Larg însă uşa s-a deschis şi într-un miros pestilenţial, chintesenţa mahalalelor, extractului fermentatului *guano* ce-a dospit îndelung la soare în locurile virane, duhoarea ce-a stagnat la gura canalurilor., barometricale efluvii ce călătoresc numai pe drumuri de noapte, nenumitele gazuri ce-şi dau întâlnire numai în anumite unghere, toate alambicatele parl umuri ce le poate distila un rinichi scos din uz, intră făcând să bată în retragere şi cele din urmă păturі de oxigen.

Mirosurile, efluviile, extractele şi chintesenţele acestea alambicate ce-au dormitat îndelung la eura canaturilor, au dospit cu beatitudine pe locurile virane, au călătorit şi vor călători cu plăcere în orele nocturne, şi-au dat *rendez-vous-u*? *i* clandestine în anumite unghere; îşi au şi ele partizanii lor, căci aşa sunt făcuţi unii, sau chiar cei mai mulţi dintre contemporanii noştri, pe care numai exalările amoniacale îi mai pot trezi şi-i mai pot face să vibreze. Fiind marele colector, maxima cloacă a acestor şerpuitoare râuleţe care nu mai pot reflecta cerul din multă murdărie ce-o târăsc în ele, ce nu mai pot face valuri ca să poată aduna lumină pe crestele lor, ce nu mai pot scoate glasuri cristaline din J cauza verminei ce le amuţeşte ca o veşnică surdina, l ei se adună şi se strâng cerc ca o baltă imundă în jurul mesei celui ce-a intrat şi fiecare pe rând, precum toţi locatarii unei mahalale se mişcă ducându-şi cutia cu lături la zgomotul clopoţelului ce-l sună omul primăriei, oprindu-şi odoriferantul lui vehicul la fiecare poartă, tot astfel şi ei. la semnalul dat de marele lor maestru, îşi destupă micile lor istorioare, captatele lor zvonuri, fermentatele lor ştiri, ignobilele lor cancanuri, ca să le verse în confidenţialul suflet al marelui preot ce

va face artă cu ele…

Stupizi şi naivi ca nişte copii ai suburbiilor, ce-şi pregătesc micile corăbioare de hârtie şi le dau drumul atunci că nel vine zăporul sau cresc apele mari de multe ploi şi aleargă subt dunga murdară a trotoarelor spre răbdătoarea şi mult nesătula cloacă ce le adună toate; tot astfel şi ei îşi dau drumul

ştirilor în auzul celuia ce-i unul din directorii mult reputatei reviste *Cloaca maxima*.

Din depărtările tuturor suburbiilor, din îndepărtatele mahalale, din toate cotloanele, pe toate scursorile, pe tot ce poate mişca tulbure valuri, pe toată murdăria în mers, pe tot ce e pantă ori povârniş, escadrele îşi dau drumul şi pleacă spre nesătula cloacă care le atrage şi le înghite, ca pe urmă, din ce-a adus fiecare corăbioară, din tot materialul fermentat, clin tot noroiul şi toate zoile înăcrite, umflându-se să se reverse din nou şi să se împrăştie pe aceleaşi drumuri, pe aceleaşi râuleţe, pe aceleaşi funduri de pimniţe şi de cotloane, purtând însă acuma marca parfumului lui personal, indelebilă marcă a principalului Colector, stigmatul şi parafa plină de noroiul al cărui secret îl are numai el însuşi…

Şi odată cu intrarea acestui om pitic şi neînsemnat ca o Furnica, dar care totuşi deţine recordul pestilenţialelor exal ari, acestui om care pune în mişcare toate ventilatoarele pe uncie trece şi tace să fluture batistele în aer ori pe unde îşi arată chipul de bizantin, minutul de exaltare cade, neîncrederea mijeşte o clipă în ochi, stânjenit şi cu grabă îşi strânge fiecare minunile şi priveşte îngrozit spre viitorul ce stă dincolo de perdeaua de fum şi dincolo de neagra pata de *sebicarz*.

Aci e gălăgie, e neutrul teren uncie se revarsă canalurile, uncie se adună paradoxele. e îngusta punte unde ambiţiile se aciuiază o clipă suin acelaşi

pavilion, e caravanseraiul unde toţi intră şi nimeni nu se eternizează.

Gol şi enigmatic rămâne paharul din care visurile, narcoticului s-au împrăştiat. Clipita colorată, trei buitoare acestor suflete de copii, a

trecut şi a sta l mai mult pe acolo, în norul de fum, e pierzarea. Zarurile ce sună sunt fărâmarca vremii care trece] nesăbuită şi neroditoare, nunele tremurătoare ce le aruncă spun că nu mai sunt bune de altceva, ochii îndobitociţi privesc în vid aşteptând reîntoarcerea norocului ce nu mai ştie să surâdă…

Şi totuşi oaze simpatice se zugrăvesc, bătrâni cari au apucat alte vremuri, călători ajunşi la capăt de cale, albi pensionari cu fluviale bărbi, areopaguri de fantome prin gura cărora vorbeşte glasul trecutului. Adunaţi la un loc, anii lor fac veacuri, precum amintirile lor condensează o epocă. Ţigarete groase de chihlimbar vechi au fiecare, lanţuri grele de aur îi înfăşoară ca pe nişte Prometei, inele arhaice cu peccţi şi simboluri complicate strălucesc pe degete, tabachere încrustate „cât nişte be-sactele, se mută de la unul la altul, batiste mari parcelate în pătrate le umflă buzunările. Ei singuri sunt fericiţi, căci numai ei nu mai visează; ei singuri sunt fericiţi căci sunt la capătul tuturor ambiţiilor şi nu mai au ce spera; ei singuri sunt fericiţi, căci sunt dezbrăcaţi de toate patimile… Himere şi visuri ce înşiră hexametrii ori arborează lavaliere ei nu mai au: bătrâneţea lor poartă şoşoni, pe toate anotimpurile şi contra tuturor noroaielor; senilita – AGORA MODERNA

tea lor nu se mai poate înduioşa de trandafiriile flori ce poarta un ram tânăr în primăvara…

Oaza aceasta singură e fericită, picături negre ele *schwarz* şi albe bucăţi de zahăr îi leagă ca un lanţ împestriţat pe unul de celălalt, surdele lor urechi nu mai pot auzi zgomotul zarurilor, bumbacul ce îi astupă auzul îi fereşte de curente, de clevetiri şi de vorbe rele, renunţarea ce o dă anii mulţi, i-a făcut, în sfârşit, înţelepţi.

Purta-vom şi noi vreodată, o! confraţii mei mulţi, înrudiţi şi noi printr-o vastă pată de *schwarz*, grele lanţuri de aur pe burţi, fantastice inele pe degete, grele tabachere să ni le trecem cu prietenie unul altuia, bumbac în urechi ca să nu mai auzim clevetirile şi nepăsarea ce-o dau anii mulţi, că să ne putem ierta unii pe alţii şi să ne adunăm în jurul acelei mese de marmură, într-un colţ, ca aceşti bătrâni, înţelepţi şi privilegiaţi – cine ştie?…

1 februarie 1912.

Flacăra, an. I, nr. 18, 18 februarie 1912.

D. ANGHEL.

SCÂNTEIA

Purtătorilor de făraşe.

Sunt energii supraomeneşti care te înspăimânia.

Într-o şubredă făptură de lut întâmplarea închide.

câteodată atâta putere, atâta dărnicie de a se cheltui, o aşa de covârşitoare voinţă de a se manifesta, încât;!

rămâi uimit. Tainice şi triste însă, spre suferinţa şubredei închisori în care au fost închise, energiilă;

acestea dorm coperite cum doarme cărbunele abia;

licăritor în cenuşă, fără ca nimeni să bănuiască în el un incendiu. O întâmplare îl poate stinge, un pas greoi poate trece peste el ca să-l facă una cu pământul, dar vânturile patimilor rătăcesc şi ele, aleargă de ici-colo, pătrund slobod pretutindeni şi mica scânteie hrănită de ele poate deveni fluturul de foc ce-şi va întinde aripile şi va zbura luminând întunericul.

Tăcute, făpturile acestea făcute pentru suferinţă, îşi ascund sâmburele de lumină, fumurie pare fiinţa lor pe dinafară, ingrată de cele mai multe ori a fost natura cu ele, ori chibzuită poate, ca un avar care-şi ascunde lucrul cel mai de preţ pe care îl are în cea mai de rând şi mai banală ascunzătoare. Ei sufăr, dar cu cât sufăr, cu atât mai vie lumina lor arde. Cei ce-l împresoară îşi pun în faţa lui opacele lor fiinţe pe care natura le-a dăruit cu o fruSCINTETA

Imiseţă trecătoare, neştiind că ele nu-s decât nişte umbre vane ce joacă dinaintea unui foc…

Şi focul arde. Fiu turul de beteala şi de jar îşi întinde aripile, rumeneşte mai întâi 7, area, luminează umbrele cele mai apropiate ce dormitează aşternute în preajma lui. Îşi tremură apoi fantasticile vâlvătai şi acoperă întreaga-i fiinţă într-un giulgiu de flăcări, dezvăleşte infinituri în adâncuri, fulgera pe culmi şi luminează crestele, urcă în spirale spre cer şi recacle apoi împrăştiindu-şi darnic jăratecul la lumina căruia aţipeşte din nou, privind plin de curiozitate împrejurul lui.

Fantomatici şi sperioşi, cei ce-şi jucau umbra fiinţelor lor opace

în faţa incendiului aprins de el, au prins îndrăzneţ: să păşască. venind fiecare cu făraşul lui să ia o mână de jăratec în faţa căruia să-şi poată încălzi frigurosul lor suflet. Vii, aprinşi de lumina furată, au început să strălucească ochii lor şi o dată deprinşi cu strălucirea, le-a fost groază că s-ar putea întoarce întuncrecul…

Aţipit, cel ce lăsase să recadă peste el un giulgiu de cenuşă, privea cum fiecare se lumina acum cu focul lui, cum dornici de a mai vedea crestele luminate şi transparenţa negrelor adâncuri făcute oglindă aprindeau pretutindeni incendii pe care nu aveau cu ce le hrăni.

Şi noapte s-a făcut iar cu încetul. Negre s-au împânzit întâi umbrele departe, sperioase apoi s-au târât mai aproape, roată de intoncrec s-au strâns ca

D. ANGHEL

O pleoapă în jurul unui ocâii licăritor şi apoi covâr-şătoare şi compacte s-au întins pretutindeni.

Visătorul însă visa şi nu vedea deznădejdea celor ce rămăseseră afară, aşteptând la poarta casei lui, făcută din întuneric, cu făraşurile în mină. El visa ţinându-şi scânteia lui Acoperită sub cenuşă, medi-îând să lumineze cu ea, când va veni timpul, alte orizonturi nebănuite, alte adâncuri în care lumina nici unei torţe nu-şi jucase încă despletita-i văpaie. Cu mica lui scânteie ascunsă în suflet, pe care ştia că atunci când va voipoate s-o împartă în înmiite fărâmituri de lumină, cu care să iasă şi să le arunce în întuneric, cum iese cel Atotputernic cu nesfârşi-tu-i cortegiu de constelaţii şi le aruncă pe cer ca o ploaie de albe flori de jăratec…

La ce bun însă să mai luminezi pentru ochii orbi, de ce să umbli cu un rug aprins în întunericul unui pustiu, de ce să faci pe Vestala şi să slujeşti un cult să întreţii o putere, să păstrezi o bucată de soare în tine ca un diamant ascuns în întunecimile sepulcrale ale unei mine. când întunericul e o neagră mască ce poate să ascundă toate infirmităţile, când umbra un văl ce poate să cadă peste toate gesturile laşe, când noaptea e o pată atât de ocrotitoare tuturor micimilor!

Să ştii că poţi fi un fluture de foc cu incandescente aripi, o fantastică fiinţă făcută dintr-o umbră ele aur luminoasă, o ciudată

fiinţă urzită din clare transparenţe, un capriciu al naturii zămislit din fosforescenţe şi iradiări, o diafană imagine scăpată clin

3 CINTEIA

tr-un creier de zeu într-un minut de fericită inspiraţie, că poţi să alergi liber, să baţi văzduhul căuţindu-ţi drumul fără nevoia unei busole, să razi pământul, aprinzând o scânteie ca fulgerătoarea rândunica în zborul ei-nebun într-o oglindă de apă, să creşti în volbură spre cer, despletindu-ţi din creştet, ca o mireasă, fulgerătoarea cascadă de beteala, să alergi de-a lungul cerului întunecat, aprinzând pretutindeni constelaţii orbitoare, să recazi subt foiină de trăsnet din înălţimi pe capul atâtor stupizi filistini ce stau să-ţi urmărească fantasma-goricele-ţi capricii; şi cu toate acestea să te sficşti să-ţi pui un paratrăsnet înălţimilor, să-ţi îndulceşti lumina cu un abajur, să-ţi pui la adăpostul unui obroc scânteia, e într-adevăr o nebunie.

Oricât de întunericc ai face în jurul tău, ori cu câte paravane de umbră ai căuta să te înconjuri, ori câte ziduri compacte ai înălţa între tine şi lume, printr-o crăpătură lumina tot va pătrunde, de dedesubtul unei uşi dunga de strălucire îşi va scrie oricum aurul ei.

Şi aşa fiind, sătul de negrul întunericc, de imensa noapte ce începea de la infinitul fereştilor lui, de îndoiala cortină de umbră ce se lăsase după el şi după care stau milogii ce veniseră cu fărăşurile în urma incendiilor ce le aprinsese, ca să aprindă la rândul lor altele efemere, pe care puternicul şi nemilosul vânt, ce-i o putere şi ei, un concurent, o mândrie ce caută să se afirme necontenit şi izbutise să le stingă, reînsufleţit de mândrie, ieşi din nou, şi, făcându-şi scânteia fluture de foc, îşi întinse

D. ANGHEI, aripile şi zbura urmărit de toată cohorta neputincioşilor, lăsând din când în când să-i cadă farârmturile de jar în negrele fărăşe ale celor ce-l urmăreau…

Şi o goana începu de atunci, un vine neom „o întrecere fantastica a celor ce vor putea prinde o scânteie, un *match n*eobosit al celor ce vor putea afla unde se va putea aciuia fluturul de foc ca său' se poată odihni o clipă, al tuturor nevolnicilor, care îl vor putea surprinde într-un moment de deznădejde şi de îndoiala.

Capricios, fantastic, nebun, plin de toane şi da fantazie,

neascultând nicio lege şi niciun obicei» sărind de ici-colo, scânteie azi şi fulger ascuns într-un diamant mâine, fosforescenţă de putregai ieri şi vălvataie ce urcă spre înălţimi într-un capriciul slăbiciune într-un minut şi energie neţărmurită îni tr-altul, seninătate domoală o clipă şi furtună şi ura-i gan umflat în trombă mai târziu, fluid iradiant ca; călătoreşte în subpamântenele curente termale ca să dea putere timpurilor ramolismente, ori chintesenţă de volţi ce stă să străfulgere o biată energie trecă-ltoare, visătorul a ieşit clin nou, s-a răspândiţi şi-a domolit pasul, şi-a pus surdină de catifea în călţămintelor ca să m. i-l audă nimeni şi, o daţi sîi fiind în trompeta de alamă a incendiilor, cu era diări ele lumini pe cască, a împins porţile de în tul nerec şi apărând a zis, parodiind maxima blajini a lui Christ:

„Lăsaţi fărăşele să vie la mine!”…

Mincrra. an IV. nr. 1151, l martie 1912.

— O VICTIMĂ A LUI GUTENBERG

O VICTIMĂ A LUI GUTENBERG Din *Arca lut*} *ce*

„Am fost liber altă dată şi stăpân pe viaţa mea. Am umblat încotro m-au împins capricioşii paşi ai fantaziei şi cum au trecut multe praguri, am trecut şi pe acelea ale multor muzee din străine ţări…

M-am oprit îndelung în faţa ramelor aurite., în care râdeau ancestralele nuduri rămase totuşi tinere prin puterea artei; pietre informe prefăcute în juvaierc am văzut, precum şi. stângace cuţite de silex ce pretindeau a fi cea mai perfecţionată arma pentru omor în alte vremuri. Cu o răbdare ciudata m-am plecat peste tot ce-a ştiut să facă omul. cu o bolnavă bucurie m-am oprit faţă de tot pasul pe care energia acumulată a veacurilor a putut să-l facă spre frumos şi n-am putut trece cu toate acestea fără să nu-mi opresc paşii deopotrivă şi în faţa vitrinelor unde stăteau rânduite, ca o pilda barbara, tot ce-a putut inventa inteligenţa unui tiran ori fan-lazia nejudecată a instinctelor în dauna superiorităţii cu care ne pretindem înzestraţi.

Străvechea roată pe care se arcuia trupul, celui osândit am văzut-o, cătuşele grele ce tot ţineau înlănţuit de un zid până la agonie le-am văzut şi pe

D. ANGKEI

ele, omul de fier în care intra ele vie victima ca în –, tr-un sicriu,

monstruoasele pâlnii prin care se turnai cu de-a sila lichidurile în gura celui însetat de justiţie, mănuşa de piele care udată de apă se strânge; uscându-se pe urmă, înfăşurând tot mai strâns dege tele închise în tăieturile făcute şi umplute cu sare din podul palmei, am văzu i-o şi pe ea şi câu. altele nu le-am văzut, îngrozindu-mă de multele, chinuri îndurate, de nenumăratele lacrimi ce trebuie să fi curs, de nesfârşitele picuri de sânge ce-au stropit desigur dalele de piatră şi s-au scurs pe jgheaburi nevăzute de nimeni, de sfâşietoarele glasuri ce trebuie să se fi ridicat în van, fără ca niciun ecou să le poată răspunde.

Nenumăratele forme ale torturei le-am văzut, f ul-gerătoarea moarte şi aceea care îşi târăşte paşii purtând obezi la picioare, cca. care vine pe nesimţite şi cea care întârzie, viaţa care se stinge într-o flacără bruscă şi aceea pâlpâitoare, deasupra cărei, clin vreme în vreme, se toarnă picătura nemilostivjp de untdelemn şi se apleacă rânjitul bestial al cal? ului spre a putea vedea prelungindu-şi suferinţa a reîncepe agonia.

Pe lângă toate acestea visător am trecut, ca diletant fericit, ce ia din viaţă ce e rău şi ce e bui] ca un omeopat ce ştie virtutea ce doarme într-i anumit număr de pilule şi îşi dozează beatitudinea* Şi cum le-am văzut aceste multe intrând într-un muzeu străvechi, am văzut şi întâile tipare, întâile semne ciudate, sculptate cu răbdare în pătrate de

lemn, întâile figuri ce aveau să facă nenorocirea noastră, a tuturor a, întâile sun? te mute care corespundeau unui anumit desemn, înііiele nonsensuri ce de sine stătătoare nu spuneau nimic şi cari în – vecinăte şi puse la un loc aveau să formeze silabele şi cuvintele care la rândul lor trebuiau să formeze nesfârşita rânduială de fraze. şi goana de perioade a căror victimă era să cad mai târziu.

O carte cu scoarţe străvechi, cu ilustraţii primitive făcute ele mână nesigure şi nedibace, stătea de mărturie acelor vremi nesigure, povestind viaţa unui sfânt pe fiece filă, în josul căreia o legendă de câteva linii istorisea viaţa şi martirul lui. Cu câtă dragoste şi cu câtă pietate s-au aplecat ochii mei pe aceste legende, cu ce emoţie am privit bucăţile de lemn pe care se vedea săpată răzleaţă câte o literă, cu câtă cucernicie m-am ridicat privirile spre portieretul bătrânului

Gutenberg, asemuindu-l şi pe el ca pe ţin sfiit al *Bibliei* lui străvechi.

Vremile acelea, însă au trecut de mult, şi omul stăpân pe viaţa lui s-a schimbat într-un rob, cel ce umbla încotro îl duceau capricioşii paşi ai fantaziei lui arc obezi azi la mână şi poartă povara unui condei pe care trebuie să-l urnească vrând-nevrând, cel ce iubea albul cu patimă, azi a devenit un duşman al lui şi nu poate concepe ca o zi să treacă, iară s-o îndolieze cu nesfârşite semne negre.

Bucăţile de lemn de atunci, primitivele pătrate de stejar pe care se zugrăveau cele douăzeci şi şase de torturi pe care nu le bănuiam, cele douăzeci

D. ANGHEL

şi şase de enigme ce trebuiau să corespundă tuturor simţirilor, minciunilor, patimilor, pretinselor idealuri, abstractelor idei şi josnicelor orgoburi ele mai târziu – puseseră totuşi stăpânire pe mine, căci nimeni nu ştie ce-i viaţa şi nimeni din noi, când este un visător, nu poate şti ce are să ajungă.

Viaţa e o înşirarc de fapte, de întâmplări, de Jir nevăzute ale căror capete le ţine în mână un destin! ce nu are o figură precisă, ce nu corespunde nicil unui nume, contra căruia nu poţi să te revolţi şi k „porunca ciudată a căruia trebuie să te supui.

Neluând drumul drept, adică acela la al cărui capăt se găseşte o diplomă drept recompensă, pentru a putea câştiga o existenţă cinstită, am luat acela pe care l-am găsit ca să nu mor de foame. Aspiraţiile mele, ambiţiilor, visurilor ce le-am avut, ca o apă care scacle nealimentată de izvoare, le-am lăsat şi eu să scadă. Apele cari scad, însă, se reîntorc în soare, eu n-am fost fericit ca ele, şi am ajuns într-o redacţie a unui mare cotidian.

Împrejurul meu acum, în odăi deosebite, la mese mari, prototipul meu înmulţit, cu capul lăsat pe umărul drept, cu un braţ ce face un gest de multe ori, ce seamănă cu o îmbrăţişare, cu un negru lichid dinainte, ce are el însăşi culoarea infernului, cu un instrument ce se termină printr-un vârf ascuţit, ce poate de multe ori fi o armă mai periculoasă decât un pumnal ce ştii să-l mmuieşti, îndoliază albe *ps* „gini, înregistrează veşti ce viu din tot universu înseamnă veşti triste şi veşti bune, înscrie dezasti

sau bucurii, senzaţionale fapte ori indiferente lucruri…

Ca un copac bătrân ce a îndurat tortura anotimpurilor, ce-a crescut dintr-un pământ, unde oarba lege a fatalităţilor a adus o sămmţă şi a aruncat-o, ci a crescut, s-a ridicat spre soare, şi îndurând legea fatală, primeşte pe foile lui deopotrivă nepăsătoare, pulbere ce vine să le acopere, răcoritoarea rouă a nopţii ce cade, fierbinţile ploi ce vin aduse de arşiţi, timpuria brumă ce-o aduce schimbarea temperaturii. Zi cu zi, când a sunat ceasul şi timpul anumit, îşi desface foaia şi-o aruncă vântului, ploilor, soarelui, furtunii, înstelatelor nopţi, drăgostitoarelor raze de lună, palidelor amurguri, ca şi nesigurilor zori, căci niciodată viaţa nu-i aceeaşi şi nu stă pe loc şi nicio minută nu este la fel cu cealaltă.

Nepăsătoare cade foaia care spune un ceas, care a adunat un reflex, care a legănat o minută, care a zmibit unei secunde, singură a luminat o clipă, a fost o veste desprinsă de pe ram şi s-a făcut una cu celelalte ajunse până jos; copacul dimpreună cu ramul ce-au stat multă vreme căucând să înverzească, să înscrie un ram gol cu o umbră viorie de zăpadă, să arunce o galbenă foaie într-o toamnă târzie, să râdă veselă şi verde la soare ori să picure o lacrimă clară într-o noapte cu lună plină de primăvară.

Astfel fac şi eu cu tovarăşii mei la care privesc peste umăr din vreme în vreme, atunci când gândurile ca nişte valuri obosite şi scăzute, nu vor să mai

desemelă izvorul spre zăgaz, ochi anonimi şi goi din care nimeni nu mai priveşte se întâlnesc cu ai mei, rotunde rame din care portretele ce-au stat mult; vreme sunt absente, stau enigmatice în faţa rameloi din care sunt absenţi ochii mei şi atunci mă înspăimânt faţă de neantul pe care-l întâlnesc şi mă în t io de goalele fereşti pe prichiciul cărora nimeni nu se mai. reazemă şi nu mai poate privi viaţa de afar;

Sonerii clare cheamă, jucării prin cari toate ştirill ce circulă în univers vibrează în preajma mea, tel felul de figuri patibulare apar şi dispar întinzânt o notă scrisă pe hârtie, tot felul de telegrame sosesi o nesfârşire de valuri vine să bată şi să se spargă e zidul redacţiei unde

sunt robit.

Fila albă de hârtie, ca un pustiu pe care paşii nici unei caravane nu şi-a însemnat urma, ca vi troian de curând căzut pe care nicio dâră nu şi – scris violetul unei îndrumări, stă înaintea mea şi mă fascinează, şi atunci obosit îmi plec capul vid de gânduri pe umărul drept, pe umărul ce-i începutul braţului ce va însemna turpitudinile mele, şi mă îndrum în pustiu, fac cei dintâi paşi pe alba zăpadă şi urmez înainte privind la tovarăşii mei cari fac acelaşi lucru, îndurând robia coloanelor care se vor acoperi de litere, de negrele semne, de înfiorătoarele ieroglife ce sunt primii paşi după cari se vor lua atâţia, ca să nu meargă nicăiri.

Foi după foi cad, cu inconştienţa copacului le fac să tremure şi să joace în lumină, le las să st veştejească şi să cadă nepăsător lângă trunchiul meu

O VICTIMĂ A LUI GUTENBERG

mă acopăr din nou şi mă fac stufos, joc umbre şi lumini, îmi strâng toată seva cât ţine noaptea, ca să-mi pot hrăni înălţimea, mă uit la trunchi şi îmi spun că degeaba o fac, şi urmez, cu toate acestea, mereu, împrăştiindu-mi pretutindeni foile, pe orice vânt şi pe orice vreme bună, ca un osândit ce sunt! a veşnica şi silnica muncă.

Şi în ceasurile calme, în ceasurile bune când veşti nu sunt, când cataclisme nu se întâmplă, când ambiţiile marilor oameni nu se ciocnesc, când firele telegrafice nu mai vibrează, când orizontala faţă a marelui ocean pe care se înscriu toate valurile nu mai înseamnă nicio vibraţie, atunci îmi aduc aminte de mine, de omul setos de senzaţii, care umbla liber, împins de fantazia lui prin muzee, revăd multele lucruri ce le-am văzut, evoc primitivele semne ale lui Gutenberg. asupra cărora m-am aplecat cu dtâta emoţie, şi nu pot să cred că ele au devenit pentru mine, în adevăr, o tortură.

Minert: *i*, an. IV. nr. i i76, 28 martie 1912.

— Poezii şi proză

D. ANGHEL

ARCA LUI NOE *

Trăind în tulbure vremi şi neştiind ce poate să aducă ziua de

mâine, cum nu ştia Noe înainte de a şi înştiinţat printr-o misivă divină, am privit cu bunăvoinţă pe toţi cei ce mă înconjoară, crezându-i pe toţi de esenţă eternă, ca unii ce erau făptura l lui Dumnezeu.

„Toţi semenii mei, după scripturile învăţate, înfăţişau însăşi făptura şi prototipul supremului creator, reflexul magicei lui oglinzi, gemenii uniformi ai aceluiaşi tipar; creatorul însă, în naivitatea lui primitivă, nu putea şti, nici bănui de teoriile viitoare, de adaptările ce fiecare dintre jucăriile fantaziei lui uriaşe, măturate cu un gest plictisit de pe masa lui de sculptor în infinit, trebuiau să le îndure într-un mod fatal.

Când creezi şi ai fantazie, când mâna ta ia la întâmplare aluatul inform pe care degetele îl mode –, leză şi asupra căruia puterea ta va sufla cu bunăvoinţă viaţa, nu e cu putinţă să nu te contrazici. Poate fi cineva sigur să creeze o operă perfectă, când multele forme îl cheamă, graba aceea care te

— Prefaţă la noul volum cu acelaşi titlu (n.a.).

ARCA LUI NOE

mână de a scoate din haos umbra, a tăia un contur şi a-l trimite apoi ca să-ţi faci loc pentru a tăia o altă bucată de umbră şi a-i da drumul în univers ca să urmeze pe cealaltă, poţi să fii sigur că-i va semăna?

Migala, modelarea lentă şi continuă, dezmierdarea mânei care alunecă, pipăieşte, trece, ca să revie din nou şi să se încredinţeze de conturul concretizat, cere linişte, închipuieşte neputinţa, valorează uniformitatea, stigmatizează lipsa de fantazie, presupune oboseala cronică şi teama de a întinde mâna în nevăzut şi de a scoate altă formă în faţa căreia va sta singur îngrozit, dar în faţa căreia se va bucura veşnic ca de o nouă naştere, ca de o nouă germinaţie ajunsă, ca de o nouă eflorescentă. Din toate creaţiile acestea dibuite, din formele ce poate au păcătuit întrucâtva faţă de divinitate, din slăbiciunile şi neajunsurile unora, din fragmentele perfecte şi neasemuite ale altora se va alcătui mâine prototipul, se va ajunge idealul, se va crea chintesenţa.

Supremul sculptor, printr-o idee prea mare de sine, dreaptă poate, ca un bun burghez, ce după o masă copioasă se joacă cu miezul

de pâine rămas, cătând să-şi facă chipul lui, aşa a făcut şi el. Aluatul însă, modelat şi aruncat de pe faţa albă de masă, a căzut în noroaie şi s-a murdărit, s-a îmbibat de tot ce întâmplarea a sporit cursul şuvoaielor în care a căzut şi a ajuns de nerecunoscut.

Multele şi diversele efigii ale celui ce simţea nevoia să creeze, au umplut lumea şi, date în lături de

pe masa lui de sculptor ca să facă loc altora, au căzut şi s-au rosogolit pretutindeni, căci aripi se vede că nu i-a venit în gând să facă decât târziu, pentru anumiţi privilegiaţi, ca să poată zbura şi să *nu* cadă în noroaie. Şi aşa fiind, într-o zi când inspiraţia se vede că-l părăsise, s-a aplecat pe marginea ferestrei atelierului său, de unde începe abisul: albastru, ca să vadă ce mai fac acei pe care îi alcătuise după prototipul divinei lui fiinţi. Şi albastra oglindă, nemărginita faţă senină pe care n-o încape nicio ramă, nu i-a mai trimis reflexul lui însuşi şi multul bătrân s-a văzut cu mirare deformat şi întors de cum se răspândise, schimbat la f am – la suflet de cum voise să se perpetueze, cu totul fel decât fărâmiturile căzute, decât marele aluat e şi rumenit la focul divinei lui inspiraţii.

Unul singur, ce parcă mai păstrase încă pecetea bizarei lui progenituri, îi mai atrase privirea şi atunci, într-un ciudat orgoliu sau poate din lene de creator, se hotărî să distrugă ceea ce crease şi să păstreze numai ceea ce credea el că măcar pe departe mai păstrează întâile însuşiri cu care el le înzestrase.

Ca un biet poet însă, ce-şi răsfoieşte opera lui „voind să facă o selecţie, şi nu se îndură, găsind ier o imagine fericită, colo o scăpărare ce-i mai amin –, teste încă visurile lui juvenile, încordarea lui, viziunile fulgurante ce i-au trecut odată prin minte, slăbiciunile de visător orgolios, toate aplecările şi simpatiile ce le-a avut, a început să se înduioşeze şi nu s-a mai îndurat să distrugă, cum nu se îndura.

bietul bard să rupă o filă în care şi-a concretizat un vis, o albă fila pentru care a cheltuit o neagră noapte inutilă.

Toată opera lui oricum vorbea, chezăşuia de marele lui talent, de inspiraţiile lui, păstra încă reflexul fiinţei lui divine şi a o distruge singur însemna a se distruge pe el. Şi o milă nesfârşita atunci îl cuprinse, văzând în orice semen un copil, denaturat poate, dar totuşi era un copil, şi pe care dacă l-ar fi distrus ar fi însemnat să se distrugă pe el însuşi.

O pildă era de-ajuns, şi atunci a hotărât să dea o pilda numai, să inventeze un sistem pedagogic, o represiune în masă, însărcinând pe singurul pă mântean ce mai păstra caracteristica lui, s-o aducă la îndeplinire.

Şi astfel, Noe, întâiul armator al vremurilor, primi comanda unui titanic *şleamer* ce avea să înfrunte surplusul imenselor rezervorii de lichiduri neîntrebuinţate pe care le deţinea cel înalt şi cu care se hotărâse să duşeze patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi biata omenire. Un *steamer* însă, în care să încapă reprezentantele tuturor specimenelor pe care le crease Dumnezeu, nu se face cu una cu două, tot astfel după cum nu se face un *Magnum etimologicum* al unei naţii, de azi pe mână.

Concesia luată, o sută de ani n-au mai contenit Zgomotele de ciocane şi gemetele de ferăstraie în şantierele practicului Noe, dar cum toate au un

D. ANGHEL, sfârşit şi centenarul se împlinise, armatorul trebui să-şi scoată din ciocuri minunea în care avea să îmbarce multiplele dihănii ale marelui Barnum. Cu zgomot, pe grelele şine povârnite, cu albele pânze spânzurate pe o pădure de catarge, ca un leviatan mirat în faţa imensităţilor mişcătoare, jucăria de lemn, de funii, de macarale, uriaşul leagăn îmbăiat în gudron şi înfăşurat în lanţuri, întâiul Ahasver ce avea să rătăcească, fără să poată arunca nicio ancoră în adâncuri, ciudata coajă de nucă ce avea să plutească peste un abis în voia valurilor şi uraga-nurilor, primul vas-fantomă ce era menit să se coboare din creste în adâncuri ca să se urce în cârca altor creste fără să mai poată întâlni nicio radă, niciun port, niciun golf prielnic, ce avea să umble necălăuzit de niciun far decât imensul ochi în care se strâng toate luminile, purtând ca un steag lângă proră alba barbă resfirată de vânturi a bătrânului concesionar; înfruntă, în sfârşit, suprafaţa lichidă

şi porni fără busolă şi fără harta în care stă zugrăvită roza vânturilor, la întâmplare, în voia lui

Dumnezeu.

Un Babei de glasuri urcă, un *Volapiick* neînchiş-puit îşi amestecă sonorităţile, un Esperanto fără pereche trezi tăcerea înfricoşată ce predomneşte înaintea furtunilor. Ce avea să se întâmple cu ele, unde mergea acest norod select, prin ce întâmplare ciudată se găsise pe bordul aceluiaşi transatlantic multiplele fiinţe venite de la Răsărit şi din Apus, trăite în galbenul nisipurilor ori în negrele păduri virgine, în înaltul necuprinsului şi albastrului e*” 1”.

ARCA LUI NOB 215

Dedesubt, imensa căldare îşi fierbea lichidul în clocote, clăbuci ca deasupra unui uncrop forfoteau ridicându-se, tulburi şi nisipoase valuri se ridicau-răspândindu-şi spuma lor murdară, voind să arate parcă ce negre sedimente fierb la fund; iar de sus, *de* sub imensul coviltir boltit, tot ceea ce supsese. gura arsă de sete a lacomului soare, ce după o mare indigestie, recădea din nou în cascadă, curgea ca din orificiul unui uriaş ce ar fi băut nemăsurat într-un ospăţ, proptit pe arcadele cerului şi se revărsa tumultuos ca din prisosul unui roman ce şi-ar fi pus degetul în fundul gâtlejului aplecat pe vomi-toriu, grăbit, şi gelos de cei răzemaţi pe un cot pe circularele divane, care ospătau înainte, beţi şi cu ochii licăritori înălţaţi spre braţele molatec arcate ale sclavilor ce ridicau amfora ca să umple cupele până la vârf cu alba spumă ce-o dă deopotrivă atât roşul de sânge cât şi galbănul de chilimbar al vinului îndelung adăpostit în umbra hrubelor.

Voios *five-o-clock iil* de bestii porni, cu zâmbete albe ele dinţi ori cu sclipiri de simandicoase coarne, cu licăritoare stele aprinse în lumina unui fulger pe copite ori cu luminoase scântei divine în ochi, ieşite din compartimentele lor şi adunate pe punte ca nişte voiajori ce stau să-şi ia adio de la cei rămaşi pe ţărm, porni alaiul de privilegiaţi.

Ce era această chintesenţă de bestii, ce reprezintă această somatoză închisă într-o cutie şubredă de lemn purtând marca aceluiaşi concesionar, spre care ţel mergea internaţionala aceasta ce nu putea fi pusă

D. ANGHEL

la acelaşi diapazon, ce era acest tamazlâc de ginte eteroclite, dinte şi corn, copită şi unghie, gură ţi ventuză, gheară şi periferii catifelate, glas şi răget, instinct şi inteligenţă, candoare şi brutalitate; cu ce văpseli era zugrăvit pavilionul lor alcătuit din penele ce purtau toate culorile curcubeielor şi nuanţele tuturor blănurilor?…

Ce era această chintesenţă de bestii urcate în şubreda cutie de lemn? Voi răspunde că era însăşi multipla fiinţă a creatorului manifestata sub diverse forme. Ce era acest tamazlâc eteroclit, alcătuit din dinte şi corn, copită şi unghie? Voi spune că erau diversele manifestaţii ale aceleiaşi fiinţi care, oricrt de perfectă ar fi, nu poate fi niciodată unitară. Spre care ţel mergea internaţionala aceasta ce nu putea fi pusă la acelaşi diapazon? Vă voi mărturisi că nu ştiu nici eu, după cum nu ştia nici acela care le crease.

Ele însă au supravieţuit şi au acostat fericite. Negru semn ele doliu, neagra zdreanţă purtată de furtună a întins corbul plutind prin neguri şi s-a tot dus fără să se întoarne înapoi. Albe aripi imaculate a desfăcut porumbul, ca o năframă a fluturat prin răzvrătitul uragan, semn imaculat a stăruit o clipă între două abisuri, fulg sclipitor s-a făcut «îicşorat de depărtări, scânteie diafană a jucat, ca un pic de spumă zvârlit de valuri deasupra uriaşelor creste, ca prefăcut clin nou semteie, jucător pic de spumă, fluturătoare năframă şi albă treflă de Iu-ABCA LUI NOE 217

mină, să reapară ducând înflorită ramură de măslin ce anunţă împăcarea.

Sub o imensă arcadă făcută din şapte culori, ca sub un uriaş tunel boltit în negrul întuneric al cerurilor, legănata arcă trecu în manifestaţiile de bucurie ale ciudatului norod.

Cu răzvrătiri, cu şiretenii, cu iscusinţi, cu ascunzişuri, cu multele lor porniri şi cu inconştienta lor aplecare spre a se multiplica, cu toate variaţiile ce se pot face la nesfârşit asupra celor două eterne teme, ce se cheamă bun şi rău, Dumnezeu coborî din nou pe pământ cu vasta lui turmă de bestii şi le lăsă să se multiplice şi să reprezinte faţa lui divină.

Ele au stăruit şi s-au selecţionat, s-au îndepărtat una de alta şi s-au adaptat diferitelor medii, şi-au stins lumina ochilor ca să nu mai vadă soarele, prefăcându-se cârtiţe şi călătorind sub pământ, şi-au

exagerat personalitatea ridicându-şi gâtul deasupra arborilor şi ascunzându-şi numele lui Dumnezeu sub pseudonimul de girafă, s-au strâns în muşuroaie ori s-au răzleţit în pustiuri, au întins aripi să se înalţe în albastru, ori s-au coborât din adâncurile nebănuite, aprinzându-şi un far luminos deasupra orificiului veşnic căscat ca să înghită o pradă, s-au făcut mlădioase, şerpuitoare alge, ori monstruoase balene ce aruncă necontenite clisme văzduhului când li se urăşte cu imensitatea infertilă a singurătăţilor în care trăiesc, meduze ce mai poartă în gelatinosul lor trup reflexul curcubeului primitiv, ramificată şi tentaculară caracatiţă i-a plăcut să fie, ori neagră

D. ÎNGHEŢ, sepie ce aruncă un nour de cerneală în limpezimile în care se reflectează cerul, s-a transformat, precum şi în fiinţa mea neliniştită şi ciudată, i-a plăcut să se manifeste spre deznădejdea mulţilor mei semeni.

Sepie şi pe mine m-ai făcut, o! mult fantazistu ’e creator, într-un nour de cerneală m-ai osândit să trăiesc şi să te reprezint pe tine cu o pată, cu un stigmat, cu o urmă, cu o nesfârşită dâră de slove, de puncte şi linii, de exclamaţii şi întrebări pe oriunde trec, m-au făcut să-ţi însămn calea, într-un strop de cerneală aţi oglindeşti fiinţa ta în mine, într-unj nesfârşit ocean de hârtie boţit şi zbuciumat în valuri, făcut din creste ascuţite şi din adâncuri umbrite de patimi; m-ai osândit să plutesc, spre o arcada luminoasă făcută din şapte culori mi-ai făgăduij să trec când se va potoli uraganul care mă zbuciuma şi eu m-am supus ţie… Albă şi şubredă arcă din virgine foi mi-am făcut, deasupra cărora mi-arr împlântat ca un catarg condeiul…

Neagră şi întristată ca o funebră zdreanţă dd doliu pornească dar întristarea şi îndoiala mea ca [să caute un tărâm şi să nu se mai întoarcă înapoi alb şi imaculat ca zăpada, precum a pornit porumJ bul, ieie-şi zborul bietul meu suflet şi întoarcă-st înapoi de va fi cu putinţă cu verdea ramură măslin spre arca ce-o îmbarc acuma şi scoate-o la un liman fericit…

Iar de nu se poate toate acestea şi arca ce mi-ar alcătuit-o ca să scap de naufragiu multele speţă create de tine, o, Doamne., ca un val obosit ce

ARCA LUI NOE

sfarmă de ţărm aruncă şi volumul acesta şi crede că cel ce e un reflex al tău şi-a căutat de multe ori să ridiculizeze divina ta esenţă, nu se va întrista şi ca un alt copil răzvrătit ce l-ai creat într-un moment de demenţă va repeta şi el după pilda lui, neputând să-şi mai împace supuşii asupra cărora era menit să împărtăşească: „*După mine potopul*”!

Flacăra, an. I, nr. 25, 7 aprilie 1912.

D. ANGÎ

LUI OCTAVIAN *GOGA*

Am fost o grămadă pornită sub acelaşi steag. *Am* schimbat de steaguri şi ne-am răzleţit, în taberi ne-am strâns din nou, baricade de hârtie am înalţii şi am schimbat de taberi, precum am schimbat şi de baricade. Duşmanii de ieri, am redevenit prieten: „Prietenii de ieri, suntem astăzi duşmani. Stropul Jj venin căutat cu îndârjire pentru a fi picurat în rana pe care i-o cunoşteai potrivnicului, lacrimă ele înduioşare s-a prefăcut şi spinul ce-l ţineai la înciemâna. În prinos de floare şi în vorbe de părere de rău.

Grămada s-a răzleţit, fiecare căutându-şi drumul. Cel ce-a slujit un steag a căutat să-şi arboreze culorile lui proprii şi să şi-l apere singur. Bunul «i răul din fiecare a căutat să se cearnă şi sita iic-căruia a prins să împrăştie pentru el lamura sufletului lui, roditoare plăpândă în care avea să înflorească propria lui floare.

În paginile multe ce le-a scris fiecare şi le-a împrăştiat la cele patru vânturi e viaţa noastră, cu toate patimile ei, cu toate efemerele iubiri şi trecătoarea ură ce poţi s-o resimţi în momentele tulburi; când judecata nu e stăpână pe porniri…

ti;! OCTAVIAN GOGA 221

O fatalitate schimbă şi preface ordinea lucrurilor şi ori că t ai spune tu şi te-ai apăra, prietenul meu, Oti vei putea face un pas ce nu e hotărât dinainte de alte voinţe şi de alte puteri oarbe de care nu ne putem da seama, dar pe care simţurile mele le presimt-Tu ai entuziasmul luptelor imediate, simţi încă vălmăşagul în care te zbaţi, îmbătarea sângelui care fierbe, crezi în curentele ce le vei putea porni şi zăgăzui încotro energia ta primordială vrea să lemne: „crezi şi nu simţi rănile multe care te sângeră, precum nu simte în focul luptei

soldatul glonţul care l-a lovit şi merge spre moarte drept, rigid şi iluminat, cu picioarele ţapene înfipte în scări, spre moartea care-şi ţine deschisă giulgiul funerar la o cotitură de cărare sau la o margine de şanţ.

Tu vrei să lupţi şi nu vrei să înţelegi că eşti im visător, tu vrei să biruieşti şi nu-ţi dai seamă că nu-i acelaşi lucru să-ncaleci un Duclpal sau să ca-valcadezi pe un Pegas. La ce bun să mergi înarmat până în dinţi, tare de convingerea ta, încrezător în aureola pe care o porţi, bizuit pe zalele pe care ţi le-a hărăzit cinstea, când tu uiţi că eşti un visător şi că cvadrupedul pe care te-ai aruncat are şi din sângele celui dintâi şi din celui de-al doilea, că dacă o parte din el îşi umflă nările în vânt când simte praful de puşcă, ori nechează când aude glasul strident al trâmbiţei. având şi din sângele celuilalt, se va opri visător şi va ezita să pască o floare ce poartă culorile curcubeului pe ea şi pe care întâmplarea a

D. ANGHEL

odrăslit-o în imensul şi monotonul Ian al ierburilor, unde fiecare fir e la fel.

Tu uiţi că în timp ce Pegasul tău îşi va strânge aripile şi va sta minunat în faţa unei flori, cei ce te pândesc vor putea să-şi arunce săgeţile şi să caute să te doboare. Oprit în faţa unui izvor în care cerul se restrânge, atras de o mireasmă ce călătoreşte dincolo de anotimpul care a dezlănţuit-o, chemat spre miragiurile pe care le zugrăveşte uneori soarele în zări, tu nu-ţi dai seama că cvadrupedul tău trebuie să fie un Duclpal şi nu un Pegas, tu nu pricepi că în multele privelişti pe care spiritul ciudat al naturii, ori practicul spirit al oamenilor le seamănă, a pus şi siluete de mori cu braţele întinse pe coline şi că Ducipal şi Pegas poate deveni o simplă Rosinantă în faţa acelui aspect neaşteptat.

La ce bun suliţa ori tolba de săgeţi, când Orfeu a purtat o harfă şi a ştiut să înduioşeze multele bestii, de ce uiţi tu că puterea cântecului e suverană şi că dacă stâncile, florile şi bestiile rămâneau fermecate la vibrarea orficelor strune, cei ce te înconjoară n-ar putea rămâne şi ei!

De ce nu înţelegi că atunci când vei fi sătul de murdăriile ce caută să le arunce fiecare asupra ta, de multe vorbe goale care se ridică

în aer şi se sparg ca nişte băşici de săpun de toată grămada, ce te înconjoară şi cu care n-ai nimic de comun decât lutul, te vei simţi singur precum ne simţim fiecare dintre noi astăzi, ce ne-am grupat odinioară, şi te va prinde un clor neînchipuit de tine şi de muza ta

LUI OCTAVIAN GOGA 223

pe care vei porni s-o cauţi pe un alt tărâm, ca Orfeu pe Euriclice.

Singuri rămânem pretutindeni, prieteni buni, noi visătorii, singuri suntem pe pământ şi în cer pentru că sufletul nostru e altfel alcătuit şi mulţimea nu ne este prielnică.

Menadele te aşteaptă şi crede că orice vei face, un destin fatidic ne cârmtiicete; şi dacă va fi să fii odată sfârşit de bestii, lira ta singură va mai pluti şi va mai vibra ca lira miticului Orfeu pe valurile Hebrului. Baricadele de hârtie se vor dărâma cu tine şi singur cu steagul tău vei merge, satul de taberi, să-l împlânţi la urma urmei în inima ta, singura redută sfântă şi demnă de apărat.

Frumos e idealul tău, şi eu cred în el, dar harfa e cle-ajuns şi singurătatea prielnică. Duşmanii de ieri pot să-ţi redevie prieteni, precum prietenii ele ieri pot să-ţi devie mai târau duşmani; stropul de venin pe care l-ai căutat cu îndârjire ca să-l picuri în rana potrivnicului, lacrimă de înduioşare se poate preface; spinul ce-l ţineai la îndemână, în prinos de floare şi în vorbe de părere de rău; şi când toate aceste se pot întâmpla, de ce nu ţi-aş scrie aceste rânduri şi de ce nu le-ai citi tu cu înduioşare când îţi vin de la un prieten?…

Seara, an. III, nr. 844, 23 mai 1912.

H. ANGHEC

TOVARĂŞII Din *A-ifd lui N*

Era odată un doctor, o trăsură veche, doi cai J ară culoare hotărâtă şi un vizitiu bătrân… Zic aşa, pea-iru că sunt anumite fiinţe pe care nu ţi le poţi închipui decât ca o pluralitate. Ei singuri nu există, pentru că cer o întregire, ei trebuie să se îngemăneze ca să poată fi, trebuie să-şi întovărăşească pe alţii ca să fie siguri că sunt cineva.

Era deci un doctor plus toate derivatele l-ai – i ci de douăzeci de ani stăpâneau un oraş.

La anumite ceasuri se trezeau cu toţii, pii, iad prin opt ochi somnoroşi lumina, tot atâtea fald se deschideau formând un uriaş

căscat, diferite ca* bustibile înghiţeau fiecare şi apoi ciudată. maşina alcătuită se punea în mişcare. Cmd începuseră tovărăşia asta nu erau ca astăzi; doctorul era bruni vizitiul blond, iar bidivii? suri, şi uitam să spun că şi adecvata trăsură la care erau înhămaţi cu toţii, pe vremea ceea, era solidă, strălucitoare şi juca uşoară şi legănată pe cele mai flexibile arcuri ce e pot visa.

— Prima apariţie sub titlul *Doctorul*, *trăsura*, *vizitiul* – *M* în *Mincrra*, an. III, ar. 1074, 12 decembrie 1911.

TOVARĂŞII 225

Şi cum erau deosebiţi la înfăţişare, tot astfel erau şi la suflet, când pentru întâia dată – zveltul bici cu şfichiul lui sonor de mătase, înflorit ca un canaf de spumă, vestise cetăţenilor paşnicului oraş că le-a sosit un nou emul al lui Hipocrat.

Guraliv şi vesel era cel ce ţinea locul de cinste pe perinele moi ale trăsurii, ca unul ce nu avea încă niciun cadavru pe conştiinţă, niciun avort la pasivul lui, nicio epidemie rău combătută care să-i mustre cugetul. O vervă necurmată îl făcea în exuberanţa lui tinerească să cugete la fiece pas cu bunăvoinţă despre oameni şi despre lucruri.

Saluturi respectuoase de moştenitori nu-l! întâmpinaseră încă, marşurile funebre ce întovărăşesc de obicei răposaţii n-aveau de ce să-l tulbure şi cum neagra culoare a doliului era încă pentru el ca şi ori şi ce altă culoare, nu putea înţelege cum cel cemasca de-a pururi orizontul ca un paravan şi din a cărui fiinţă nu vedea decât partea pe care o întoarce câirul când e supărat, poate sta aşa mut, de filosof şi nepăsător la nenumăratele aspecte ale vieţei asupra cărora el îi atrăgea luare aminte…

Blondul vizitiu din înălţimea lui găsea, se vede, faşă, mai demnă de luare aminte tovărăşia celor ce-i precedau decât a celui dindărătul lui. Era şi firesc de altfel să fie o legătură mai apropiată, căci ca „unul ce ţinea hăţurile în mână, mi putea fi decât o prelungire a dobitoacelor…

Albele cvatrupede şi ele aveau pe atunci o personalitate destul de făţişă şi greu se puneau la pas

D. ÎNGHEŢ.

neînţelegând încă sfânta problemă a tovărăşiei şi nefiind destul de precoci sau încercaţi, ca să ştie că în unire stă puterea.

Erau simpatici oricum, aşa, cu toţii, şi vechiul oraş cu căsuţele lui strânse, una lângă alta, sub streşinile cărora se aciuiază atât de puţine bucurii şi aşa de mari dureri, căuta să se deprindă parcă, zicându-şi şi noi am avut un ieri, am strălucit frumoase şi nouă la soare, am găsit alăturea pe altele mai vechi decât noi, dar anii mulţi, zăpezile şi soarele ne-au prefăcut una şi ne-au dat aproape aceeaşi faţă, streşinile noastre acum picură aceleaşi lacrimi şi ferestrele deschise spre drum privesc aceeaşi viaţă…

Drumul printre ele, ca un râu liniştit, curgea drept, cotea, se umplea de umbre pe unde-şi întindeau pomii frunzarele deasupra zăplazelor, se lui mina din nou mai încolo, se revărsa într-o piaţ; şi apoi îşi relua cursul în linii drepte sau zigzagur ca să ducă aceeaşi trecători o bucată de vreme, să schimbe la faţă apoi, să le îngreueze pasul, să-i duc până la o poartă de unde nu se mai întoarce nimer înapoi şi să izvorască mereu alţii…

Şi pe cursul acesta au trecut şi ei, doctorul, trz sura, vizitiul şi caii; s-au oprit azi aci, sub umbrari! unor pomi a adăstat trăsura, vioi a sunat un clopoţel, din ce în ce mai grăbit a înnegrit Hipocratul o reţetă şi râul alb al drumului l-a oprit la altă casă, de unde l-a luat şi l-a mânat aiurea spre alte dureri, ca să-l readucă iarăşi de-a lungul zilelor şi al anilor sub aceleaşi streşini ca să împrăştie o fărâmitură ele

nădejde cu câteva slove negre ori cu o vorbă îngăimată în pripă.

Suri fusese caii, brun stăpânul, blond vizitiul şi chipeşă. trăsura; liniştitele case însă care-şi aduceau aminte şi aveau acuma aproape toate aceeaşi faţă, priveau cu duioşie la pluralitatea aceasta ce începea şi ea încet-încet să se identifice după atâta vreme. Grămadă curseseră anii, neagra estompă a morţii îndoliase multe case, epidemii nenumărate dăruise moşteniri neaşteptate, mii de reţete semnase acuma mâna acelui ce acum douăzeci de ani nu-şi pusele încă iscălitura sub niciun decret de moarte…

Ca o pacientă rău îngrijită ce nu mai are nicio nădejde de scăpare, gemea acum trăsura, pe arcurile ei obosite; tăcut, îngândurat şi fără vervă privea cel de pe perinile ce-şi pierdeau câlţii, la paravanul viu ce-i acoperea orizontul de atâta vreme; nepăsător şi hursuz cel ce

stăpânea poziţia cea mai înaltă mâna bietele cvatrupede care înţeleseseră în sfârşit ce înseamnă a merge în unire şi de a-şi mişca în cadenţă pasul…

Al lor era oraşul de mult, precum de mult şi ei ai oraşului. Din moarte şi din viaţă se urzise trecutul, din mii şi mii de reţete, puse una peste alta, crescuse păturile zilelor şi casele aveau acum toate aceeaşi poveste, care începea aşa:

Era odată un doctor, sau mai bine nu – era odată un doctor, o trăsură veche, doi cai şi un vizitiu bătrân… Cum fuseseră ci înainte nu-şi mai aduceau aminte tihnitele case, dar atâta ştiau că

13*

D. ANGHEL

acum albi erau caii, bătrân vizitiul, nins de ani doctorul şi că toţi treceau înhămaţi la aceeaşi veche trăsură, asemuindu-se aşa de bine, încă. t parcă făceau o singură şi nedespărţită fiinţă cu opt ochi ce aveai: să se stingă şi ei într-o zi, sătuli ele atââea suferinţe şi nemernicii pe care le-au văzut cât au trăit.

Ihi: *l*; *aljuiica româna*, an. II, nr. 11, Tioiembrie 1Ş12.

ZI DE SĂRBĂTOARE

ZI DE SĂRBĂTOARE*

Din arca lui Noc

Eu credeam că numai pe mine mă întristează nourii şi că numai eu sunt trist când nu se arată soarele, şi nu bănuiam că cele ce mă înconjurau, lucruri ori dihănii, sunt aplecate şi ele spre un pesimism ciudat, când cerul se întunecă şi *e* vreme de ploaie.

Găini şi raţe, îngâmfaţi cocoşi şi claponi cu arcuite pene pestriţe, picheriţe, precum şi emfatici şi irascibili curcani trăiau într-o deplina frăţie în curtea mea, în afară de puţinii imaculaţi porci şi alte multe lighioane. Pe streşeni, lumea celor mai sus cu o treaptă, porumbeii de-a pururi amorezaţi şi în neastâmpăr, schimbând după plac orizontul cu o bătaie de aripă, nu m-au făcut să cred niciodată că au melancoliile lor, şi singurul, poate, care-mi da de bănuit în această republică al cărei preşedinte eram de drept, era numai păunul văduv, care, neavând cui să-şi arate strălucirile şi podoabele, tânjea şi procesia în graiul lui strident ele câte ori avea prilejul să-şi arate vrerile.

— Prima apariţie sub titlul *Kermessa*, în *Minerm*, an. IV, nr. 122*5, 16* mai 1912.

D. ANGHEIJ

Soarele, însă, de o bucată de vreme călătorea, se vede, aiurea şi uitase de lumea noastră.

Picuri mari de ploaie cădeau necontenit şi tot ce era alb purta acum o pată. Lunecând pe pământul hlisos, raţele se clătinau disperate, cu penele ude; cocoşul părea mai mărunt la trup şi nu mai avea parcă trecere în ochii supuselor, livid㠠era guşa curcanilor ca şi cum un început de cangrenă ar fi pus stăpânire pe dânsa, plouate în adevăratul sens al cuvântului erau găinile – şi nu ştiu cum se făcea că până şi porcul, care orişicum se găsea în elementul lui cel mai natural, devenise şi el melancolic.

Aşezat pe căpătâie, lângă uşa pivniţei, singur un butoi în rotunzimea lui cercuită, părea vesel ştiind poate că, oricât de întuneric e afară pe ziua aceasta, ploioasă, tot mai întuneric trebuie să fie înăuntru, în întunecimile hrubei. Singur el stătea, cercuit în fier, ca un Prometeu şi nu era trist căci închidea veselia într-însul. Lichidul roş ce-l avea în pântece, îl predispunea la vesele gânduri, într-o perpetuă stare de echilibru, căci el cap, pentru a putea fi ameţit, nu are, precum nici pe picioare nu se sprijină. Visa cu beatitudine şi cu dispreţ la ginta aceasta pe care apa o adusese la starea aceea de decepţionism în care se găsea. Divinul alcool din el îi dădea toate visurile, soarele ce nu mai lucea pentru nimeni, el îl avea lichefiat în sânul lui şi deci eclipsă pentru dânsul nu era cu putinţă. Ar fi manifestat veselia ce-o resimţea, şi ar fi împărtăşit-o tovarăşilor lui de curte, clar gura îi era încătuşată

de un cep şi, aşa fiind, îşi păstra vrând nevrând gândurile pentru el, s tind enigmatic în faţa acestei zile fără soare.

Legănate, raţele treceau pe lângă el, stropindu-l cu noroi; dispreţuitor, resfirându-şi udul evantai, îl săgeta păunul; răzând pământul cu o aripă murdară, trecea curcanul; prostite de atâta beatitudine, căutau la el găinile cu ochiul lor mic sub pleoapa lăsată; cenuşii şi anonime, ca ziua de afară, îi întorceau spatele picheriţele şi melancolia mai neagră şi mai adâncă urma să domnească peste această

republică ce o stăpânea.

Murdar ca însuşi noroiul, porcul, însă, singur era optimist. Cu râtul lui roş el scurma ici-colo şi nu-şi pierdea nădejdea; spre soare nu cată căci îi era indiferent, dar ca unul ce avea spirit de investigaţie, îşi urmă explorațiile până ce ajunse în faţa butoiului şi se opri ca Oedip în faţa unei enigme. Tăcut şi filosofic îi făcu ocolul, mirosi îndelung cu râtul lui roz, temeinic îşi ţinu infima coadă întoarsă în semn de întrebare şi, apoi, fie prin voinţă, fie dintr-o imperioasă necesitate, oprit în faţa cepului, ce era singurul punct reliefat din atâtea rotunzimi, începu să se scarpine.

Cu voluptate, găsindu-şi poate o alinare multiplilor paraziţi ce trăiau pe socoteala lui, îşi urmă mişcarea recidivă cu disperare, urmă cu paroxism şi iată că cepul, oricât era el de lemn, până la sfârşit nu rămase insensibil dezmierdărilor ce acest îndră D. ANGHEL

gosâii străin venea să i le manifeste – şi, cedând, ieşi ca un pumnal dintr-o rană, într-o explozie de sânge roş, făcându-l să se dea cu câţiva paşi înapoi şi să privească cu urechile pleoştite la isprava ce făcuse. Viu însă, generosul sânge ieşi gâlgâind din izvor, se împrăştia pe pământ, în meandre, alunecă printre surcelele şi penele împrăştiate, se despleti: în şuviţe şi, cu un murmur domolit, se răspândi în J toată curtea, umplând de miros cuprinsul şi punânda în mişcare toată lumea măruntă de aripi, ele coarnei şi de copite, ce tânjea după soare în ziua ceea!

ploioasă.

Ceva nou se petrecea, în sfârşit; o f în tină abundentă de veselie curgea dezrobită de un rât, un elixir în care soarele îşi lichefiase puterea robită în cercuri şi doage de fier, izvora cu dărnicie, ca la o nuntă mare a cine ştie cărui împărat.

Şi atunci, după ce gustă porcul îndelung şi lacom, îşi umflă şi curcanul cangrenată guşă ca să soarbă, şi la fel făcu şi plouatul cocoş şi multele găini, şi tristele şi plângătoarele picheriţe, precum şi tot norodul ce umplea curtea.

Ca în Kermessele flamande zugrăvite de Rubens şi de Tenier, o veselie uriaşă şi bizara se dezlănţui, tot soiul de glasuri înţiglate umplură aerul, tot felul de behăituri anormale, ele trâmbiţări ieşite clin

gamă, de cotcodăciri neobişnuite, de furioase nechezaturi se înfrăţiră ridicându-se în tămbăiau. Veleităţi neaşteptate se treziră. Aripi ce nu se ridicaseră niciodată de la pământ, năzuiră spre cer.

ZI DE SĂRBĂTOARE

mândrii ce nu consimţise niciodată să se înjosească, se vulgarizau, patricianul păun cu egreta lui de pietre scumpe pe creştet fraterniza cu domestica gintă laolaltă, cocoşul îşi pierduse tot imperiul şi se clătina ca un sultan decrepit în faţa cadânelor lui nedumerite.

Cineva ascuns, un spirit glumeţ, într-o toană bună, părea că găsise mijlocul să le suprime tuturor centrul de gravitate; astfel se cumpăneau cu toţii, lunecând pe pământul hlisos, dând unii peste alţii, căzând şi ridicându-se, până ce într-un târziu, ca subt varga unui vrăjitor, adormiră, care încotro pe unde i-a apucat somnul.

Singur, aşezat pe căpătâie, lângă uşa pimmţei, butoiul urma să murmure gălgâindu-şi veselia, strecurându-şi divinul elixir în nenumărate meandre şi şuviţe, lunecând printre surcelele şi penele împrăştiate, nepăsător de veselia ce răspândise şi la care singur nu lua parte, ca un filosof pântecos ce era.

România ilustrată, an. IX, nr. 3 – 4, decembrie 1912-ianuarie 1913.

POSTFAŢA

Dimitrie Anghel avea un temperament hamledan: era violent şi melancolic, încă de la o vârstă fragedă, visarea devenise îndeletnicirea lui principală. Fraţii mai mari povestesc că în faimoasa grădină a conacului de la Cornești, unde s-a născut şi a petrecut anii primei copilării, viitorul poet avea colţurile lui singuratice în care îi plăcea să se ascundă şi să viseze.

Reveria îndepărtează de la acţiune, căci, aşa cum spune Hamlet, sub raza slabă a gândului păleşte firescul chip al hotărârii. Melancolia este făcută din ezitare. De aceea acţiunea temperamentelor melancolice nu poate fi decât violentă şi distrugătoare: este reversul exploziv al unei îndelungi inhibiţii.

Dimitrie Anghel era croit clin stofa prinţilor melancolici care atunci când se hotărăsc să treacă la acţiune provoacă mari tragedii. Viaţa lui ne-a demonstrat-o. A dus traiul unui estet rafinat, iubitor de

frumuseţi gratuite ca florile, s-a ţinut de o parte de ambiţiile vulgare ale parvenirii şi arivismului şi în loc să lupte pentru bani sau putere, şi-a petrecut vremea msditând asupra vremelniciei întocmirilor omeneşti, asupra curgeţii ireversibile a timpului, asupra farmecului amintirilor, asupra decorului mereu schimbător al naturii. La furie era însă teribil. Provoca la duel, râvnea satisfacţii sângeroase, ar fi străpuns ca Hamiet o draperie îndărătul căreia se ascunde un spion, în ultimii ani ai vieţii, impulsivitatea lui naturală

POSTFAŢA

a fost agravată de irasdbilitatea pe care i-o provoca situaţia conjugală dramatică, îşi luase dreptul de a iubi soţia celui mai bun prieten, sfida opinia publică, se simţea un înger căzut, îndreptăţit să conteste autoritatea supremă şi ipocrizia moralei curente. Avea „incidente" dese, despre care scriau şi ziarele, cu oricine i se părea că a riscat o aluzie la viaţa lui intimă, şi aproape cu toată lumea, căci i se năzărea uşor. Căzuse, cum ar spune Caragiale, la fandacsie şi i se părea că până şi nimica mişcă. Totul s-a sfârşit cu o dublă tragedie. Dacă nu a provocat, a grăbit, în orice caz, moartea bunului său prieten, Şt. O. Iosif şi a întors asupra lui însuşi ātma ucigaş! cu care ameninţase atâţia adversari reali sau imaginaţi.

Când naturile imaginative trec la acţiune, se produc catastrofe pentru că, de obicei, astfel de oameni urmăresc un ideal iluzoriu, o fantomă care nu se poate întrupa, o închipuire pe care viaţa se face forte să o distrugă. Aşa *3*. fost pasiunea lui Anghel pentru Natalia Negru, o fantasmă care a provocat moartea poetului revoltat de grozăvia realităţii: femeia reală nu e niciodată femeia ideală.

Fotografiile ni-l arată pe Dimitrie Anghel privind un punct vecin cu infinitul, un punct numai de el cunoscut. Fruntea poetului este nefiresc prelungită de o calviţie intelectuală, bărbia se sfârşeşte în unghiul ascuţit al unui barbişon mefistofelic. Are figura unui demon trist, a unui Don Juan baudelairian traversând îngândurat apejle Stixului. Poezia lui este expresia simbolică a acestei imagini, este poezia unui temperament revoltat împotriva… alcătuirii fireşti a lucrurilor". – are, până la urmă, se dovedeşte a fi cu totul nefirească.

În copilărie, poetul a suferit din pricina autorităţii pâti

Arendaşul Diraitrie Angliei era un om sever şi nu prea,.:

POSTFAŢĂ

jj delicateţea nevestei, femeie cu lecturi şi nostalgii romantice. Himera lui era averea, în timp ce pasiunea soţiei sale erau florile. Tatăl iubea bunurile materiale ale vieţii, mama avea slăbiciunea valorilor ideale, îndrăgea frumuseţea gratuită a grădinii şi versurile. De timpuriu, viitorul poet s-a obişnuit, dato-j-ltă cuplului contrastant pe care-l făceau părinţii săi, să vadă lumea divizată într-o lume a plăcerilor materiale, vulgare şi: „iteresae, şi o lume a plăcerilor sufleteşti, elevate şi gratuite, i-a înd pătimaş partea mamei în conflictul ascuns dar existent stre părinţi, copilul a crescut în credinţa că realitatea este vasul frumuseţii, că spiritul este condamnarea lumii materiale. Mai târziu, poezia a devenit pentru el expresia unei irealităţi. că realitatea exterioară este crudă şi vulgară, poezia trebuie o refuze, poetul trebuie să cânte numai simţămintele lui. ele hisele bine filtrate, sublimate şi înnobilate. De aceea, mai ales la începutul activităţii sale, Dimitrie Anghel ne arată chipul unui melancolic Narcis. Deprimat de spectacolul lumii, caută frumuseţea în el însuşi şi în propria lui simţire. Realitatea exterioară se reduce la flori şi miresme, la impulsuri delicate ale naturii, care pun în mişcare reveria poetului sau fac să adie simţiri uşoare, imature, abia perceptibile. Chiar precizarea unui sentiment, chiar desăvârşirea unei stări de spirit ia în ochii poetului semnificaţia unei soliclificări nedorite, a unei materializări care goneşte frumuseţea.

Anghel este poetul simţămmtelor fragede, incipiente sau, dimpotrivă, agonizante, al simţămintelor care se destramă ca o mireasmă la cea mai uşoară adiere. Şi, într-adevăr, original este atunci când dă glas retractilităţii sale în faţa realităţii care-l poate răni cu contondenta ei. Încl din copilărie şi-a dat seama că „realitatea brutală" au este „partea" lui pe lumea aceasta.

2 58

POSTFAŢA

În schiţa *Ex voto* povesteşte că ruptura unei prietenii copilălreşti se datorează tocmai sensibilităţii sale de viitor poet al delicateţei celei mai diafane: „Şi în tăcerea aceasta, zgomoti unor paşi mărunţi a trezit

noaptea şi te-a făcut să tresari. imboldul dragostei se trezise în tine şi grădinuţa noastră n te mai încăpea. Un cuvânt brutal m-a făcut să înţeleg atunce că prietenia noastră era un obicei, o deprindere cotidian; impusă de copilăria noastră, petrecută împreună. Decorul d vis se împrăştia, sfărâmat de cuvântul tău brutal, şi te-am lăss să pleci singur, cu paşii tăi grei, după paşii mărunţi pe că i-am auzit după o clipă stând locului; şi apoi, depărtându-şi în umbra acelei nopţi de iunie, în care mirosul florilor de tei nu ne da pentru întâiaşi dată acelaşi îndemn la amândoi.

A fost întâia mea durere de copil nevârstnic, întâia suferinţă a unui visător, întâia convingere că realitatea brutală nu e partea mea pe lumea asta".

Din această retractilitate pe care din pricina sensibilităţii sale prea vii, exagerate, o resimte în aerul tare al realităţii, Anghel face sursa unei mari suavităţi poetice. Iubitei care se întoarcă după o dureroasă absenţă, poetul îi cere o extraordinară pedenţă în mişcări, căci se teme de sentimentele prea puternij pe caJ e ar putea să le trezească fiinţa ei reală:

Păşeşte-ncel, să nu deştepţi tăcerea, Coboară-ncet ca-ntr-un cavou pustiu şi-ascunde-ţi bucuria ori durerea".

Să te presimt abia, să nu te ştiu, Abia să te presimt, ca pe-un parfum De floare scuturată timpuriu…

POSTFAŢA

Anglie! îşi cunoaşte sufletul anxios care la cea mai uşoară atingere reacţionează disproporţionat, amplificând la infinit suferinţa lui în faţa „realităţii brutale". Poezia este ecoul prelungit al acestei nelinişti provocate de o realitate pe care poetul o doreşte, dar, pe care, din teamă, o refuză. Iubita trebuie să fie în acelaşi timp prezenţă reală şi părere, fantomă, căci ivirea ei nu trebuie să tulbure nici praful de pe drum, nici undele aerului din jur. Orice materializare prea clară poate trezi durerea aţipită:

Un clopot e un suflet de poet… Nici rochia-ţi foşnind să nu-l atingă, Să nu se redeştepte un regret…

Acum când izbutise să se-nvângă Şi gândurile vechi să şi le-adune, O, lasă-l în tăcere să se stingă:

Păşeşte-ncet… niciun cuvânt nu spune. Căci de-ai vorbi, ca de subt bolţi profunde De pretutindeni, ca să mă răzbune.

Ecouri mustrătoare ţi-ar răspunde.

Poetul caută în realitate numai un punct de sprijin, un singur punct, un mic detaliu care-l ajută să-şi pună în mişcare rotiţele fanteziei. Un acord de pian, o mireasmă, un arc străveziu de curcubeu, un fâlfâit de aripi, o mică parcelă de realitate.

POSTFAŢA

ea însăşi nesigură, fugitivă, gata să se destrame, dă impuls imaginaţiei poetului care evadează cu plăcere într-o lume plăpândă, dar de o irizată frumuseţe. Una dintre cele mai bune poezii ale lui Anghel, *Paharul fermecat*, este o reverie provocajă de sticla străvezie a unui pahar de ceai în care poetul vede d «fă-şurându-se o scenă tandră de miniatură persană:

Visam privind în fundul paharului cu ceai şi-n sticla străvezie, ca-ntr-o metempsichoză, Eu m-am văzut pe gânduri ţinând în mână-o roza. Subt un portic de aur cu bolta de email.

Ca un turban albastru pe cerul roz de mai, Pe-un cer mai roz ca roza care-o ţineam în mân.1, Un dom se profilează, şi-acum văd o fântână, Spre care o caretă se-ndrumă cu alai…

În zgomote de-alămuri şi tropote de cai A stat acum, şi iute descinde o cadână, Lumini multicolore s-apiind şi-o albă mână Desprinde-un văl de purpur de pe-uu obraz bălai…

Scânteie doi ochi negri… şi roza mea de mai Miroas-aşa de tare când i-o arunc… „Stăpână", S-aude-un g! as şi iată că surugiul mină Şi nu mai văd careta… O! tu, cine erai?

Revenit la realitate, după ce a fost eroul acestei idile, poetul se află în faţa unei întrebări fără răspuns, 1

r

POSTFAŢA

nu e altceva decât propria sa mirare în faţa unei fantezii atât de înaripate;

Cine-ai fost tu…? răspunde, din ce metempsidioză.

Ai revenit spre mine în tropote de cai

Ca să dispari pe urmă cu roza mea de mai.

Cu cea mai de pe urmă şi mai frumoasă roză?

Reveria poetului reflectă uneori o realitate exfoliată ca în *Dureri ascunse*. Petalele trandafirului scuturat descriu o imaginară volută pasională:

…Pe-un ram. sfioşi, visau asară
Doi trandafiri ca doi prieteni, şi azi vârtejul de petale
A celui ofilit, în roate, dă celui de pe ram ocoale…

Alteori simţirea nesigură, a poetului reflectă direct impulsul neclar al unei realităţi, ea însăşi ezitantă:

Mi-i dor, o, noapte fermecată, de nu ştiu ce mi-i dor…
pe-aproape
Parc-au trecut un pas. O şoaptă, uşor ca zgomotul pe ape De vâsle-ntârziate-n neguri prin depărtări, ori ca fiorul Bătăilor pripit de aripi ce-şi tea pe adânciiri zhorul-Grani ţa între fantezie şi realitate oscilează până la urmă atât de mult, încât cu uşurinţă miresmele se transformă în spleen baudelairiiin. În dor nelămurit, în himeră călătoare:

Că dulcea mireasmă, prin noapte drumeaţii Nu-i miros de floare, nici vrajă, ci-i dorul Ce-l ia pretutindeni cu ei călătorul. Oriunde s-ar duce şi-ar vrea ca să scape, Sunt naltele ceruri, pe vastele ape…

Ifi – Poezii şi proză
POSTFAŢA

fo' acelaşi fel umbrele se confundă uşor cu amintirile, s.tr trecutul cu prezentul. Travaliul imaginaţiei poetice înlătură cu o ideală energie graniţele prea rigide şi în zona aburită a reveriei, realitatea capătă fluenta şi imponderabilitatea visului:

În casa toată urcă pacea unei ieri întemeiate. Şi la un ceas, un ram apare pe zidul alb, deasupra noastră, şi nu-i un ram cu adevărul, ci numai umbra lui albastră, Pe tare-o mână nevăzuta îl k-agănă-n mişcări ritinate.

Şi-acuma preajma-ncepe-un cântec, şi-ncet pe rainura-ncliniaj Vâslind cu aripele-n cruce, se lasă două păsărele, şi nu ştiu sura lor de umbră ce-au spus atuncea dragei mai Dar ştiu că clipa asta dulce n-am mai uitat-o niciodată…

La depărtări şi pretutindeni, se hice iarăşi primăvară.

Şi dulcea fantasmagorie a umbrelor ce-au fost, s-aşază
Pe ziclul alb, ca şi atuncea, în liniştitul ceas de-amoază, în care ne-am iubit o clipă subt ramura imaginară.

(*Umbre*)

În această ipostază, de Narcis melancolic, care caută numai în propria sa imaginaţie, frumuseţea poetică, Angliei se vede însemnat de un destin înalt şi dureros. Poetul hrăneşte cu propria lui jertfă forma desăvârşită şi eternă a poeziei. Muza, care distingându-i din mulţime, îl cheamă la împlinirea destinului său privilegiat, tace concomitent şi oficiul unei Parce. Este o muză funebră. Poezia rezultă dintr-o „metamorfoză", din transformarea substanţei \italc a poetului într-o eternitate din care el însuşi este absent:

17 – Poezii şi proza

POSTFAŢA

Voind să uit, pe-o seară dulce lăsasem să m-adoarmă crinii…
Şi se făcea că fără voie trăiam anim o viaţă nouă:
Eram şi eu un crin ca dânşii, şi-n dezmierdările luminii
Îmi întindeam voios potirul să prind o lacrimă de rouă.

Visând, trăiam ca ei acuma, şi-atât de alb eram sunt lună, încât abia scriam o umbră, când m-alinta şăgalnic vântul, Dar tihnă se făcuse-n mine şi caldă inima şi bună. Că reveneam subr altă formă, să-mpodobesc şi eu pământul.

Când făr' de veste-o mină pală, mtjcându-şi umbra pe grămadă, la subt imboldul unei forje necunoscute şi fatale, S-a-ntins vrăjmaşă să mă frângă – s-acmrta, alb ca o zăpadă. Muream tihnit de-a doua oară în liniştea odăii tale.

Muream din nou, dar când trudită făcându-ţi braţele cunună, A fost s-adormi zâmbind la mine cu faţa calmă între perne, Eu ca o pulbere de aur m-am ridicat uşor subt lună *în* căutarea altei forme desăvârşite şi eterne.

(*Metamorfoză*)

Sub o dublă înfăţişare, de mireasă şi de zeiţă fatală, îi apare lui Anghel muza poeziei. Dragostea, arta şi moartea se contopesc pentru el într-o trinitate care formează însuşi continuă „alesului". Ca în simbolica nuntă a roiului de albine, mirele reginei obţine odată cu

dragostea, onoarea supremă şi lovitura de graţie, îmbrăţişarea muzei e o voluptate funestă:

POSTFAŢA

17*

Dar iată că pe-un urdiniş apare Aleasa între-atâtea mii de vieţi, şi trântorii amanţi de soare beţi Simţind imperioasa ei chemare, Tresar prelung din somnolenţa! or.

Din urdiniş zburând ea scrie-o dungă, Un fulger de beteală în senin, şi cetele de miri cu freamăt vin, şi-n urma ei se-nşiră şi s-aJungă, Dar ea se-nalţă-n slavă tot mai sus.

Mai sus se-nalţă tot mai sus, şi-n goană, Se luptă mirii s-o ajungă-n zbor, Dar ea-i un punct de aur mişcător, şi-un punct e şi prisaca clin poiană, O floare scuturată dintr-un ram.

Treptat se farmă ceata lor rărită, S-abat din drum cei fără de puteri. Şi-n prăvălirea. răpedei căderi cu jind revăd sdntcia urmărită De unul singur din alaiu-ntreg.

Acela unul are pe regină, Dar după clipa asta de amor I-a se coboară domolită-n zbor.

POSTFAŢA

Jar el recade-n marca de lumină Subt uriaşul clopot de azur.

(*Aleşi/1*)

Dar violenta reprimată a poetului melancolic nu întârzie să iaşii şi ea la lumină. Anghel a început să scrie împreună cu Şt. O. Iosif, versuri satirice şi fantezii ironice, adunate în cele două volume ale *Caleidoscopului lut A. Mirea*. Obosit ele contemplarea lui însuşi, poetul întoarce asupra lumii o privire arzătoare. Mâniat de spectacolul pe care-l dă în jurul său viaţa, îndărătul inofensivului Narcis care-şi manifesta revolta evadând în sfere ideale, apare zeul violent Hefaistos. Oglinda în care poetul se admirase îndelung îşi denunţă afinitatea cu apele stagnante şi visătoare, devenind o aliată a focului, în *Oglinda*, din primu'! volum al *Caleidoscopului*... cei doi poeţi care semnează A. Mirea dau acestei ustensile a narcisismului o nouă menire:

Am o oglindă şi mă joc cu radele ce le răsfrâng, Mutându-le din loc în loc, Le risipesc şi iar le strâng.

Le-adun ca Jrag ca un avar, şi-ades în sufletele voastre când t

mai noapte, ca un far Ati-arunc luminile albastre.

Vă-ntind o punte de scăpare Deasupra negrelor genuni.

POSTFAŢA

Şi raza mea strălucitoare E făcătoare de minuni.

Mi o plimb pe-atâtea feţe pale, Câsid cu oglinda mea mă joc – Dar când îmi stă ceva în cale. Oglinda mea c-un ochi de foc.

Mi-adun puterile solare şi fulgerând, după un semn, la Arhimed, în depărtare, Aprind escadrele de lemn!…

După despărţirea de Iosif, Anghel va continua şi va aprofunda această nouă ipostază a talentului său care este violenţa polemică, demistificatoare. Deşi în scurtele sale proze lirice va persista structura unei imaginaţii poetice fascinate de oglinzi care reflectă peisaje onirice, de ape solidificate sub bătaia fantastică a razelor lunii, de nuferi ireali, încremeniţi pe lacuri ca nişte picături de ceară pe luciul unei oglinzi, de un univers narcisist, îmbătat de frumuseţea propriilor sale decoruri nocturne, în care evoluează tainic geniul nevăzut al morţii, Anghel va da totodată artei sale semnificaţia unei intervenţii energice în viaţa cetăţii.

Atenţia critică pe care Dumitrie Anghel o concentrează din ce în ce mai mult asupra vieţii sociale, urmează calea opoziţiei naturale dintre artă şi modul de viaţă burghez. Poetul nu putea rămâne mult timp un admirator distrat al florilor într-o societate care. prin toată organizarea ei, se arăta nefavorabilă şi

POSTI AŢA

chiar ostilă artei. Condiţia sa ele poet într-o lume care ignoră. sau desconsideră poezia, îi determină la o reacţie şi această reacţie îatâlneşte totodată sursa primordială a conflictului *dintre* copilul visător şi arendaşul ambiţios, fbrperienţa personală şi aversiunea biografică faţă de societatea detestată a oamenilor de afaceri şi a politicienilor verosi hrănesc filonul critic al operei lui Anghel. În *1*) *ii-iiiannt jlorâiov* ca şi în *VloM-ca de i*/*loc*. *t* tatăl poetului apare clar ca un tip reprezentativ pentru o mentalitate practică şi pozitivă, dar lipsită de orice înţelegere pentru poem şi pentru sentimentele celor din jur. Căci domnul Vuia, „duşmanul florilor" şi inamicul „născut al formelor, miresmelor şi culorilor" este Dumitrie Anghei-tatăl,

arendaşul nesentimental, care considera părutului „un element de producţie" şi care asista cu neplăcere la risipa Erifiliei cultivând – naiv deghizată în „doamna Vuia" – splendori nefolositoare. După moartea soţiei sale. priveşte cu un simţământ de triumf paragina care cuprinde lumea delicată şi lipsită de apărare a grădinii: „De ce mureau însă şi se năruiau toate, de ce zâmbetul batjocoritor înflorea tot mai mult pe bu/: ele domnului Vuia. Ca de-o faptă mare se bucura de năruirea unei lumi, partea aceea demonică ce tăinuieşte în unele suflete, se ridica tot mai mult la suprafaţă şi cât a trăit închis în egoismul lui sălbatic o mână de ajutor n-a rut să dea natarei, un gând de bunăvoinţă n-a avut pentru ea". (*Duşmanul florilor*.)

Negustorul din *Floarea dt jloa* căruia, de altminteri, naratorul îi spune „tată", este tot tatăl poetului, cumpărătorul insensibil al unei case pline de amintirea stăpânilor dispăruţi sau ruinaţi, Intrând împreună în căminul străin, tatăl şi fiul capătă instantaneu semnificaţia a doua simboluri antagonice: „Ţinându-mă de roană. el nu-şi da seama că visul şi banul intrau

POSTFAŢA

laolaltă, nu ştia că duce visul de mână"... Tatăl vizitează noua proprietate cu sentimentul unui cumpărător care a făcut o afacere buna, indiferent la viaţa ascunsă a casei şi trecerea lui prin spaţiul intimităţii brusc dezvăluite a lucrurilor capătă aproape semnificaţia unui viol: „Tata dete la o parte un jeţ, stricând simetria ospăţului la care doar numai umbrele veneau să se mai aşeze, deschise zgomotos bufetul, preţui parcă ce era într-însul, cântări o clipă greutatea argintăriei înflorită cu ghirlănzi de foi şi păsări, cată de aproape la monogramele vechi săpate pe ele, desfăcu în treacăt giulgiurile de in albe ca zăpada, ce stau frumos orânduite; şi aruncând încă o privire de stăpân peste toate, mă luă de mână şi ieşirăm în balcon".

Sfios şi reticent, fiul înregistrează înfiorat reacţia negativă a-lucrurilor, ascultă cu inima strânsă căderea mătăniilor, care, atinse de o mână străină, se risipesc dintr-odată şi nimeresc printr-o curioasă întâmplare chiar sub talpa nepăsătoare a noului stăpân. În timp ce aplecat peste marginea de piatră a balconu-i lui tatăl face socoteli, fiul remarcă privirea încărcată „de mustrate" ca „geamurile aburite de

ceaţă când aprinde cineva! îndărătul lor un chibrit", a bătrânei slujnice.

Dar mai interesantă şi mai originală este atenţia critică pej care Dimittie Anghel o îndreaptă, inspirat de un sentiment de altminteri autocritic, asupra aplecării cvasigenerale a oamenilor] de a poza. El însuşi adoptase în poezie poze languroase, uneori l nefireşti, şi vărsase lacrimi nesincere. Cunoscând bine comedia] pe care şi el o jucase, Anghel poate descoperi vâna cea maţi originală a talentului său, aceea care-l face să presimtu într-o l epocă atât de timpurie, teme care sunt astăzi exploatate cu mare] sagacitate de literatura modernă.

Anghel şi-a dat seama că viaţa este un spectacol care trebuie demistificat. Oamenii joacă mereu un rol pe care şi l-au. iles!

POSTFAŢĂ

...lin dorinţa de a părea altfel decât sunt. Din neputinţă de a *îi ei* înşişi, sau din dificultatea de a se accepta aşa cum sunt, Jin nevoia de a da intereselor crude care-i mână în lupta pentru existentă o acoperire nobilă, oamenii fac mereu apel la arta actorului, pun în funcţiune o varietate nesfârşită de roluri, de ipocrizii sociale. Un moralist spunea despre ipocrizie că este omagiul pe care viciul îl aduce virtuţii, într-adevăr, din respect faţă de valorile spirituale, care cel puţin teoretic trebuie să stea în cinstea vieţii sociale, oamenii acceptă mai uşor să fie decât să pară ticăloşi, în condiţiile unei societăţi care are ca fundament inechitatea şi exploatarea, tocmai esenţa ei condamnabilă reclamă imperios salvarea aparenţelor. Distrugerea acestor aparenţe mistificatoare a devenit, pentru Anghel, în ultimii ani ai vieţii sale, sarcina cea mai urgentă. Volumul care trebuia să se intituleze *Arca lui Noe* şi pe care, din nenorocire, nu a reuşit să-l întocmească rămânând, atât cât a fost scris, risipit prin reviste, avea drept scop demistificarea spectacolului vieţii.

Asemeni lui Noe, poetul îşi construieşte din hârtie o arcă deasupra căreia înfige ca un catarg condeiul. Pe puntea corăbiei adună reprezentanţii tuturor speciilor în care necunoscută, desfigurată sau batjocorită, sălăşluieşte o imagine ideală, imaginea creatorului care şi-a alcătuit opera după chipul şi asemănarea lui. Poetul se însărcinează să ne restituie această imagine ideală care a ajuns de nerecunoscut în variantele ei. Îşi propune, cu alte cuvinte, să

confrunte, uzând de o formulă originală, aparenţa cu esenţa. Cum se produce această confruntare? în faţa spectatorilor. Arca este o scenă pentru că scena este o navă. În *Plat/irul rampei* poetul scria: „... ce este scena dacă nu iv vastă punte de lemn, o închipuită navă de scânduri pe care o serie de oameni adunaţi de întâmplări, suferă de aceleaşi du

POSTFAŢA

l reri. ori se înveselesc de aceleaşi bucurii, navigând unii spre glorie şi alţii spre cine ştie ce abisuri".

Pe puntea navei care este deci o scenă, poetul invită pe „reprezentanţii" speciilor să-şi joace rolul, să ne joace comedia vieţii lor, să ne mistifice, ascunzând adevărul sufletului lor stâlcit. deformat, înstrăinat de omenie. Autorul îşi rezervă şi el un rol: rolul de a spulbera aparenţele şi de a ne restitui portretul real al personajelor sale pentru a-l confrunta cu imaginea ideală a omului.

Printre cei care urcă pe puntea navei se află şi un actor. Prin specificul meseriei sale. acestuia îi revine tocmai rolul de a interpreta toate rolurile. Este, prin excelenţă, personajul cel mai mistificat, cel mai puţin *ci însuşi*. Neîntrecut în rolurile de „amorez", cuceritorul irezistibil al reginelor, marchizelor şi subretelor pe care scena i le aduce jertfă, se află total dezarmat în faţa unei femei care nu este nici Julieta, nici Rosalind. a, ci pur şi simplu o femeie care zâmbeşte omului, nu actorului. Profesionistul dragostei vrea să dea expresie unui simţământ propriu pe care zâmbetul îmbietor îl trezeşte în pieptul său. clar orice încercare de a trăi sincer acest sentiment este imediat deviată de amintirea unui gest teatral. Zadarnic încearcă bietul actor să găsească expresia omenească, sinceră, necontrafăcută a activităţii simţurilor sale. Nu poate să se regăsească pe el însuşi. Meşteşugul de actor în care pusese toată ardoarea necheltuită în viaţă l-a înstrăinat de propria lui simţire. Arta devenind pentru el viaţă, viaţa a devenit artă. De aceea „cu pasul tărăgănat" se întoarce definitiv la iubitele lui imaginare, care pentru c), sunt mai reale decât cele reale, căci el însuşi pe scenă e*ste.* pe când în viaţa de toate zilele nu mai poate găsi rolul ce i se potriveşte, propriul său rol.

POSTFAŢA

Omul care s-a pierdut pe sine este un oui care şi-a vândut

sufletul artei aşa cum Schlemilil şi-a vândut diavolului umbră. Amintind în iinalul schiţei care poartă tocmai titlul *Omul cară*. l-a *pierdi*:!, />< j/; –, e de personajul lui Chamisso. Angliei face o apropiere nu tocmai întâmplătoare. Între puterile malefice şi artă se naşte uneori o primejdioasă alianţă. Arta care se manifestă ca un substituit al vierii, ca o încercare de a înlocui viaţa, este o artă aliată cu forjele răului şi omul care se agită în faţa unei oglinzi, atent numai la frumuseţea nu şi la adevărul expresiei sale, putem fi siguri, este „omul care s-a pierdut pe *f* ne.

Dar cine este oare acest om care şi-a studiat mereu mişcările în oglindă, care a dat durerilor şi bucuriilor sale o expresie frumoasă împotriva adevărului vieţii, discordant şi strident, cine şi-a stăpânit bălăile prea pătimaşe ale inimii pentru a oferi publicului o imagine armonioasă a propriului său chip? Eu cred că este chiar poetul care se xiâgră – este pe el însuşi într-un personaj obiectiv, cu un secret se-ntunent autocritic. Rolul artistului este rolul rolurilor, iar arta, atunci când merge împotriva vieţii, suprema alienare.

În *o t'îi liaia a lui Gntenbai-l*> poetul se zugrăveşte de altfel chiar pe sine în postura unui biet redactor iK-voit să folosească meşteşugul lui scriitoricesc pentru a da expresie nimicului. Silit să facă uz de arta lui pentru a nu spune nimic, sau în orice caz nimic care să-l intereseze, poetul încearcă foarte clar sentimentul unei frumuseţi care se întinde deasupra golului, pentru a sugera, prin falsa ei strălucire, un conţinut în fapt inexistent. Hieroglifele care se înşiră una după alta, fără să meargă nicăieri. I-au arătat desigur, lui Anghel, formele devitalizate la care ajunge arta narcisistă şi secătuirea care-l pândeşte pe artistul

sonorităţilor formale. Şi el şi confraţii săi aplecaţi deasupra meselor de redactori, în căutarea unui nimic care să umple paginile, devin cu toţii „oameni care s-au pierdut pe ei înşişi", simple unelte de scris, coajă fără miez: ...ochi anonimi şi goi din care nimeni nu mai priveşte se întâlnesc cu ai mei, rotunde rame din care portretele ce-au stat multă vreme sunt absente, stau enigmatice în faţa ramelor din care sunt absenţi ochii mei şi atunci mă înspăimânt faţă de neantul pe care-l întâlnesc şi mă înfior de goalele fereşti pe prichiciul cărora

nimeni nu se mai reazemă şi nu mai poate privi viaţa de afară”.

În operaţiunea de demistificare pe care o întreprinde cu *Arca lui Noe*, poetul se include aşadar şi pe el, căci văzând unde duce robia scrisului lipsit de însemnele vieţii, sau arta lipsită de adevăr, nu poate fi liniştit nici în privinţa atitudinilor sale estetice lipsite de acoperire.

Eliberat de povara conştiinţei sale de poet prea eterat, Anghei îşi îndeplineşte rolul demistificator cu o mare conştiinciozitate, invitând pe puntea navei sale cele mai diverse personaje. Domnu’ Hube este una din înduioşătoarele figuri pe care nemulţumirile vieţii le-au împietrit, le-au dezumanizat. Trăind necontenit aceeaşi existenţă mecanic fracţionată de sunetul clopoţelului care guvernează viaţa şcolară, pedagogul german, venit într-o ţară străină ca să adune economiile necesare întemeierii unei familii „a rămas, prin insuficienţa mijloacelor, „robul copiilor altora”. Aerit de eşec. de monotonia veşnicei agitaţii şcolare, domnu’ Hube vede în copii „o hidră ce-şi reînvie capetele necontenit”, revenind ca într-un coşmar, mereu sub altă formă. Greaua Sui luptă pentru existenţă, răsplătirea prea modestă a muncii lui l-au privat de orice viaţă personală. Lipsit de copii, urăşte copiii. Trezit în mocl bruta! din visele lui nostalgice, prilejuite de fru – POSTFAŢĂ

moaşele balade din *Lesebuch*, se transformă într-un instrument orb de represiune pedagogică. El însuşi şi-a pierdut înfăţişarea omenească, se confundă cu decorul în care trăieşte fără speranţă. Ochelarii lui par „două nule ce i s-ar fi urcat din catalog pe nas”, părul încărunţit pare o tablă mâzgălită cu praf de cretă. Domnu’ Hube este reziduul calcinat al fiinţei omeneşti privată de propria ei umanitate.

Amestecând duioşia cu răceala lugubră pe care o împrăştie figura domnului Hube, Anghel are grijă să ia de la început tonul potrivit unei demistificări. Pe bietul domn Hube, modestul, amărâtul pedagog eşuat într-o ţară străină şi într-o tristă existenţă fără scăpare, poetul îl alătură unei figuri măreţe, aproape legendare de rege teuton pentru a ne spune că nu, între ei nu este nicio asemănare. Lipsa de logică a alăturării nu are alt sens decât acela că e lipsit de sens să ne facem o idee mare despre micimea domnului Hube…

La fel procedează Angliei, descriindu-ne *Agora modernă* care

colectează, desigur, cele mai numeroase exemplare decăzute ale prototipurilor cu care Dumnezeu a populat lumea. Poetul, prezentându-ne decorul „agorei moderne", adică al cafenelei, sugerează discret modelul unei vieţi mai nobile care a stat la originea derizoriilor înfăptuiri contemporane. Femeia care stă veşnic îndărătul unei tejghele, ca un bust de statuie aşezat pe un soclu imund, este zeitatea plictisită şi mediocră, încununată de aureola muştelor, a timpurilor moderne, în atmosfera îmbâcsită de fum de tutun, sordidă evocare a jertfelor antice, bilele de fildeş se urmăresc la infinit pe câmpul verde al mesei de biliard: în „agora modernă" singura jertfă este timpul pierdut.

Eroii agorei moderne nu mai au nici ei, firește, nimic din măreţia celor de altă dată. Directorul reputatei reviste *Cloaca*

POSTFAŢA

maxima este un „preot" care „face artă" din murdăriile colectate la cafenea. Un fel de precursor al lui Pirgu, el deţine arta cancanurilor, a faptelor diverse şi a intrigilor. Către el se îndreaptă spontan, ca spre un ţel suprem, toată murdăria oraşului, atrasă irezistibil în vârtejul publicităţii, această imundă mitologie modernă.

Inventivitatea fabuloasă pe care o pune Anghel în distilarea abjecţiei şi a miasmelor pestilenţiale din *Agora modernă*, prevesteşte pe Arghezi şi pe Alateiu Caragiale. În schimb *Doctorul*, *trăsura*, *vizitiul şi e*: *îi* (republicată şi sub titlul *Torarăşir*…) prevesteşte, aşa cum remarca şi G. Călmescu. pe Urmuz.

Povestea începe ca un basm pentru copii: „Era odată un doctor, o trăsură veche, doi cai fără culoare hotărâtă şi un vizitiu bătrân…" Dar îndată glasul necruţător, justiţiar al poetului care şi-a propus să facă lumină, se face auzit: „Zic aşa. pentru că sunt anumite fiinţe pe care nu le poţi închipui decât ca o pluralitate. Iii singuri nu există, pentru că cer o întregire, ei trebuie să „se îngemăneze ca să poată fi, trebuie să-şi întovărăşească pe alţii ca să fie siguri că sunt cineva". Această „pluralitate" alcătuită deci din oameni, dobitoace şi lucruri moarte, când se trezeşte formează „un uriaş căscat", iar când se pune în mişcare e o „ciudată maşină". Sub înfăţişarea acestui monstru aproape mitologic, poetul se însărcinează să ne dezvăluie ce a fost la început. La

început a fost un doctor bun, tânăr şi vesel: „Saluturi respectuoase de moştenitori nu-l întâmpinaseră încă, marşurile funebre ce întovărăşesc de obicei răposaţii, n-aveaţi de ce să-l tulbure, şi cum neagra culoare a doliului era încă pentru el ca şi orice altă culoare, nu putea înţelege cum cel ce-i masca de-a pururi orizontul ca un parar

POSTFAŢA 255

van şi din a cănii fiinţă nu vedea decât partea pe care o întoarce omul *dod e* supărat, poate sta aşa de mut, de filosof şi de nepăsător la nenumăratele aspecte ale viefei asupra cărora e! îi atrăgea luare-aminte". Da, La început doctorul „ca unul ce nu avea încă niciun cadavru pe conştiinţă, niciun avort la pasivul lui, nicio epidemie rău combătută" era vesel şi guraliv, curios să descopere spectacolul lumii, în timp ce vizitiul era tăcut şi filosof. Caii erau şi ei diferişi şi fiecare îşi manifesta violent personalitatea „neînţelegând încă greaua problemă a tovărăşiei". Cu toţii erau simpatici, numai decorul ai căsuţe strâmbe, picurând din zidurile vechi lacrimi, dureri şi mizerie, era trist şi monoton. Mergând mereu pe acelaşi drum au îmbătrânit cu toţii, s-au mohorât şi s-au uniformizat. Vizitiul blond şi doctorul brun au devenit cu timpul la fel de ursuzi şi cu părul la fel de alb, iar caii, în sfârşit, uniţi. Căsuţele au îmbătrânit şi ele mai mult, au devenit mai umile şi mai apropiate de păru în t. Printre şirurile lor, protagoniştii treceau acum cu toţii „înhămaţi la aceeaşi veche trăsură, asemuindu-se aşa de bine, încât parcă făceau o singură şi nedespărţită fiiufă cu opt ochi ce aveau să se stingă şi ei într-o zi, sătuli de atâtea şuierinţe şi nemernicii pe care le-au văzut cât au trăit".

Istoria existenţei acestor doi oameni este o istoriclipsită; le evenimente, circumscrisă la perimetrul unui biet târg de provincie, unde nu se întâmplă niciodată nimic. Angliei a concentrat într-o extraordinară esenţă poetică tragedia lor, care prin banalitatea ei constituie cea mai tristă istorie a unei deziluzii omeneşti. Căci nimic nu e mai demoralizant ca lipsa de evenimente, de varietate şi de inedit a vieţii. Ca un adevărat spirit novator, poetul a intuit forţa teribilă a destinului social care este viaţa de provincie. Ceea ce Sadoveanu 3 descris

POSTFAŢA.

În romanele ca *Ploarea ofilită* sau *Ai>j morţilor*, Anghel a concentrat întJ-un mic roman simbolic care e în acelaşi timp simbolul banalităţii, monstrul provincialismului. Hydra timpurilor moderne.

Alcătuirea bizară în care s-a transformat doctorul împreună cu „derivatele" lui, „pluralitatea" care însumează într-o absurdă unitate, obiecte neînsufleţite, oameni şi animale premerge într-adevăr apariţia personajelor urmuziene. Viziunea alienării extreme a umanităţii din om până la confuzia cu inerţia obiectelor şi opacitatea animalelor, îl situează pe Anghel printre primii artişti care au presimţit forma concretă pe care o poate lua reificarea omului anunţată de Marx. Luând loc în arca de hârtie a poetului, hibridul alcătuit dintr-un doctor, o trăsură, un vizitiu şi doi cai, devine prototipul unei specii care a cunoscut după Anghel, o mare celebritate.

Operaţia de clemistificare, incisivitatea, şi chiar sarcasmul pe care Anghel îl pune în critica vieţii, sociale, se înrudeşte cu acţiunea multiplă dar reductibilă la două ţeluri principale a focului. Luminează şi arde. Poetul însuşi, deşi este uneori copleşit şi descurajat de imensitatea împărăţiei tenebrelor, concepe acţiunea sa critică sub forma unei bătălii între lumină şi întuneric: „La ce bun însă să mai luminezi pentru ochii orbi, de ce să umbli cu un rug aprins în întunericul unui pustiu, de ce să faci pe vestala şi să slujeşti un cult. să întreţii o putere, să păstrezi o bucată de soare în tine ca un diamant ascuns în întunecimile sepulcrale ale unei mine, când întunericul e o neagră mască ce poate să ascundă infirmităţile, când timbra e un văl ce poate să cadă peste toate gesturile laşe, când noaptea e o pată atât de ocrotitoare tuturor micimilor!" (*Sein-teia*.)

POSTFAŢA 257

După ce îşi zugrăvise soarta în portretul indancolicului Narcis, Dimitrie Anghel ne sugerează discret că revolta lui împotriva unei realităţi detestabile a împrumutat alte mijloace, mai eficace. Prefăcându-se că descrie „incendiul unei *tăbliei* de panglici", poetul ne înfăţişează de fapt propria lui acţiune incendiară, căci Hefaistos, zeul teribil care se arată muiitorilor sub înfăţişarea umilă a unui fierar şchiop, este chiar poetul. Pentru a-şi pedepsi contemporanii şi pentru a-i sili să se îndrepte, a învăţat meseria unui zeu violent, zeul

incendiilor şi al craterelor în erupţie, Mânia lui Hefaistos este în mod clar fflânia poetului: „Cu panglici şi funde de foc, cu umbre de catifea şi cu dantele de fum, cu mlădioase volane de pară şi cu mişcătoare guipure de scântei, cel jignit în urâţenia formei lui de om şi eternităţii lui de zeu îşi arunca acum sfidarea trecătorilor Adonişi cari, dacă n-ar fi avut nemişcata oglindă a binevoitoarelor ape în trecut, nici a rotundelor bucăţi de sticlă colorate ale prezentului, nu ar fi putut lua cunoştinţă niciodată de frumuseţea lor trecătoare şi nu ar fi ştiut că există".

Cum să nu recunoaştem în dualitatea asumată, de fierar şi de zeu, a lui Hefaistos, o proiecţie mitologizată a poetului însuşi, care se vede umilit în condiţia sa de om al muncii şi nesocotit în calitatea sa de nemuritor?

Aducând omagiul său zeului pătimaş cu câte se identifică acum, poetul adresează totodată o dojană ironică Adonisului frivol care fusese şi, într-o măsură rămăsese, el însuşi. Căci, aşa cum spune chiar Anglie! nicio fiinţă, fie ea şi desăvârşită, na poate fi unitară.

Portretul poetului e posibil numai într-un divai continuu.

GEORGETA HORODINCA

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

H

I. *VOLUME*

Ti d i ţ iian în *e*:

Versuri: ÎN GRĂDINA, Bucureşti. I.V. Socec, 1905, FANTAZII, Bucureşti, Socec, 1909

POVESTEA CELOR NECĂJIŢI, FANTAZII ŞI PORTRETE, Bibi… Lumina nr. 13, Bucureşti, Librăria Nouă (f. a).

Proză: FANTOME, Bucureşti, Minerva, 1911.

OGLINDA FERMECATA, FANTAZII, Bucureşti, Flacăra.

1911. STELUŢA, Bucureşti, FANTAZII ŞI PARADOXE (Biblioteca pentru toţi, nr. 87), Alcalay (f.a.). TRIUMFUL VIEŢII, FANTAZII ŞI PORTRETE (Biblioteca pentru toţi, nr. 711), Bucureşti, Alcalay, 1911.

OPERE COMPLETE – POEZII, Bucureşti, Cartea Românească, 1922.

OPERE COMPLETE – PROZA. Bucureşti. Cartea Românesca1,

1924.

BIBLIOGRAFIE

POfi7.fr, ediţie îngrijită de D. Muiăraşu, Bucureşti, Cartea Românească, 19 – 16.

POI-y. If ŞI PROZA, ediţie îngrijită şi note bibliografice de îMihail Dragomiresai, aivânt înainte de Valeriu Rapeanu, l; irure>ti. TUŞ. P.I. „A., Biblioteca pentru toţi, 1957.

ÎN GRAOJNA (l'OnZII ŞI PROZA), prefaţa de Margareta Iordan, Bucureşti, IMitura Tinerelului, Biblioteca şcolarului, 1963.

POEXII. KJiţie îngrijită şi prefaţă de M.I. Dragornirescu, Ediluja pentru Literatură, 1968, Biblioteca pentru toţi, iu – i-f5.

NUVIILlî, Buciu'eşti, Cartea Românească (f.a.).

NWhF.li. AMINTIRI, Bucureşti, Cartea Românească (f. a.).

[f. *KWlIKIKT CRITICE*

Tudor *A* rghe zi. *Tablele de cronicar*. Bucureşti, E.S.P.L.A., 1960.

G. Că l în eseu, *lsioii*; *i liter*. *iturii rom*. *im* –, Bucureşti, Fundaţia pentru Liitratuâă şi Artă, 1941.

G. C a l i iiescu, *M* «*leri*; *d documentar*, în *St. Mri şi cei cetări de isloii literară*, «*folclor*, *ar*. 3, 1900.

Serbau C i o cu l e's e u, *Dimitrie Angliei*, Bucureşti, Editura Publicom, 19 – 15.

A. C! l ar fi el, *M/fi/*, *poetul* (*lorilor*, Bucureşti, Vremea, 1929.

N. D a v i J e's e u, *Aspecte ţi direcţii lifer.ve*, vol. II, Bucureşti, Cultura naţională, 1924.

M. I. D r a g o în i rescu, *Dimitrie Anghel* (*Contribuţie la o*! >în *rog – inc*), în *Umbli şi literaturii*, vol. IV, 1960.

BIBLIOGRAFIE

Victor E f t i în i u, *Amintiri*... în *Contemporanul*, nr. 47, 20 noiembrie 1964.

Gala Galactic n, *Oameni fi gândiiri din – reunii ine-n*, Bucureşti, E.S.P.L.A., 1955.

N. l o r g a, *Oameni cari an joşi*, ediţie îngrijită, prefaţă, note de Ion Roman, Editura pentru Literatură, 1967, colecţia B.p.t., vol. I, nr. 368.

E. Lovi n eseu, *Istoria literaturii romane contemporane*,

Bucureşti, Ancora, 1927, vol. III.

E. L o v inescu, *Scrieri I*, *Critice*, Ediţie şi studiu introductiv de Eugen Simion, Editura pentru Literatură, 1969.

E. L o vin eseu, *Memorii*. 1900 – 1916, Bucureşti, Cugetarea, 1930.

D. M şi cu, *început de secol*. 1900 – 1916, Bucureşti, Editura Minerva, 1970.

D. P a n-a i te's cu – P e r pe ss i e i u's, *Un capitol inedit d în biografia hi Dimiirie Anghel*, în *Limbă şi literatură*, vol. 7, 1965.

P e r pe ss i e i u's, *Poezia lui Dimitrie Angbel* în *Gazeta literară*, an. XI. nr. 47, 19 noiembrie 1964.

S e x t i l P u's e ar i u, *Călare pe două veacuri*. Bucureşti, E.S.P.L.A., 1968.

M i li a i l S a ci o veanu, *Evocări*, Bucureşti, E.S.P.L.A., 1954.

Mihai l S a ci o veanu. *Ani*! *de ne-etiicie* în Opere, vol. 16, E.S.P.L.A., 1959.

Tudor \7 ian u, *Arta prozatorilor români*. Bucureşti, Editura pentru Literatură, 1966. Biblioteca pentru toţi.

Te o J o r V! r (: o l i e i; *Dimitrie AngM*, Editura Tineretu – lui, 1966.

G. H.

CUPRINS

POEZII

Biu volume:

În grădina (*1905*)

În grădină… 9

După ploaie. H

Dragoste 33

Murmurul fmtânei 15

Dureri ascunse 17

Farmec de noapte 19

Melancolie… 21

Amintire… 23

În furtună… (.: r, P 25

Tovarăşilor mei"»»»,». 27

Faiitazii (*1909*)
Imn… 29
Ceasurile 31
Moartea narcisului 33
Umbre 37
Nocturnă… 39
Visul sepiei… 40
Scrisoare 42
Visul unui nibelung… 43
Omul din lună 44
CUPRINS
Paharul fermecat…»… 45
Metamorfoză… *47*
Duminica… *49*
Călătorii… 51
Alesul… 52
Ex-voto… 55
Din Periodice:
Himera… 59
Marină… 63
Cântecul greierului… 65
Baiu! pomilor… 67
PROZA
Din volume:
Fantome (*1911*)
Marna.
E>: voto
Fantome
Gardă imperială
Ceasornicul bunicii
Clopotele.
Tata…
Fata din dafin…
73 77 94 98
107 11 t 115

CUPRINS
Oglinda fermecată (*1912*)
Oglinda fermecată… «,.", 119
Fluturul morţii… 124
Culegătorul de stele căzătoare 133
Floarea de aloes… *f*… 140
Hefaistos… ««… 146
A patra Parcă… «… 151
Vasul-fantomă…». «.»"… 155
Sonata lunii» r» i t «. >. «159.
«S
Tr/amfiil vieţii (*1*
Prinosul unui iconoclast… lt>4
Ste///; * [W 5 j
Numărul 27… 169
Cucuveaua …»", «172
Din Periodice: i
„Sunt lacrimae renun"… „179
Domnu' Hube, „183
Omul care s-a pierdut pe sine… 137
Agora modernă 191
Scânteia…». «»,.». ««398
f J
CUPRINS
O victimă a lui Gutenberg… 203
Arca lui Noe 210
Lui Octavian Goga 220
Tovarăşii… r… 224
Zi de sărbătoare 229
Postfaţă 235
Bibliografie selectivă"».».»… 259